

საქართველო

საზოგადოებრივ-პოლიტიკური გაზეთი. გამოდის სამშაბათობით №41 (1742) 27 ოქტომბერი - 2 ნოემბერი, 1999წ. ღირსი 50 თეთრი

„საქართველო“ საქართველოს ემსახურება

საქართველო

1997

70

წლისებ

[illegible]

**გულახდილი დიალოგი
ამომრჩევლებთან**

პ რ ე მ ი ა რ ი

საქართველო

შემდგომი

„თბილისობიდან“

၁၆၅

მავანთა ნინასაარჩევნო
ლხინი კუს ტბაზე

მეორე კვარდი

საქართველოზე

ბედნიერს

ქართველს

ნუ გახდი,
ღმერთო!

მესამე გვერდი

፡ ሥ ሥ ፡ ፡

6 3 1 3 0

შეადგომ ნაჲ ვეჲ

მეორე კვარდი

მავანთა ნინასაარჩევნო
ლხინი კუს ტბაზე

მეორე კვარდი

შემოხაზეთ №6 ბლოკი „სახალხო ფრონტი-ილია ჭავჭავაძის საზოგადოება“
თავისუფლება, პური, სამართალი!

ახალ-ახალი ამბები

რეალია-ქოვენტარებით

რას არ გაიგო კაცი

უკვე გვევლინება, რომ გადატრიალება-გადატრიალების საკითხი საქართველოში აღარ დადგებოდა, მაგრამ პრეზიდენტის განცხადებამ საპარლამენტო გადატრიალების შესახებ ეს იმედი ჩაგვიფარა, არადა, ერთ დროს თავად პრეზიდენტი ბრძანებდა, რომ ვისაც გადატრიალება მოუწევდა, ლოგინში გადატრიალდეს და იკოტრიადლოსო. სხვათაშორის, ტერმინი „საპარლამენტო გადატრიალება“ ბუნებაში არ არსებობს, რადგან გადატრიალება ნიშნავს ძალადობით ხელისუფლებაში მოსვლას, ხოლო არჩევნების გზით, ანუ კანონიერად ხელისუფლებაში დამკვიდრება ვერანაირად ვერ იქნება გადატრიალება ანუ უკანონობა. ასე რომ, პრეზიდენტის ეს განცხადება, მსუბუქად რომ ვთქვათ, მეტად აბსურდული და ულოგიკოა.

ეს მაგალითიც კმარა

ნიქოზში ოსები ქართველებს უვარდებიან სახლში, აწამებენ, ხოცავენ და ამ დროს საქართველოს ხელისუფლება თითო-თითოეულ არ აკარებს მათ საშველად, ვითომ ოსები გაგანაწილებენ და ძლიერ ჩამქრალი კონფლიქტი კვლავ გაგანაწილებენ. ეს არის კიდევ ერთი მაგალითი ხელისუფლების დამოკიდებულების საკუთარი ხალხის მიმართ, რომელიც საექსპერიმენტო თავგებად უქცევია და ათასწიერად გადამთილეს აძლევს უფლებას მისი აბსურდული აგდებისა და ფიზიკური განადგურებისა. არჩევნების წინ ამ ხელისუფლების შემქმნელი მოქალაქეთა კავშირის შესაფასებლად ეს მაგალითიც უნდა კმაროდეს ოდნავ მოაზროვნე ამომრჩევლისთვის.

ერთი წავა და სხვა მოვა...

საოცარი განცხადება გააკეთა ედუარდ შევარდნაძემ: მე ჯერ არც საფლავზე ვფიქრობ და არც წასვლაზე, ამიტომ ნურავინ იფიქრებს, შევარდნაძე ასაკშია და ბევრ დაპირებას იმიტომ იძლევა.

ბატონ პრეზიდენტს უნდა მოეახსენოთ, რომ შედარებით მცირე ასაკში იყო 1995 წელს, 1992 წელს, მაგრამ ისეთი დაპირებების ჩურჩხელებს არიგებდა, რომ მსმენელი მის ჭამას ვერ აუდიოდა. ამ დაპირებებიდან ბევრი არაფერი შესრულებულა, მაგრამ არც თავად პრეზიდენტს შეუცვლია საარჩევნოდ დაპირებების მიცემის ჩვეულება და არც ხალხს ამ დაპირებებით დანატრება. ცხოვრება, მიძიმე, როგორც იტყვიან, ჩვეულ კალაპოტში გრძელდება, ოღონდ ეგ არის, კიდევ თუ ჭამს ამომრჩეველი, საკითხავი აი ეს არის. ისე, ღმერთმა დიდხანს აცოცხლოს ბატონი ედუარდი, რათა თავად დარწმუნდეს, თუ რა მოსდევს უპასუხისმგებლო პოლიტიკას. რაც შეეხება წასვლაზე ფიქრს, დემოკრატიულ ქვეყნებში ხალხის არჩევანზე დამოკიდებული ამა თუ იმ პოლიტიკოსის ასპარეზიდან წასვლა და რომც არ იფიქროს ბატონმა პრეზიდენტმა წასვლაზე, შესაძლოა თავად ხალხმა აფიქრებინოს.

ერთი ითქმება,

მეორე იბულისხმება

გივი ბერიკაშვილი კვლავაც ჩვეული იუმორით ხუმრობს: პრეზიდენტმა ჩვენი კეთილდღეობისთვის ვალები აიღო და ვაცადოთ გასტუმრება, რომ ჩვენ არ მოგვთხოვონ.

ამას რომ ამბობს ბატონი გივი, ალბათ კარგად იცის, რომ ეს ვალები გეომეტრიული პროგრესიით იზრდება და გამსტუმრებელი არაფერია ჩანს. ამიტომ ეს სიტყვები დიდი ირონიის მომცველია, რაშიც საპირისპირო იგულისხმება, კერძოდ, რაც მეტს აცლით პრეზიდენტს, მით მეტ ვალებს დაგვადებსო.

არშამდგარი რაკორბაში შამდგარი «თბილისობიდან» აწუ გაპანთა ნინასარჩავეო ლხინი კუს ტაზა

ალბათ, არც ერთი არჩევნები არ ყოფილა ისეთი დაძაბული, როგორც

გაუთის ამ ნომერში იმ მწირ სურათს მაინც დაგუხატავთ, რაც რეგიონ

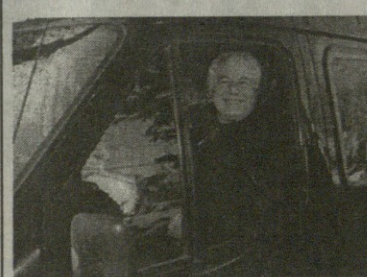

რიც ახლანდელი. დღეს ქვეყანაზე, ხალხის ბედ-ილაღზე დაფიქრებულ ადამიანს, ალბათ, არ უნდა ეპატიოს ამ საპასუხისმგებლო მოვლენის დროს მოადუნოს ყურადღება, არ მაღავენოს ფხიზელი თვალი და საღი გონება იმას, რაც საქართველოში ხდება. თითოეული მხარე, რაიონი, ქალაქი თუ სოფელი ფეთქებად სიტუაციაშია. წინასწარჩვენად საშუალოდ არის გადაკიდებული ბლოკ-ბლოკს, პარტია-პარტიას, მეზობელი-მეზობელს.

რაიონებში მიმდინარე ცნობილი და არცნობილი მოვლენების შესახებ, ვიფიქრეთ, „თბილისობაზე“ ჩამოვრძნეულ საქართველოს მხარის, რაიონის თუ ქალაქის ბედ-ილაღის წარმმართველების თითო კითხვას მივცემთ და ვივარაუდოთ, მკითხველს

ნებში ხდება, მაგრამ... მტერს, კუს ტაზაზე ჩვენ პასუხისმგებლები რომ დაგვხვდა...

„სახელსა და გვარს არ დაგვასახელებთ“ და ქარელის გამგებელს ჟურნალისტების რამდენ ჩაგდებას ვინ სთხოვდა, მაშაქაცური გალანტურობაც მიავიწვია და ამაღლასთან ერთად

(ალბათ, მოადგილეები იყვნენ) თავქუდ-მოვლენილი გაუდგა თავის რაიონისკენ მიმავალ არცთუ ისე შორ გზას. მისმა ამ თავაწვეტილმა სროლიამ რატომღაც „გედის სიმღერა“ მოგვადგონა...

ფოთის დელეგაცია, აბაშის და გორის გამგებლები კი იყვნენ შხად, პასუხი გაცემით ყველა ჩვენს კითხვაზე, მაგრამ ამ წრეგადასული ლხინი მაყურებელს თვითონაც თავაზაჰქონდათ არეული და გულმოწყალებული თავი გაგანებეთ...

გუბერნატორები ცალკე თემა... „ქარის მომღერლებს“ და სტუმრად მოწვეულ „მოპულარულ მინისტრებს“ თუ არ ჩავეთვლით, ყველაფერი კარგად მიდიოდა, მაგრამ, ეტყობა, თანამეინახელებად ვერ დაგვოვლეს და...

იმ დღეს ნამდვილად არ იყო „საქართველოში ფერები მუქი“. ყველა იღვინდა, მღეროდა და ცეკვავდა. მოკლედ, მარტო სეფიაშვილის პიშიანდქვეული „გიხაროდნ“ აკლდა იქაურობას თავისი შემსრულებლებით.

გიხაროდნ, საქართველოც, გიხაროდნ! სატირლად რომ არ გვკონდეს საქმე...

მოკლედ, შემდგარ „თბილისობაზე“ ჩვენს არშემდგარ რეპორტაჟზე სინანულით დაფიქრებულს, რაც არ უნდა გავივიწყოთ, ერთადერთ სიამოვნებად თემურ მღებრიშვილის ჩვენდამი გამოჩენილი ყურადღება გამოგვცვა.

ივოლდა ცირდავა
ამრიტა ჯანაშია

არჩევნებში მარტო არა ვარ

ოქტომბრის არჩევნები თავისი მნიშვნელობით საკმაოდ გამოირჩევილია, თუნდაც იქიდან გამომდინარე, რომ ამ არჩევნებით მოსული ხელისუფლება მე-სამე ათასწლეულში გადაიყვანს საქართველოს. თქვენი პარტია საზოგადოებაში ცნობილია, როგორც ეროვნული იდეალების ერთგული მხარდარი, ამდენ დროს, უნდა ითქვას, რომ მასობრივი ეკონომიკური გაჭირვების გამო ეროვნულმა იდეალებმა უკანა პლანზე გადაიწია, ამ ფონზე რას სთავაზობს სახალხო პარტია ხალხს და ქვეყანას?

ჩვენ დიდი იმედი გვაქვს, რომ ახალ პარლამენტში ვიქნებით საპარლამენტო უმრავლესობის ერთ-ერთი სუბიექტი, რაც იმას ნიშნავს, რომ საქართველოს პოლიტიკის მთავარი განმსაზღვრელი იქნება ჩვენი პროგრამა. ხოლო ჩვენი პროგრამა დრომ აჩვენა, რომ ერთ-ერთი საუკეთესოა. მე ვგულისხმობ ამ ოთხწლიან საპარლამენტო საქმიანობას, რაც ეფუძნება ჩვენს პროგრამას. ამავე დროს სახალხო პარტიის დებუტატები იყვნენ სხვადასხვა დარგის წამყვანი სპეციალისტები და არგუმენტებით დავაში ისინი დამარცხებულნი არავის არ უნახავს. სამწუხაროდ, საკითხს წყვეტა პულტების უმრავლესობა, რაც, ვფიქრობ, მომავალ პარლამენტში აღარ განმეორდება და დარწმუნებული ვარ ძველი უმრავლესობა უმცირესობაში აღმოჩნდება. რასაც ჩვენ ვთავაზობთ ამომრჩეველს, შეიძლება ორად გაიყოს, ერთი არის გრძელვადიანი გეგმა, ყველა დარგის და ყველა სფეროს განვითარება, აქ ლაპარაკია როგორც ეკონომიკაზე, ასევე სასამართლოს ნამდვილ და არა მოჩვენებით რეფორმაზე, ამავე დროს, საგარეო პოლიტიკის სწორი მიმართულებით წარმართვაზე და არა იმ ორმაგი სტანდარტით, როგორც ამას დღევანდელი ხელისუფლება და პრეზიდენტი აკეთებს პარლამენტისგან იზოლირებულად და თვითნებურად.

ჩვენ ვიზრუნებთ ასევე ადგილობრივი თვითმმართველობის სრულყოფილი სისტემის შექმნაზე, რაც გულისხმობს პირველი პირების არჩევნებს და ისეთ კანონთა პაკეტის შექმნას, რაც უზრუნველყოფს ადგილობრივი მმართველობის ორგანოების მუშაობას.

ყველა ამ მიმართულებით ჩვენ ჩვენი გეგმა გავგანხილავთ, მაგრამ პრობლემის სიმწვავედან გამომდინარე უმთავრესი იქნება ტერიტორიული მდებარეობის ადგილების საკითხი, რადგან სანამ ჩვენ ტერიტორიებს არ დავიბრუნებთ, საქართველოში ომს სძინავს და ამ ომის გამოდევნილება საქართველოზე არ არის დამოკიდებული, ეს ბერკეტები ჩვენი მეზობელი სახელმწიფოს-რუსეთის ხელშია.

რაც შეეხება მოკლევადიან გეგმას, რასაც პირველივე დღიდან იგრძნობს ჩვენი ამომრჩეველი, ეს უკავშირდება იმ სუბიექტურ მოვლენებთან ბრძოლას, რომელიც ქვეყანას ყველგან და ჭამს. მე სხვა სიტყვა არ მომიძებნება იმის შესაფასებლად, რაც საქართველოში ხდება, ფაქტია, რომ ხალხი უაღრესად გაჭირვებულ მდგომარეობაში იმყოფება და მათი მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად არაფერი კეთდება დაპირებების გარდა. ამიტომ აქედან გამომდინარე აქ ხელისუფლებას არანაირი მორალური უფლება არ გააჩნია, ითხოვდნენ თანაგრძნობას მოტყუებული მოსახლეობისაგან. ქვეყნის საფლადო მდგომარეობაში ყოფნა ბოუვეტის მწირ მდგომარეობასთან არის დაკავშირებული. ამის მიზეზი კი არის კორუფცია. კორუფცია ნიშნავს დანაშაულს ქვეყნის უმაღლეს ხელისუფლებაში ანუ კორუფციის სუბიექტები არიან მთავრობის წევრები და პარლამენტის წევრები, სხვა უმაღლესი თანამდებობის პირები. ყველა ეს ჩამოთვლილი პირი დღევანდელი მმართველი ძალის, როგორც თვითონ უწოდებენ, გუნდის წევრია ანუ კორუფცია არის დღევანდელ მმართველ პარტიაში მოქალაქეთა კავშირში. ჩვენ კორუფციასთან ბრძო

ლის ეფექტური საშუალებები გავაჩნია, უბრალოდ, მონოპოლიზირებული კლანური ეკონომიკური სისტემა უნდა დინერეს. ამას სჭირდება პოლიტიკური ნება, რომელიც დღემდე არ ჩანს და სახალხო პარტია ის ძალაა,

რომელსაც ეს ნება გააჩნია. ეს ნიშნავს იმას, რომ ჩვენი ბოუვეტი მინიმუმ გაორმაგდება, რაც პირდაპირ აისახება თითოეული მოქალაქის მდგომარეობაზე.

სახალხო პარტია დაუჭერს მხარს თუ არა ისეთი საკანონმდებლო ბაზის შექმნას, რომელიც ხელს შეუწყობს მრეწველობის განვითარებას საქართველოში?

მრეწველობის დაკონსერვება და საერთოდ მეურნეობის ნებისმიერი დარგის დაკონსერვება, სწორედ კორუფციის აყვავებას ემსახურება, რადგან მონოპოლიზირებული კლანური ურთიერთობები ვერ იტანს საბაზრო ეკონომიკის პრინციპების გაშლას და ბუნებრივია, ჩვენი ბრძოლა ნიშნავს კლანური სისტემის და კორუფციის მოშლას, რაც ხელს შეუწყობს ეროვნული ეკონომიკის განვითარებას.

ავგასეთის პრობლემა კვლავ გადაუჭრელია. მშვიდობიანი პოლიტიკური გადაწყვეტის პროგრამის შედეგად არ მოყვება თქვენი აზრით, რა არის საჭი

საქართველოში პარტველს

ჩემდამი. არჩევნებისათვის მე მე-საჭიროება იმდენი, რამდენიც სჭირდება საარჩევნო გაზეთის დაბეჭდვას, პლაკატების დაბეჭდვას, სატელევიზიო გამოსვლებისათვის საერთო დროის დაფინანსებას, მანქანების ჩასასხმელი ბენზინის ყიდვას, სატელეფონო მომსახურების გადახდას. აი, ეს არის სულ ის პრობლემები, რომელთა წინაშე მე ვდგავარ. ყველაფერ ამას დიდი თანხა არ სჭირდება. ასე რომ, სახელმწიფოს მიერ ნებადართული 5000 ლარი, რომელიც შეუძლია მაჟორიტარმა დეპუტატმა დახარჯოს, მე ბევრიც მიმაჩნია. 5000 ლარი დეპუტატობის კანდიდატისათვის საჭირო არ არის იმისათვის, რომ არჩევნები მოიგოს, თუ რა თქმა უნდა, ხალხს უყვარს. თუ ხალხს არ უყვარს, რამდენი ფულიც არ უნდა აძლიონ წინ და უკან, ეს

- ბატონო ნოდარ, საპარლამენტო არჩევნებში მონაწილეებს თავისთავად რაღაც „კაპიტალის“ იმედი აქვთ. თქვენი „კაპიტალი“ ამ შემთხვევაში რა არის - თქვენი შემოქმედება თუ ბორჯომელების სიყვარული და პატივისცემა თქვენდამი?

- საპარლამენტო არჩევნებში პირადად მე არ მჭირდება დიდი ოდენობით ფინანსები. ჩემი კაპიტალი არის ის საქმეები, რაც დღემდე მიკეთებია და ის დამოკიდებულება, რაც ბორჯომელებს აქვთ ჩემდამი. კაპიტალი სჭირდება იმას, ვისაც არაბიარი შანსი არა აქვს, გარდა იმისა, რომ არჩევნების წინა დღეებში მოქიჩილს თავი, ორმოცში ჩაყაროს ხრეში ან ვისაც ამის დროს აღარ აქვს, გადიოს 5-5 და 10-10 ლარი ამომრჩეველთა ხმების მოსაყიდვად, ან იმ პირებს, რომელთაც მლიქვნელობით თუ სხვადასხვა საშუალებებით სურთ ხელისუფლე-

ბედნიერს ნუ გახდი, ლმერთო!

რიგება სჯობს მკაში გარიგებასო. რას პირდებით ბორჯომელ ამომრჩევლებს?

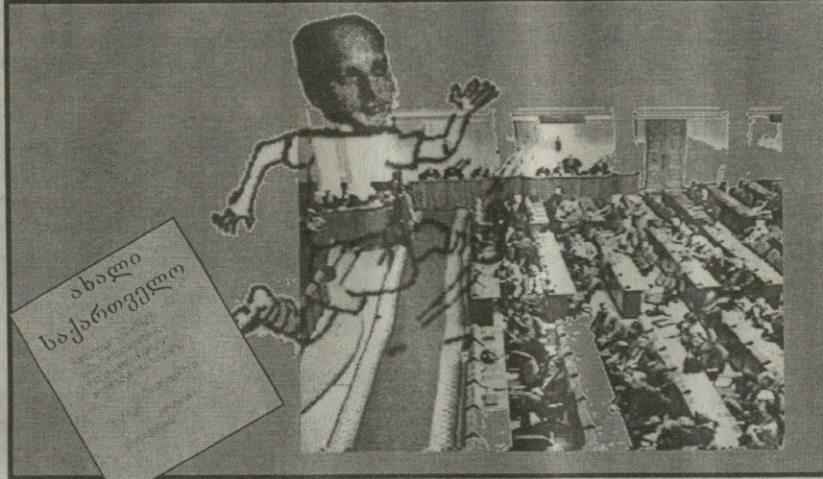
- „არ მივცემ მტერსა მამულსა საჯიჯგანად დასაზიანად“... „რაც უნდა ჭირი მომკერძონ, ბილწო არ შემიკერი ზავითა“.

გვირდები იმას, რომ ყველაფერს გავაკეთებ საიმისოდ, რათა შედგეს ქართული სახელმწიფო. თუ საქართველოს სახელმწიფო შედგება, ჩვენი ქვეყანა ქვეყანას დაეკისვება, ბორჯომიც წელში გაიმართება, ხაშურიც, ქარელიც და თბილისიც. საერთოდ, ყველა დასახლებული პუნქტი საქართველოში.

ბორჯომელებს ვუბნები იმას, რომ ისინი ირჩევენ არა რაიონის და სოფლის დეპუტატს, არამედ საქართველოს პარლამენტის დეპუტატს. საქართველოს პარლამენტის

ნოდარ გრიგალაშვილი ჭეშმარიტად ერის კაცია. დღემდე რაც გააკეთა, ღაზითიანად გააკეთა. თუ ვინმეზე ითქმის შეუპოვარიო, სწორედ ნოდარ გრიგალაშვილია. მან თავისი ნიჭი დღემდე სწორად წარმართა. როცა ნოდარი ასპარეზზე გამოვიდა, მისი სახით ერთი ქვეყნისთვის გულატკეპული მამულიშვილი გამოჩნდა და მე მქონდა საშუალება მეთქვა მის შესახებ, რომ ნოდარ გრიგალაშვილი ის კაცი გახდებოდა, რომელსაც მორალური უფლება აქვს, ათასები გაიყოლიოს და პატრურქივით იწოდეს ქვეყნის საზრუნავში. ამ ახალგაზრდა კაცის აქტივში ჯერჯერობით არის მშვენიერი პოეტური კრებული, დოკუმენტური პროზის თვალსაჩინო ნიმუშები, ბრწყინვალე სახელმძღვანელო საშუალო სკოლისათვის და ეროვნული გაზეთი, ჯერ „საქართველო“, მერე „ახალი საქართველო“. მე მიხარია, რომ ნოდარ გრიგალაშვილი კენტს იყრის საქართველოს პარლამენტის დეპუტატობაზე და სიამოვნებით დაუგერავ ტაშს მის მისულას ქვეყნის მმართველობის საქვსთან.

რეზაზ მიშველაძე

არის წყლისთვის გატანებული ფული. ამას დადასტურებს არჩევნების შედეგები ორიოდ დღეში.

- საინტერესოა თქვენი პროგნოზი, ეყოლება მომავალ

დეპუტატი კი გახლავთ ბორჯომიდან არჩეული სრულიად საქართველოს დეპუტატი. ჩვენი ზრუნვის საგანია არა მხოლოდ ჩვენი პირადი ორბობა, არამედ სრულიად საქართველო. დეპუტატობის კანდიდატები ურევნ ერთმანეთში თავიანთ უფლებამოსილებას, თავიანთ მოვალეობას და ადგილობრივი დეპუტატის უფლებამოსილებას და მოვალეობას. საერთოდ. თავდაყირა დგას ჩვენს ქვეყანაში ყველაფერი. ცხადია, საქართველოს სახელმწიფოს მშენებლობა ნიშნავს იმას, რომ ბორჯომი ხვალ იქნება არა ის, რაც არის დღეს, არამედ იქნება საქართველოს დიდი სეული ქალაქი. ბორჯომს ყველა საშუალება აქვს საიმისოდ, აქ ადგილობრივი მოსახლეობაც, ჩამოსული სტუმარიც უდიდეს სიამოვნებას გრძნობდეს. ხაზინის ვირთხების ხელში კი ეს ასე არ არის. უფრო კონკრეტულად კი, ბორჯომში არ დაგუშვებ „პალსტუხინი ყანალებს“ პარპაშს. ბორჯომი და

ბორჯომის რაიონი გადაიქცეს ტურიზმის მექად. რაიონის ბუნებრივი სიმდიდრე, უპირველესად მოხმარდება ადგილობრივ მოსახლეობას, შეწყდება ბორჯომის წყლის ჩამოსხმული ქარხნებიდან უსამართლოდ გამოყრილი ადამიანების ტანჯვა. შეიქმნება არასამთავრობო საპენსიო ფონდი და ადამიანებს აღუდგებათ სიცოცხლის ადამიანური და, სხვათა შორის, კონსტიტუციურად დაკანონებული უფლება, რაც დღეს მხოლოდ ქალაქშია წერია.

მოსწავლეებს, პატოსან მოხელეებს და ყველა მათ, ვისი კაპიტალიც მათივე გონება და ნიჭიერებაა, განსაკუთრებულ თანადგომას გამოუცხადებ. მათი ყოფის გაუმჯობესებაზე ზრუნვა იქნება პარლამენტში ჩემი საქმე. ბორჯომი უნდა იქცეს კულტურის კონკურენტუნარიან ცენტრად. კეთილი საქმის ქმნა სხვაც ბევრი შეიძლება, მთავარია, იყოს სურვილი, მონდობა და ძალა. პირველი და მეორე არ მაკლია, ნამდვილი ძალა კი ხალხშია. ხელისუფლება უნდა იყოს ხალხისთვის და არა ხალხი

ხდება, რასაც თქვენხიარი ძლიერი პიროვნების მხარდაჭერა სჭირდება. კერძოდ, რა პრობლემას გამოყოფდით?

- ბორჯომის რაიონს აქვს უზარმაზარი სიმდიდრე, რომელიც არ ხმარდება არც ბორჯომის მოსახლეობას და თქვენ წარმოიდგინეთ, არც ბორჯომის ბიუჯეტს და არც საქართველოს ბიუჯეტს. წარმოუდგენელია, ქალაქს, რაიონს პკონდეს მინერალური წყალი, რომლითაც მიუღლი მსოფლიოა დაინტერესებული და არაფრით არ ხერხდებოდეს მისი ექსპორტი, საზღვარგარეთ გატანა.

ასე რომ, ჩემი გასვლის შემთხვევაში მნიშვნელოვანი პრობლემა შეექმნებათ ამ ქარხნების მესვეურებს. შეგიძლიათ აუწყოთ მათ, რომ თავგანწირულად იბრძოლონ ჩემი კანდიდატურის წინააღმდეგ, ვინაიდან ჩემის გასვლის შემთხვევაში მნიშვნელოვანი პრობლემები გაუჩნდებათ საქართველოს პარლამენტში და მათ მფარველებს, რომლებიც, ალბათ, ხელისუფლებაში სხედან.

ხე-ტყის რაც შეეხება, თუ ასე გაგრძელდა, ცოტა ხანში ბორჯომი, მწვანე ნარგავებით მოფენილი ეს წალკოტი, უდაბნოდ იქცევა. ყველაფერი გაიქცევა და გავა საზღვარგარეთ. ცხადია, ამას ვერ მოახერხებენ რიგითი მეტყველები, ეს ყველაფერი ხდება დიდი ჩინოვნიკების ნებართვით. ამიტომ მათაც დიდი პრობლემები გაუჩნდებათ.

- არჩევნების კვირადავ ზე რას უსურვებდით საკუთარ თავს და სრულიად საქართველოს?

- ვუსურვებ საქართველოს გამარჯვებას და იმ კანდიდატების გამარჯვებას, რომელთა გამარჯვება საქართველოს გამარჯვება იქნება.

ნოდარი ჭეშმარიტად საპარლამენტო კაცია
ნოდარ გრიგალაშვილი დიდიხეული პიროვნებაა. ის ჩემი დიდი ხნის მეგობარი არის და იქნება. ამის თქმის უფლებას მძლევს ჩვენი 20 წლიანი მშობა და მეზობლობა. ნოდარი კარგი, ნათელი ადამიანია და რაც მთავარია, დიდი საქმეებისთვის არის დაბადებული.

ყურნად „ცისკრის“ რედაქტორი
ზაურ კალანდია

ნოდარ გრიგალაშვილი ნამდვილად ამართლებს თავისი გვარის ფუძეს, რადგან ის ყოველთვის იქ არის, სადაც ქარიშხალი და გრიგალია, რაც მთავარია, ეროვნული პოზიციით. ღმერთმა ძალა და ენერგია არ მოაკლოს ამ ბრძოლაში.

პატივისცემით გია თვალბავაძე

ხელისუფლებისთვის. ჩემი უმაღრესი მიზანია, ხელისუფლება, ვინც არ უნდა მოვიდეს, ვაქციო ხალხის მსახურად. ამით ორივე მოიგებს და რაც მთავარია, გამარჯვებს ჩვენი სამშობლო. არჩევნებში მონაწილეობა მხოლოდ ამ მიზნით ღირს.

- ბორჯომში უამრავი რამ

ნოდარ გრიგალაშვილი ნამდვილად ამართლებს თავისი გვარის ფუძეს, რადგან ის ყოველთვის იქ არის, სადაც ქარიშხალი და გრიგალია, რაც მთავარია, ეროვნული პოზიციით. ღმერთმა ძალა და ენერგია არ მოაკლოს ამ ბრძოლაში.

პატივისცემით გია თვალბავაძე

მე-2 გვერდიდან.
რო, რომ ეს საკითხი გადაიჭრას?

- მოგახსენებთ, რომ ეს არის კომპლექსური პრობლემა, რაც გულისხმობს ეკონომიკურ განვითარებას, რაც ძლიერ ზურგს განაპირობებს. ასევე ბრძოლისუნარიანი არმიის შექმნა და სწორი საგარეო პოლიტიკის წარმართვა. რა თქმა უნდა, ჩვენ მომხრე ვართ საკითხის პოლიტიკური საშუალებებით გადაჭრის, მაგრამ ეს არ მოხდება ძლიერი ზურგის ანუ ძლიერი არმიის ყოლის გარეშე. ასევე საკითხი არ გადაიჭრება მანამ, სანამ რუსეთის ფაქტორი მინიმუმადე არ დავა პრობლემის მოგვარებისას. დღეს კი ეს ასე არ არის. ვინც განახორციელა აგრესია და ვინც წავართვა ტერიტორიები, ფაქტობრივად, ამ პრობლემის მომგვარების ფუნქციით არის აღჭურვილი, რაც სრული ღონისძი და აბსურდია და წინააღმდეგობა უნდა აჩვენებდეს არის გათვლილი.

პრევენციური მარშო არა ვარ

რუსეთის პოლიტიკურ ზემოქმედებას საქართველოზე განაპირობებს რუსეთის სამხედრო ბაზების ყოფნა საქართველოში. მიუდევროთ იმ დასკვნამდე, რომ რუსეთის შეიარაღებული ძალები უნდა გავიდნენ საქართველოდან.

სხვათა შორის, ამ მიმართულებით პარლამენტის მიერ ნაბიჯები არის გადადებული თეორიული კუთხით, მაგრამ როცა საქმე მიდგა მათ აღსრულებაზე, ჩვენი მთავრობა აღმოჩნდა სრულიად მოუშინებელი და უმწიფო. ხელისუფლების თვისობრივი შეცვლა სწორედ იმას განაპირობებს, რომ დაუძრავ საკითხი მკვდარი წერტილიდან და საბოლოოდ ჩამოვირეცხოთ ის შეურაცხყოფა, რომელიც მოგვყენეს. სხვათა შორის ჩვენ დიდიხეული ერის სახელს ვერ დაგვიბრუნებთ და ვერც ქვეყანას ავაშენებთ.

- არჩევნები ახლოვდება და დაძაბულობაც მატულობს ოპოზიციასა და ხელისუფლებას შორის. ბევრი გამოთქვამს ვარაუდს, რომ არჩევნებში სამოქალაქო ომამდე მივყავართ.

- დღევანდელ ხელისუფლებას შერჩა ორი იარაღი. ეს არის სიცრუე და მოსახლეობის დაშინება. ეს დაძაბულობა ხელისუფლების ინტერესებშია, რათა უკეთესი შანსი გაუჩნდეს არჩევნებში გამარჯვებისა, თორემ ისე მოქალაქეთა კავშირი საველადო მფლობელობაშია ჩაყარდნილი. ხალხი მას არ ენდობა და პატივს არ სცემს. ამიტომ უტიფრად ცდილობენ შეინარჩუნონ ხელისუფლება. ისიც არის ადსანიშნავი, რომ მათ ეშინიათ სკამების დაკარგვისა, რადგან შეძგომ მოკითხებათ იმ დანაშაულებებისათვის, რაც მათ ჩადიდნეს. მე ვეჭვობ, რომ არჩე-

ნების შედეგად სრულ უმრავლესობაში არავინ აღმოჩნდება და პარლამენტის იქნება ჭეშმარიტად მრავალპარტიული. ეს დემოკრატიული სისტემის სრულყოფის საშუალებას მოგვცემს.

- ცნობილია, რომ პრეზიდენტმა საპარლამენტო გადატრიალება უწოდა არჩევნებში ოპოზიციის გამარჯვებას.

- ეს არის აგონიის კიდევ ერთი გამოვლინება. ეს იმას ნიშნავს, რომ პრეზიდენტს თეორიული ცოდნაც არ გააჩნია იმისა, თუ რა არის დემოკრატია, თუ რას ნიშნავს არჩევნების გზით ხელისუფლების შეცვლა. მეორე მხრივ, იმდენად შეშინებულია, რომ ყველაფერი აიფიცდება. პრეზიდენტს ერჩივნა თავისი უფლებამოსილება ქვეყნის სასიკეთოდ გამოეყენებინა, ვიდრე ხალხისთვის თავს მოეხედა თავისი განუმეორებლობისა და შეუცვ-

ლელობის მცდარი აზრი, რაც ხალხს მაინც არ სჯერა.

- თქვენ საბურთალოს რაიონში იყრით კენტს, სადაც საკმაოდ ცნობილი პოლიტიკოსები დაგვიპირისპირდებიან. როგორც უყურებთ თქვენს შესაძლებლობებს?

- თქვენ ბრძანეთ, რომ საკმაოდ ცნობილი პიროვნებები გვიპირისპირდებოდნენ, მაგრამ უნდა აღვნიშნო, რომ მე უფრო ცნობილი ვარ და ეს მარტო ჩემი აზრი არ არის, ეს არის რეალობა. ასევე მე კარგად ვიცი ვინ გაწეობს ჩემი რაიონის მოსახლეობას. ჩემს ამომრჩევლებს ბევრი კონკრეტული გაკეთებული საქმით ვაჩვენებ, თუ როგორი მუშაობა შემიძლია. ამავე დროს ამ არჩევნებში მარტო არა ვარ. ჩემს გვერდით არის სახალხო პარტია - დიდიხეული, რაც ძალიან ბევრს ნიშნავს.

მსაუბრა
გია თვალბავაძე

არჩევნები - არჩევნები

შემოხაზეთ Nინ ბლოკი „სახალხო ფრონტი-ილია ჭავჭავაძის საზოგადოება“

არ ღავთმოგოთ განათლებას!

(საშუალო განათლების მუშაკთათვის)
დღევანდელი მსოფლიოშიც და მომავალ მსოფლიოშიც ერები და ქვეყნები, მათი იურიდიული თანასწორობის მიუხედავად, რელიგიურად არათანასწორნი არიან. ზოგი მათგანი მოწინააღმდეგეა, ზოგი - ჩამორჩენილი. ზოგი ძალიან მდიდარია, ზოგი - საშუალო, ზოგი - ღარიბი და ზოგი - ქრთონიკულად მშვენიერი. ამ განსხვავებებს განაპირობებს, პირველ ყოვლისა, მათი განათლების დონე. განათლებას ქმნის კვალიფიკაცია, კვალიფიკაცია - ტექნოლოგიურ და ორგანიზაციულ დახვედლოვნებას, დახვედლოვნება - სიმდიდრეს, ძლიერებას, პრესტიჟს და პატივისცემას. საქართველოს დღევანდელი ხელისუფლების პოლიტიკა განათლების დარგში მიმართულია არა განათლების ამაღლებისაკენ, არამედ პირიქით, მისი ჩახშობისაკენ. ცუდად გაგებულ საბაზრო ეკონომიკის ინტერესებიდან გამომდინარე, სახელმწიფომ უარი თქვა საყოველთაო უსასყიდლო საშუალო განათლებაზე; მან შეაფერხა მასწავლებლები მათი დაცვისათვის გაზრდით და, შესაბამისად, მათი ანაზღაურების შემცირებით (იმ მცირე ხელფასებსაც დროულად არ არიან, რადგან მასწავლებლებს ყველაზე ნაკლებ პატივს სცემს); დაზარადა სასწავლო პროცესი. კლასში მოწოდებული რაოდენობის უსაზღვროდ გაზრდით, შეამცირა სკოლების რაოდენობა. ეს პოლიტიკა, რელიგიურად არის გადახდის-უნარიო ოჯახთა შვილების (ანუ მოზარდთა ნახევარზე ბევრად მეტის ხ მოწვევა განათლებისაკენ. I-IX კლასში ბავშვს თვეში სწავლა უფლება 40-50 ლარი (ე.წ. „ფასიანი სტანდარტებით მომსახურება“, სასკოლო ინტერგარი, სკოლის შენობების გათბობისა და რემონტის ხარჯები), შემდეგ კი - უფრო მეტი, პირველკლასელის სახელმძღვანელო კომპლექტი ჯდება 20-25 ლარი, რაც რამდენჯერმე აღემატება წიგნთა თვითღირებულებას, ბავშვთა რაოდენობა კლასში 40-ს აღწევს.

სად მიდის დღევანდელი უმუშევრობის პირობებში ის მოზარდები, რომლებიც სწავლის ხარჯს ვერ იხდიან? ისინი მიდიან დაუსაქმებლად, კრიმინალთა, მეძევთა, უკეთეს შემთხვევაში, უპრესტიჟო სამუშაოს მძიებელთა რიგებში.

განათლების დაბალი დონე, თავის მხრივ, ამცირებს ქართველი ერის წილს შრომის მსოფლიო განაწილებაში ანუ ამცირებს საქართველოს მოქალაქეთა პერსპექტივებს, რომ თავისი როლი ჰქონდეს მსოფლიო ეკონომიკის სისტემაში.

საქართველოს დღევანდელი ხელისუფლების პოლიტიკას განათლების დარგში ქართველი ერი, პერსპექტივაში მოჰყავს უკვალიფიკაციო, ბოვანი (ანუ საკუთრებადაკარგული), უპრესტიჟო დასაქმების მაძიებელი არაორგანიზებული მასის დონემდე.

ჩვენი ერთ-ერთი ძირითადი მიზანი, რომლის მისაღწევადც ვიბრძოლებთ პარლამენტში არჩევის შემთხვევაში, არის საქართველოში განათლების გადარჩენა. განათლების სისტემა ერისა და სახელმწიფოს ხერხემალია. ჩვენი პროგრამა საქართველოში განათლების გადარჩენისა, განვითარებისა და მსოფლიოს სტანდარტების დონეზე აყვანისა, აგრეთვე, ამ ამოცანასთან აკადემიური მეცნიერების ნაყოფიერი მორიგებისა მდგომარეობს შემდეგში:

1. საშუალო განათლების ორგანიზაციის საორიენტაციო მიზნებია:
 - უსასყიდლო საყოველთაო საშუალო განათლება
 - საშუალო განათლების პროგრამებში ორიენტაციო ფუნქციონირების დაუფლებაზე (რაც შეაძლებინებს ქართველ ახალგაზრდობას, რომ შემოქმედებითი უნარი გამოიჩინოს ტექნოლოგიური, ტექნიკური, ორგანიზაციული და სხვა სიხდლების ათვისების პროცესში)
 - ზოგადი საშუალო განათლების პარალელურად სპეციალური საშუალო გა-

საქართველოს ვერ გადაარჩენს ვერც მხოლოდ ლუდის ჩამოსხმა, ვერც მხოლოდ „სიტყვის თავისუფლება“ (რომელიც დღევანდელ ხელისუფალთ მიხედვით უწმაწური სიტყვის თავისუფლებად ესმით), ვერც მხოლოდ ფერადი ფანტაზიებით დახატული „ტერორისტებთან“ ბრძოლა და ასე გასინჯეთ, ვერც მხოლოდ დემოკრატია, როგორც ასეთი. თუ მას მოქმედების კონკრეტული გეგმა და სახელმწიფოს მტკიცე ხელი არ ახლავს. საქართველოს გადაარჩენს მხოლოდ სწორი პოლიტიკა - საშინაო და საგარეო - და პატიოსანი მმართველი გუნდი.

ბლოკმა „სახალხო ფრონტი-ილია ჭავჭავაძის საზოგადოება“ კონკრეტულად იცის, რა უნდა გაკეთდეს საქართველოში მთლიანად და მის რაიონებში ცალ-ცალკე, რათა ქვეყნის ეკონომიკური წესრიგ-დაცვითი, სამართალდაცვითი თუ სტრატეგიული მდგომარეობის გაუმსწორება მოხდეს. გთავაზობთ კონკრეტულ პრობლემებთან დაკავშირებულ რამდენსავე დოკუმენტს, რომლებიც ბლოკის საარჩევნო პროგრამის ნაწილებია.

მიმართვა საქართველოს მოსახლეობას

- ქართული სახელმწიფო საფრთხეშია
- ქართველი ერი გადაშენების გზაზეა
- ეროვნულ მოძრაობას ჩაქრობა ემუქრება
- ერი დაყოფილია მდიდრებად და ღარიბებად
- კომერციული ფირმები პოლიტიკურ პარტიებად გვევლინებიან
- ყველა ფინანსურად ძლიერ პარტიებს უცხო ქვეყნის აგენტურა მართავს
- ეროვნული ცნობიერების პოლიტიკოსები და ადამიანები ფულზე იყიდებიან
- დღეს არჩევნებში ხალხისგან მოპარული ფული იხარჯება
- ფულიანი ფირმების - პარტიების გამარჯვების შემთხვევაში, უცხოელებზე გაიყიდება საქართველოს მთელი ქონება.
- საქართველოს გადარჩენა ეროვნულ მოძრაობაში
- საქართველოს გადარჩენა პატიოსანი, უფულო ადამიანების გამარჯვებაშია
- საქართველოს გადარჩენა ჩვენს გამარჯვებაშია
- ჩვენი საკმარისად არ გამოჩენა საინფორმაციო საშუალებებით ხელისუფლების და მათთან შეკრული ფულიანი პარტიების ნამოქმედარია
- ჩვენი ვერ მოსვლა თქვენამდე ხელოვნურად შექმნილი ფინანსური პრობლემების შედეგია

გადავარჩინოთ ქართველი ერი და პროვინალი მოქაროვა დასაგარაბისაგან.

ნათლების განვითარება მოსწავლის საკუთარი სურვილისა და მიდრეკილების მაქსიმალური გათვალისწინებით.

2. საშუალო განათლების რეფორმირების ყველაზე იაფი (და, მაშასადამე, პირველი) ეტაპი უნდა იყოს სახელმძღვანელოების სრულყოფილი სისტემის შექმნა, ელემენტარული კურსებიდან დაწყებული და შესაბამისი საგნის მრავალტომიანი აკადემიური კურსებით დამთავრებული (ამ უკანასკნელების შედგენა და მათში არსებული ხარვეზების შევსება კვლევითი მუშაობის გზით ერთ-ერთი ამოცანაა იმ აკადემიური მეცნიერებისა ჰუმანიტარულ დარგებში, რომელსაც სახელმწიფო აფინანსებს). მასწავლებელთა ატესტაციის რეალური მეთოდით, ერთის მხრივ, მათ მიერ გამოცდის ჩაბარება შესაბამისი სირთულის კურსით თავის საგანში და შესაბამისი მეთოდური კურსით. მეორე მხრივ, არსებითი როლი ენიჭება მოსწავლეების შემოწმებას გაკვეთილზე სასკოლო სახელმძღვანელოს ფასი თითქმის უნდა უდრიდეს მის თვითღირებულებას.

3. მასწავლებელთა კვალიფიკაციის შემოწმება უნდა იყოს ნებაყოფლობითი და მისი პროცესი უნდა იყოს მუდმივი. კვალიფიკაციის შემოწმება და მისი დადებითი შედეგები უნდა აისახებოდეს მასწავლებლის დასაქმებაში და მისი შრომის ანაზღაურებაში.

4. სკოლების რაოდენობის შემცირება

დაუშვებელია, ვინაიდან დაუშვებელია მოზარდთა რაგინდარა მცირე კონტინენტის დატოვება საშუალო განათლების გარეშე.

5. საშუალო განათლების დაფინანსება სახელმწიფოს სტრატეგიული ამოცანაა თავდაცვის, უშიშროების, წესრიგის დაცვის ამოცანა პარალელურად. კერძო სასწავლებლები დაიშვება და მათი ხელშეწყობა ხდება მხოლოდ სახელმწიფო სკოლათა პარალელურად (და არა მათ ნაცვლად).

6. ამახად, 1992 წლის მომდევნო წლების მცირე შობადობის გამო, დაწყებითი კლასების კონტინენტი შემცირებულია. ამან არ უნდა გამოიწვიოს კლასების (და, მთუ მეტეს, სკოლების) რაოდენობის შემცირება, სკოლების დაბეგვრა გასაუქმებელია ან შესამცირებელია.

საქართველოს ეკონომიკის გაჯანსაღება შემოვიტოვო!

თუმცა შევარდნაძის და „მოქალაქეთა კავშირის“ ხელისუფლებამ ძალიან დიდი ზარალი მიაყენა საქართველოს ეკონომიკის ობიექტების განიარსებისა და მისი ჯართად გაყიდვის, საგარეო სესხთა ჩაჯიბების, ფლოტის გაყიდვის, ჩაღის ფასად ჩატარებული „პრივატიზაციისა“ და სხვა მაქინაციების საშუალებით, ჩვენი ეკონომიკის გამოჯანსაღება პატიოსანი და ერთგული ხელისუფლების მიერ ჯერ კიდევ შესაძლებელია. მისი გა-

ჯანსაღება მოხდება სამ ეტაპად:

I ეტაპი
მოხდება საქართველოს ქონების განიარსების შეჩერება. ამისთვის

ა) შეჩერდება საგარეო სესხების აღება ყველა სხვა ფორმით გარდა საფასებით გამჭვირვალე (საჯარო) ფორმისა: წინასწარ გამოცხადდება, ვისგან აიღება (სახელმწიფოს მიერ ან სახელმწიფო გარანტიით) საგარეო სესხი, რას ხმადდება იგი, რა ვადებში და ვისი პასუხისმგებლობით. ეს გამჭვირვალეობა (საჯაროობა) გაგრძელდება სესხის გახარჯვისა და გადახდის მთელი დროის მანძილზე.

ბ) შეწყდება მსხვილ ობიექტთა პრივატიზაცია სხვაგვარად, თუ არ ასეთივე გამჭვირვალე (საჯარო) ფორმით; წინასწარ გამოქვეყნდება (წელიწადში ორჯერ) მსხვილ ობიექტთა პრივატიზაციის სტრატეგიული გეგმა. გამოქვეყნდება აგრეთვე ანგარიშები მომხდარი დარღვევებისა და დამრღვევთა მიმართ განხორციელებული სასჯელების შესახებ (ქონების კონფისკაციის ჩათვლით).

შეიცვლება სახელმწიფო ქონების მართვის დეპარტამენტის თავმჯდომარის, დანიშვნისა და კონტროლის წესი.

II ეტაპი
(იგი იწყება პირველის პარალელურად).

ა) ძირფესვიანად შეიცვლება საქართველოს კანონმდებლობა სასოფლო-სამეურნეო და სამრეწველო წარმოების სტიმულირების მიზნით. გამარტივდება გადასახადები, შეპირდება მათი პროცენტი და გაფართოვდება (ამის შედეგად) საგადასახადო ბაზა.

ბ) შინაგან ბაზარზე საქართველოს შარმოებელთა ხელშეწყობის მიზნით, გატარდება „ზომიერი პროტექციონისტული პოლიტიკა. სასურსათო სახელმწიფო შესყიდვებში უპირატესობა მიეცემა შინაური წარმოების პროდუქტებს. გაძლიერდება პასუხისმგებლობა ეკოლოგიურად ნაკლოვანი (ჯანმრთელობისათვის მავნე) სურსათის შემოტანაზე.

გ) შეიქმნება (შეძლებისდაგვარად) იაფი კრედიტის სისტემა წარმოების სტიმულირებისათვის. შეიქმნება სტრატეგიულად მნიშვნელოვანი მასალებით (საწვავი, სასუქები, შხამ-ქიმიკატები...) წარმოების მომარაგების კონკრეტულწარმომადგენელთა სისტემა (სისტემები) მონოპოლისტური მაფიების განსაღვენად ბაზრიდან.

III ეტაპი

საქართველო ორიენტაციას აიღებს მაღალხარისხოვანი სასოფლო-სამეურნეო პროდუქტების (ღვინო, ხილი და ხაღის კონსერვი) და მეცნიერებატეგადი სამრეწველო პროდუქტების ექსპორტის განვითარებაზე, ამასთან ერთად - თავისი შინაგანი მოზარების მაქსიმალურად დამკაოფილებაზე საკუთარი პროდუქტით. საქართველოსთვის არაა აუცილებელი, რომ იყოს ზეგანვითარებული მსოფლიოს სანდლეულო და სამომსახურეო დანამატი (როგორც ამას დღევანდელი ხელისუფლების ეკონომიკური პოლიტიკა გულისხმობს). საქართველოს დაახლოება დასავლეთთან დამყარება არა ეკონომიკური ნიველირების (დაქვემდებარების) კურსს, არამედ ფრთხილი და გონივრული სტრატეგიული თანამშრომლობის კურსს.

IV ეტაპი
ეკონომიკის გაჯანსაღების II ეტაპის განხორციელებისათმანვე შესაძლებელი გახდება საბიუჯეტო ხარჯების გაღება სახელმწიფო სათვის პრიორიტეტული მიმართულებებით. ესენია:

- ა) თავდაცვა და უშიშროება
- ბ) ჯანდაცვა, სოცდაცვა და განათლება
- გ) ინვესტიციების პროგრამა (ინფრასტრუქტურის განვითარება)
- დ) სახელმწიფოს ვალდებულებათა თანდათანობითი მოხდა მოქალაქეთა წინაშე (მეანარეთა დამკაოფილების ჩათვლით, პროპორციული სისტემით, მრავალწლიანი პროგრამის ფორმით).

ნოდარ ნათაძე

თქვენ, როგორც ეროვნული მოძრაობის ერთ-ერთი აქტიური მონაწილე, მოვლენას გამოყოფდით ბოლო

10-15 წლის განმავლობაში, როგორც ყველაზე ტრუმფალურს? - ეროვნულ მოძრაობაში ბევრი მნიშვნელოვანი მოვლენა იყო, რომელსაც შესაძლოა ტრუმფალურად ვუწოდოთ, მაგრამ მე მაინც რეფერენდუმს გამოვიყოფ. მაშინ ხომ საქართველოს მოსახლეობამ ერთხმად გამოხატა თავისი დამოკიდებულება თავისუფლებასთან მიმართებაში და საქართველოს დამოუკიდებლობას მისცა ხმა. ეს ხალხის თავისუფალი ნება იყო. ამის შემდეგ თითოეული საქართველოს მოქალაქე თავს ვალდებული თვლის ყველაზე და ყოველთვის დაიცვას ჩვენი ქვეყნის დამოუკიდებლობა. აფხაზეთის ომში მიმავალი ყველა

დღეს საქართველოში სუნთქავს კი ჭირს..

ინტერვიუ აფხაზეთის ომის მონაწილესთან, ირაკლი მუხომეძესთან

ჯარისკაცი ამ რეფერენდუმის შედეგიდან გამომდინარე, ვალდებულია თვლიდა თავს დაეცვა საქართველოს თავისუფლება, დამოუკიდებლობა.

- რომელ მოვლენას გამოყოფთ, როგორც ყველაზე ტრამატულს?

- ეროვნულ მოძრაობას, სამწუხაროდ, ბევრი გაუთვალისწინებელი ფაქტი და ტრაგედია ახლდა თან. ისტორიის ნათელ დღეებს 9 აპრილის შაბნელი დღეც მიეძღვნა, ყველაზე ტრამატული. ალბათ, ქართველი ახალგაზრდების, მშვიდობიანი მომიტინგეების დახოცვა გახლავთ რუსი სამხედროების მიერ. ბევრი მათგანი ქიმიური გაზით მოწამლული, სამუდამოდ დაავადდა. ამ ტრაგიკულმა მოვლენამ მთელს მსოფლიოს დაანახა, როგორია რუსული შოკონიზმი, მისი იმპერიული ზრახვები და შედეგები. ამ მოვლენას მეორე მხარეც ჰქონდა. მთელმა მსოფლიომ ისიც კარგად დაინახა, როგორი ძვირფასია ქართველებისათვის

თავისუფლებისათვის ბრძოლა.

ტრაგიკულ მოვლენათა რიცხვს მიეკუთვნება (და არ შემოიღია არ გამოვიყო) ხელისუფლების ქმედება (არ ვიცი, რა ვუწოდო, შეცდომა თუ შეგნებული ბნელი განზრახვა), როცა ქართველი ჯარისკაცები გზად რაღეს, რასაც მოჰყვა სოხუმის დაცემა, ასიათასობით ღატოლი და ათიათასობით დაღუპული მშვიდობიანი მოსახლეობა.

- როგორია თქვენი აზრი ხელისუფლების ქმედებაზე აფხაზეთის ომთან მიმართებაში. თქვენ ხომ აფხაზეთის ომის აქტიური მონაწილე ბრძანდებით?

- იმის შემდეგ, რაც ზემოთ ვთქვი აფხაზეთის ომის ტრაგედიაზე, არ შეიძლება ხელისუფლების ქმედება ჩაითვალოს დამაკმაყოფილებლად. აფხაზეთის ომის დაწყებდან სოხუმის დაცემამდე ხელისუფლება ყოველთვის წამგებიან ხელშეკრულებებს აფორმებდა

რუსეთთან და თითქმის ყოველდღე შეცდომებს შეცდომებზე უშვებდა და ბოლოს დამარცხებამდე მიგვიყვანა. მე არ ვიცი და, ალბათ, ძნელი იქნება გაფიქრება, რომ ხელისუფლებამ ვერ გამოიჩინა საკმარისი გონიერება და ბრძოლისუნარიანობა, ვერ თქვა, ვის ევმებოდათ აფხაზეთში, ვერ ამხილა ჩვენი ნამდვილი მტერი, ვერ დაანახა ქართველ ხალხს ნამდვილი მოწინააღმდეგე.

- დღეს საქართველოში სუნთქავს ადვილია?

- დღეს საქართველოში სუნთქავს და ცხოვრებაც აუტანელია, განსაკუთრებით იმ მეომრებისათვის, ვინც გამოხატავდა ქართველი ხალხის ნებას და იცავდა საქართველოს დამოუკიდებლობას. ისეთი შთაბეჭდილება რჩება, თითქმის ჩვენ დაგვაშველ, როცა ტყვიას მკვრივი მიწაში ვერ ვხვდებით და საკუთარი სიცოცხლის ფასად დავიცავთ სამშობლო, თითქმის ომი ჩვენ დავიწყეთ. და ვინც იქ გადავრჩით, თითქმის ჩვენი

ბრალბია, რომ ცოცხლები ჩამოვყავით. ჩვენი არ არსებობს არც სამსახური, არც შეღავათები, არც ელემენტარული ადამიანური უფლებები. მე პროფესიით რეჟისორი ვარ, საკუთარ ნაშრომად ერთი მშვენიერი ფილმის სცენარი დავწერე, მაგრამ მოგესხნებოდა რა მძიმე დღეა დღეს საქართველოში კინოსტუდია, ხელოვნება საერთოდ და ფინანსების უკონტროლო გამო სახლში ვსივარ... უმუშევარი ვარ, ასეა ბევრი სხვაც.

ჩვენ ყველაფერს მოკლებულნი ვართ. თითქმის ჩვენ და ჩვენი ოჯახები იმდენი ვეკავრებოდით, რომ ამათ დანარჩენ მოსახლეობას ეუბნებიან, კიდევ დაიცავთ სამშობლოს? კიდევ ვინდათ თავისუფლება? კიდევ წახვალთ ომში? აი, ასეთი დღე მოგვლით ყველას, ვინც გაბედავთ და სამშობლოს დასაცავად კიდევ გადადგამთ ნაბიჯს. მაგრამ მე იმედს არ ვკარგავ, ჩვენ მეომრები ვართ, ყველაფერს გავუძლებთ. ამასაც გადავიტანთ და მოვადრო, როცა ყველას თავისი პასუხი მოეთხოვება, ჩვენ კი სათანადოდ დაგვაფასებენ!

მანანა მაისურაძე

რუსეთი კავკასიაში უსაბარტლო და ნაგებობან ომს ანარქიზმს

დღეს საქართველოს ყურადღება მიიპყრობოდა ჩვენი მეზობელი ჩეჩნეთისაკენ, რადგან ჩრდილოეთ კავკასიაში მიმდინარე პროცესები პირდაპირ კავშირშია საქართველოში მიმდინარე ხაშონაო და სავარაუდო პროცესებთან. დღეს, როდესაც კავკასია არის ძალიან მძიმე მდგომარეობაში. არის ომები, ეკონომიკური ხიფათები, კავკასიელ ხალხებს შორის არის ინფორმაციული ვაკუუმი, რუსეთის სპეცსამსახურები ადვილად ახერხებენ ჩეჩნეთში შორის ბოროტი ხმების გავრცელებას, ცდილობენ კავკასიელ ხალხებს შორის შუღლი ჩამოავლონ, რათა შემდეგ ადვილად გააქარონ თავი დაამყარონ პოლიტიკა.

ვითვალისწინებთ რა მკითხველის განსაკუთრებულ ინტერესს ამ საკითხისადმი, შევეცდებით კავკასიაში მიმდინარე პროცესები რეგულარულად გავაშუქოთ ჩვენს გაზეთში.

დღეს ჩვენთან ხტუნაობს იმყოფება ჩეჩნეთში მცხოვრები ანხორ ანგუშტი, რომელიც მუშაობს კავკასიის ინტერგრაციის საკითხებზე.

გთავაზობთ მასთან ინტერვიუს.

- ბატონო ანხორ, როგორ დაიწყო ომი ჩეჩნეთში, რა წინაპირობები ჰქონდა მას და როგორ ვითარდებოდა მოვლენები?

- ეს ომი დაიწყო 250 წლის წინ, როცა მსოფლიომ გაიგო, რას ნიშნავდა კავკასია მსოფლიოსათვის, როგორი გეოპოლიტიკური და სტრატეგიული მნიშვნელობა ჰქონდა მას. ამ რეგიონის სიმდიდრის ხელში ჩასაგდებად და მასზე პოლიტიკური გავლენის მოსაპოვებლად საფრანგეთი, გერმანია, ესპანეთი, თურქეთი, ირანი და წარსულში არაბეთის ხალიფატი ეწოდნენ დაპყრობით ომებს, ცდილობდნენ კავკასიელი ხალხების განცალკევებას. ეს სტრატეგიული რეგიონი, რომელიც მდებარეობს ორ ზღვას შუა, ევროპისა და აზიის გასაყარზე, ევროპა-აზიის სავაჭრო მაგისტრალია. კავკასია არის რეგიონი, რომელშიც არეულობა მთელს მსოფლიოს მდიდარი კულტურული მემკვიდრეობა და შეიტანა მსოფლიოში პროგრესი. ძველი მხედარმთავრები ამბობდნენ, ვინც ფლობს კავკასიას, ის ფლობს მსოფლიოს. კავკასია მიიხსენება ბიბლიურ წიგნებში. ესაა მიწა, სადაც ჩამოვიდა ნოე წარლენის შემდეგ და კაცობრიობამ ხელახლა დაიწყო გამრავლება და განვითარება. ისლამური სარწმუნოების თანახმად, ეს არის ადგილი, სადაც ქრისტე უნდა მოვიდეს მეორედ.

მიუხედავად იმისა, რომ დღეისათვის საინფორმაციო საშუალებები ძალიან შეზღუდულია. სპეცსამსახურების ზემოქმედებით, ტელევიზი-

რით ვისმენთ წყნარ ტექსტებს და ვუყურებთ, როგორ შედის რუსეთის სამხედრო ნაწილები ჩეჩნეთში. სინამდვილეში იქ არის დაუნდობელი ომი. რუსეთი იყენებს ყველა სახის იარაღს, გარდა ბირთვული იარაღისა. განადგურებულია ჩეჩნეთის ათობით სოფელი მშვიდობიან მოსახლეობასთან ერთად. ეს არის ოპერაცია, რომელიც ანადგურებს ბავშვებს, მოხუცებს და ქალებს. რუსები ამას ეახიან „მიწანძვრის ოპერაციას“. ამ დაბომბვების შედეგად დაზარალებული თქვენც, ქართველები, როდესაც ომალში ჩამოყარეს ნალმები,

ვისა და ოჯახების დასაცავად შეიძინა ავტომატები. ისინი იცავენ თავიანთ მიწა-წყალს და სამშობლოს, მათ კი ბანდიტებსა და ტერორისტებს ეძახიან.

- რამ გამოიწვია ომის განახლება?

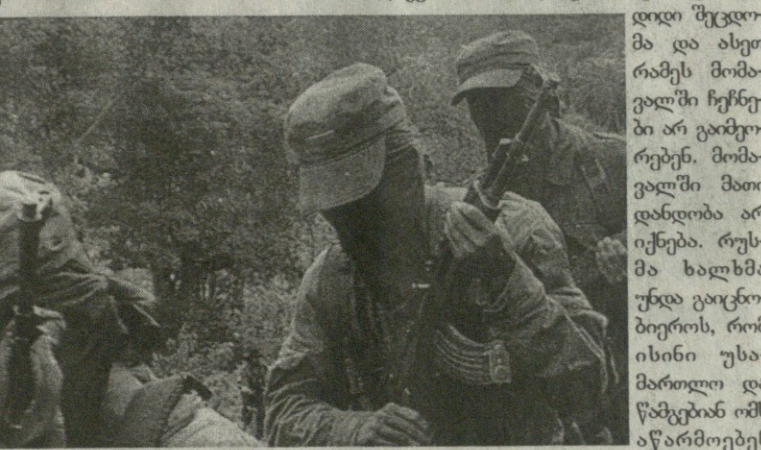
- ამერიკის ერთ-ერთ ბანკში აღმოაჩინეს 4 მილიარდი დოლარი. ეს იმ დიდი თანხის ნაწილია, რომელიც იპოვეს. თანხები იყო გამოყოფილი რუსეთის ბიუჯეტის მხარდასაჭერად, ხელფასებისა და პენსიების გასაცემად, კრედიტების დასაფარავად, მაგრამ ეს ფული აღმოჩნდა მოპარული და გადაბეჭდილი უცხოეთის ბანკში.

რუსეთის ხელისუფლება მხილებული იქნა ფინანსურ მაქინაციაში. ამიტომ შეეცადნენ მოსახლეობის ყურადღება გადაეტანათ სხვა პრობლემატურ საკითხებზე. ამას მოჰყვა აფეთქებების სერიები რუსეთში, რომელიც ჩეჩენ ტერორისტებს ბრალდებოდა. მაგრამ ერთ-ერთი ასეთი ოპერაციის დროს მოსახლეობამ ამხილა ტერორისტები. ისინი აღმოჩნდნენ რუსეთის უშიშროების თანამშრომლები. ეს თვითონ რუსეთის ტელევიზიამაც აღიარა. ამის შემდეგ დაიწყო ომი ჩეჩნეთში. ეს არის ჩიხი, საიდანაც რუსეთი გამარჯვებული ვერ გამოვა და მთელი მსოფლიო ერთხელ კიდევ დაინახავს რუსეთის უუნარიანობას და სისუსტეს. ჩეჩნეთი არის ის ქვეყანა, რომელსაც რუსეთი შეეჯახა და

წაბოროტა.

- რისი იმედით ებრძვის რუსეთს ჩეჩენი ხალხი?

- ეს არის ჩეჩენი მოსახლეობის ერთსულოვნება და მხარდაჭერა. ასეთი ერთიანობა, როგორც არის დღეს, 1994 წლის ომშიც არ ყოფილა. ინტელიგენცია, რომელიც მაშინ არ იბრძოდა, დღეს იარაღით ხელში მინაწილეობს საბრძოლო ოპერაციებში. ისინი სავსეა მეთაურებთან ერთად აშუშებენ და გვამებზე ბრძოლის სტრატეგიასა და ოპერაციებს. ჩეჩნეთის არმია მკაც-

დიდი შეცდომა და ასეთ რამეს მომავალში ჩეჩენი არ გამოერებენ. მომავალში მათი დანდობა არ იქნება. რუსმა ხალხმა უნდა გაიცნობიეროს, რომ ისინი უსამართლო და წამეტან ომს აწარმოებენ

მოთელი მსოფლიო ერთხელ კიდევ დაინახავს რუსეთის უუნარიანობას და სისუსტეს. ჩეჩნეთი არის ის ქვეყანა, რომელსაც რუსეთი შეეჯახა და

რად დისციპლინირებულია და ემორჩილება ერთიან ხელმძღვანელობას, რომელსაც მეთაურობს მოავარსარდალი ასლან მასხადოვი. დღეისათვის არცერთი ჩეჩენი არ იღებს ალკოჰოლურ სასმელს. მათ ფიცი აქვთ მიცემული, რომ არ დალევდნენ მანამ, სანამ თუნდაც ერთი რუსი ჯარისკაცი იმყოფება კავკასიაში. რუსეთმა საბრძოლო ოპერაციებში მარცხი განიცადა, მათ ჯარისკაცებს არ სურთ ომი. თავდაცვის სამინისტრო იძულებული გახდა რიგითი ჯარისკაცებისათვის დაენიშნა ხელფასი 1000\$ თვეში. ამის შესახებ განაცხადა როგორც რუსეთის მთავრობამ, ასევე თავდაცვის სამინისტრომ.

ჩეჩენ ხალხს ომში გამარჯვების იმედი აქვს და მათ თავისუფლად განვითარების შესაძლებლობა მიეცემა. აღადგენს სოფლის მეურნეობას, განავითარებს მედიცინას, მრეწველობას, თათბერი გაიზარდება თავისუფლად, მშვიდობიან და განვითარებულ ქვეყანაში. რუსეთისთვის ეს ომი და მისი შედეგები იქნება

კავკასიაში. რაც უფრო გააცნობიერებენ ამას, მით მალე დამყარდება მშვიდობა კავკასიაშიც და რუსეთშიც.

- ვინ ამარაგებს იარაღით ჩეჩენ მეომრებს?

- რუსეთის საინფორმაციო საშუალებები აცხადებენ, რომ საქართველო აწვდის იარაღს ჩეჩნეთს. თუ საქართველო იქნებოდა იარაღის მსხვილი მწარმოებელი, მაშინ შეიძლებოდა გვეფიქრა, რომ ალპინისტები ზურგით ეზიდებიან კავკასიის უღელტეხილებზე ტანკებს, „FTP“-ებს, „გრადებს“ და ა.შ. ჩეჩნეთში.

იარაღის ყველაზე კარგი მომწოდებელი თვითონ რუსეთია. რუსის სამხედროები, რომლებიც წლიდან წლამდე ვერ იღებენ ხელფასებს, მზად არიან ფულს კულისათვის ყველაფერი გაყიდონ. ისინი ყოფიან არა მარტო იარაღს, არამედ ქვეყნის ინტერესებსაც. ასევე რუსეთის სამხედრო მრეწველობის კომპლექსი ყიდის ისეთ იარაღებს,

გაგრძელება მე-6 გვ

ვინ მოთვლის, აქ სათაურად გამოტანილი ანდაზა ძველად რამდენჯერ წარმოუთქვამს და გაუგონია ქართველ კაცს. ახლა? სხვისი არ ვიცი და მე ვერ ვიხსენებ, ამ ჯოჯოხეთურ ყოფაში ეს ანდაზა გამეგონოს...

ჩვეულებაც და რჯულიც სამართალს აღნიშნავდა ძველთაგან. ჩვეულება ზეპირი, ანუ არაოფიციალური სამართალი იყო, ხოლო რჯული - წერილობითი, ე.ი. ოფიციალური სამართალი, თუმცა ზოგადად რჯული (რჩეული, სჯული, სრული) ზეპირ სამართალსაც ერქვა. ჩვეულება, როგორც წესი, უცვლელად გადაეცემოდა თაობიდან თაობას, მაგრამ რჯული, ე.ი. წერილობითი სამართალი, დროთა ვითარებაში, მეტწილად იცვლებოდა. საგანგებოდ აღსანიშნავია, რომ ჩვეულება რჯულის უპირველესი წყარო, გნებავთ, დედაბოძი იყო.

ასე რომ, ჩვენი ანდაზა გვეუბნება, ზეპირი სამართალი წერილობით სამართალზე უმეტესად უფრო ძველია და დიდხანს ცოცხლობს, ვიდრე სახელმწიფოს ოფიციალური სამართალი.

აქედან ჩანს, რა დიდი ყურადღება უნდა მიაქციონ ჩვეულებას ყველა დროის სამართალ შემოქმედებმა. საქართველოს აწინდელი ხელი-სუფლება კი არც ქართულ ჩვეულებებისა და არც ძველ წერილობით ქართულ სამართალს არ ითვალისწინებს. ზედმეტად მიიჩნევს, რაც თვალნათლივ ჩანს მის „სამართალ შემოქმედებთ“ საქმიანობაში. იმაზე მეტი სამარცხვინო რა უნდა იყოს, რომ, რასაც საქართველოს ხელი-სუფლება ვერ მიმხვდარა იმას, საქართველოს მოყვარე მტერი მიხვდა. საქართველოში სიტყვით სამოყვროდ და საქმით სამტროდ შემოსულმა რუსებმა მაშინვე, XIX საუკუნის დასაწყისშივე, მოთხოვეს ქართულებს, ჩაეწერათ და რუსულად ეთარგმნათ ქართული ჩვეულებითი სამართალი და სულ მალე რუსებს იგი უკვე ხელთ ჰქონდათ. ასევე სასწრაფოდ თარგმნეს რუსებმა ვახტანგ VI-ის სამართლის წიგნი და მას XIX საუკუნის შუახანებამდე იყენებდნენ საქართველოში სამოქალაქო სამართლის დარგში. მაგრამ ამით არ დაკმაყოფილებულა რუსეთის იმპერიის ხელისუფლებამ, 1873 წელს მან თბილისში კავკასიის იურიდიული საზოგადოება დააარსა, რომელიც დასახული მიზნის მიღწევის უპირველეს საშუალებად მიიჩნედა ადგილობრივი იურიდიული ჩვეულებების, ანუ ჩვეულებითი სჯულის შეკრებას (კავკასიის იურიდიული საზოგადოების წესდება, თბ. 1873, გვ.1, რუს.ენაზე).

ვინ იტყვის, რუსი დამპყრობლები ამას ქართველი ერის სიყვარულით სწავლიდნენ?

ცხადია, არც ერთი ჭკუათმყოფელი!

ასე პირწმინდად სწავლობდნენ რუსი იმპერიალისტები საქართველოს ავტარგს იმისათვის, რომ კარგი ქართველის გულში ჩაეკლათ, ხოლო ავი გავეღვივებინათ. ძველ ქართულ სამართალთა და, საერთოდ, ქართული კულტურის შესწავლით რუსებმა კარგად დაინახეს იმის საფუძვლები, თუ რა ყოფილა ქართული სკლის მაღალი პუმიწური ბუნების მასაზრდოელები. შესწავლეს, დაინახეს და მეთოდურად იწყეს ქართული სულიერების განადგურება.

რუსების ამგვარი გულმოდგინების შედეგია საქართველოს განვითარების ბუნებრივი-ევროპული გზიდან ამოვარდნა და რუსულ დიქტატორულ-ბიუროკრატიულ ჭაობში ჩაფლვა.

მოგესხენათ, შეძახილით ხე გახმაო და საქართველოში ირასწ-

ლიანი ბატონობით რუსებმა მიადწიეს იმ ქართველთა დიდი ნაწილის გადაჯიშებას, რომლებიც რუსებთან მკიდრით თანამშრომლობდნენ სახელმწიფო და სამხედრო სამსახურში, ხელოვნების, მეცნიერებისა თუ სხვა სფეროებში. რუსებმა ამ უბედურებს ამოუშანთეს ქართული სული და მერე მათი ხელით იწყეს საქართველოში ყოველივე ქართული სიკეთის მოშლა. წაბილწვა და... უპატრონო ეკლესიას ეშმაკები დაეპატრონენ.

ახლა გავვცნოთ ქართული ჩვეულებითი სამართლის, ანუ ჩვეულებების ორიოდე ნიმუშს.

მუხლი 23. „უკეთუ მეფე ანუ დედოფალი ანუ ძენი მათნი და ან თავადნი ახლის სოფლის აღშენებას იწყებდნენ და შეასრულებდნენ, მათ გლეხთ აზატობას მისცემდნენ რამდენსამე წელს, და არანაკლებ ექვსის წლისა, ვითარცა სახასოთა, აგრეთვე სათავადოთა“ (მუხლებს ვიმოწმებ გამოცემით: „ქართული სამართლის ძეგლები“, II, თბ. 1965,

ფილ მოსავალს იძლევა, მაგრამ ბატონ-პატრონი არც პირველ მტევანს ართმევდა ყმა-გლეხს და არც ორი-სამი წლის სრულ მოსავალს. დიახ. ბატონი ყმას აცლიდა, სული მოეთქვა, ცხვარ-ძროხა მოეშენებინა, ბალი-ბაღია გაეხარებინა, რაც მთავარია, ვენახი - ეს ქართული სულიერებისა და ხორციელების საფუძველთა საფუძველი მოედონებინა და, რაც უმთავრესია, - ოჯახი ფეხზე დაეყენებინა; და აი, მხოლოდ ამის შემდეგ ახდევინებდა ბატონი ყმა-გლეხს გადასახადს.

ასე იყო ძველად, მრავალი საუკუნის განმავლობაში, როცა ქართველ ერს ქართული სახელმწიფო ჰქონდა. ამ სახელმწიფოში საზოგადოებრივი წყობილება ბატონმეური იყო და მაშინაც კი ქართველი ბატონი თავის ყმა-გლეხს - ქართველს, ებრაელს, სომეხს, თათარს, ბერძენს, ოსს, აფსუას... - ყველას, ქართული ჩვეულებითი სამართლის თანახმად, კაცთმოყვარულად ეპყრობოდა.

ამ „დემოკრატიულ“ საქართვე-

სამათხოვროდ გამოყრილი და შიმშილით და ათასი სენით იხოცება. აი, ამ გაუბედურებული საქართველოს უკლებლივ ყველა მშრომელს ხელისუფლება უკანასკნელ ლუკმას ართმევს ე.წ. კანონიერი გადასახადებისა და დაკანონებული ძარცვა-გლეჯვის საშუალებით!

შევადართ ახლა ერთმანეთს მშრომელი ადამიანისადმი დამოკიდებულება „შავ-ბნელი“ ბატონყმობისა და „ქათქათა დემოკრატიის“ დროს და რა გამოვა?

ამ კითხვის პასუხი პირუთენელი მკითხველისათვის მიმინდვია. მე მხოლოდ ამას ვიტყვი, - ნურავინ იფიქრებს, ამ წერილთ ვინმეს ჭკუას დასწავლიდეს, - ქართული ჩვეულება და რჯული პირწმინდად აღვადგინოთ! არა, ეს არც არის შესაძლებელი და არცაა საჭირო. მე მხოლოდ ამას ვამბობ, იმის გამო, რომ საქართველოს აწინდელმა ხელისუფლებამ სახელმწიფოს ბალავარად ეროვნული სიბრძნე არ დასდო, ეს დემოკრატიული სახელმ-

ლოში ქართული სამართლის გაუქმებით და რუსული სამართლის შემოღებით, დროთა ვითარებაში, ქართული ჩვეულებით რჯულიც დამახინჯდებოდა, დაჩინდებოდა და, ბოლოს და ბოლოს, გადაშენდებოდა. ეს კი, არც მეტი, არც ნაკლები, ქართველი ერის გადაჯიშებას, ე.ი. გაქრობას - გარუსებას ნიშნავდა. ამიტომ ამთავრებდა თავის წერილს ილია მოწოდებით: „საჭიროა, რომ ჩვენმა ნასწავლმა საზოგადოებამ ერთად თავი მოიყაროს, მოილაპარაკოს, ასწონ-დასწონოს ყოველგვარი ამ საგნის შესახებ და პროგრამა შეადგინოს ხალხის ზნე-ჩვეულებათა შეკრებისა და შესწავლისათვის. თუ ყველგან ამას მისდევნენ, განა ჩვენთვის კი დრო არ არის?“

ვინ გაიგონა ილიას სიტყვა?

მხოლოდ და მხოლოდ მისმა მალმურთებელმა მეგობარმა, ქართული სამართლის ისტორიის პირველმა მკვლევარმა ნიკო ხიზანაშვილმა (ურბნელმა)...

დიახ, მაშინ ჩვენი სამშობლო კოლონია იყო, მაგრამ შემდგომ, როცა საქართველო დემოკრატიული რესპუბლიკა გახდა, არა მხოლოდ ჩვენი ნასწავლი საზოგადოების, არამედ თვითონ ხელისუფლების უპირველესი მოვალეობა იყო სახელმწიფოს ეროვნული ტრადიციების საფუძველზე აღმაშენება.

თქვენც არ მომიკდეთ, „რუსული მარქსიზმის თვალამბული თუთიყუშის“ (ასე უწოდა ილიამ საქართველოს მომავალი დემოკრატიული რესპუბლიკის მოაზრობის თავმჯდომარეს) ხელისუფლებას ილიას წმინდა სახელის ნაცვლად პლენხანოვები, კაუცკები და კლარა ცეტკინები ემარა პირზე. სწორედ იმ „თუთიყუშის“ ხელისუფლების „ბრძნულმა“ პოლიტიკამ დიდად შეუწყო ხელი საქართველოში რუსთა ხელახლა გაბატონებას.

მართალია, საბჭოთა საქართველოში დიდი შეხლა-შემოსლის შემდეგ, ავად თუ კარგად, შეუდგნენ ილიას ფასდაუდებელი შემოქმედების შესწავლას. მაგრამ მაშინ სამართლის მოქმედს პირზე ხელს აფარებდნენ და ილიას ხან ზაქროს მამის მკვლეელი ბატონის, ხან მეჯღანუშვილების მეხობტეობას სწამებდნენ ცილად.

ახეთ ვითარებაშიც კი ილიას ღვთაებრივი სიბრძნე ასხივსდებოდა ერის უკეთეს შვილთა სულსა და გულს. ამის ერთადერთი დასტურია გახეთ „კომუნისტში“ (6-VII-85) დაბეჭდილი შესანიშნავი წერილიც, - „ხალხი და ტრადიცია“, რომელიც ზემოთ დამოწმებული ილიას წერილის გამოქვეყნებიდან... მხოლოდ საუკუნის შემდეგ დაიწერა. მისი ავტორები არიან დიდი მეცნიერები და საზოგადო მოღვაწე, ქართული ეთნოგრაფიის ფუძემდებელი, აკადემიკოსი გიორგი ჩიტაია, გამოჩენილი ეთნოგრაფი, აკადემიის წევრ-კორესპონდენტი ალექსი რობაქიძე და იურიდიულ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი მიხეილ კეკელია.

აი, რას წერდნენ მეცნიერები: „ჩვეულებითი სამართლის მასალის შესწავლა უნდა შეესწავლოთ. იმისი ყოველგვარი გონებითი ნაწარმოები უნდა შევკრიბოთ“.

ეს არის ნაწყვეტი ილიას წერილიდან „ხალხის ზნე-ჩვეულებათა შესწავლის შესახებ“, რომელიც მან 1887 წელს გამოაქვეყნა გაზეთ „ივერიაში“ (№270) მეთაურად.

მაშინ საქართველო რუსეთის კოლონია იყო. რუსეთი ყოველგვარ ქართულ სამართალს - ჩვეულებასაც და რჯულსაც კრძალავდა, მაგრამ ჩვეულება მაინც ცოცხლობდა - მოქმედებდა და ამტკიცებდა, - ჩვეულება რჯულზე უმეტესად იყო.

ილიამ იცოდა, რომ საქართვე-

წიფო კი არა, ქათმის ფეხებზე წამოყრტილები რუსული „იზბას“-ს ტყუპის ცალია, სადაც კუდიანი დედაბერი „ბაბა იავა“ და ავი სულები ბატონობენ...

ახლა ვნახოთ, რას ფიქრობდა ჩვეულებით სამართალზე გენიალური მწერალი და მოაზროვნე, ქართველი ერის სულიერი მოძღვარი ილია ჭავჭავაძე. „ხალხს თავისი საკუთარი ეკონომიური წეს-წყობილება და ოურიდიული ჩვეულებანი აქვს... მაშულის გაყიდვა და დაკრავება, საქონლის გაბარება მოსაშენებლად, ერთურთს შორის აღებ-მიცემობა, სხვადასხვა მცირე დანაშაულობის გასამართლება და ათასი ამგვარი მოვლენა, - სულ ხალხის ჩვეულებების ძალით სწარმოებს, ხალხის ადათზეა დაფუძნებული და ხალხის ადათს ემორჩილება.“

სადაც მდებარე ხალხის ცხოვრების შესწავლა ნამდვილ გზაზედ არის დაყრდნობილი, სადაც შეგნებული აქვთ, თუ რა საუზუნაა დარჩენილი სხვადასხვა ჩვეულებებში, იქ მდებარე ხალხის ყოველგვარ ჩვეულებას, ცხოვრების ყოველგვარ საგანს ჯეროვანს ყურადღებას აქცევენ და გამოკვლევებად არაფერს სტოვებენ, სწორედ ამგვარ შესწავლას და გამოკვლევას მოაქვს სასარგებლო და კეთილი ნაყოფი, მხოლოდ ამნაირის შესწავლით და გამოკვლევით შეიძლება ყოველმხრივ შეგნებით ხალხის წარსული და აწმყო, მისი ავი და კარგი, იმის წადილი, საჭიროება. სადაც ასე არ არის, იქ ყოველივე შესაძლოა შეეცდეთ და ვერ შეეცდით, რა სურს ხალხს და რას აქცევს ზურგს იგი.

... ჩვენი დედაბერი ეს არის: ხალხის ცხოვრება ყოველმხრივ და პირმინოდ უნდა შეესწავლოთ. იმისი ყოველგვარი გონებითი ნაწარმოები უნდა შევკრიბოთ“.

ეს არის ნაწყვეტი ილიას წერილიდან „ხალხის ზნე-ჩვეულებათა შესწავლის შესახებ“, რომელიც მან 1887 წელს გამოაქვეყნა გაზეთ „ივერიაში“ (№270) მეთაურად.

მაშინ საქართველო რუსეთის კოლონია იყო. რუსეთი ყოველგვარ ქართულ სამართალს - ჩვეულებასაც და რჯულსაც კრძალავდა, მაგრამ ჩვეულება მაინც ცოცხლობდა - მოქმედებდა და ამტკიცებდა, - ჩვეულება რჯულზე უმეტესად იყო.

ილიამ იცოდა, რომ საქართვე-

მს დამოკრპიული სახელმწიფო კი არა, ქათმის ფეხებზე წამოყრტილები რუსული «იზბას» ტყუპის ცალია

ჩვეულება რჯულზე უმეტესად იყო

გვ. 581-583).

როგორც ვხედავთ, საქართველოში ახალი სოფლის შენება იმდენად ჩვეულებრივი საქმიანობა ყოფილა, რომ იგი ჩვეულებითი სამართლის ნორმად ქცეულა. იმ უსასტიკეს პოლიტიკურ გარემოში, რომელშიც დღენიდავ უხდებოდა ცხოვრება ქართველ ერს, ერის გადარჩენის ერთადერთი შესაძლებლობა უწყვეტი აღმაშენება იყო და ეს შესაძლებლობა ჩვენს მამა-პაპას ისეთ ჩვეულებად გაუხდია, რომელიც რჯულზე-ყოველგვარ სახელმწიფო სამართალზე უმეტესად იყო.

ასე რომ, რა გინდა რა შეცვლილიყო სახელმწიფო სამართალი, იგი ვერასოდეს შეცვლიდა ჩვეულებას, გნებავთ, დაუწერელ ეროვნულ სამართალს. აქ კერძოდ, განუწყვეტელი აღმაშენების წესს.

ეს რომ ნამდვილად ასე იყო, ამას ადასტურებს არა მარტო ერთიანი და ძლევაშისილი საქართველოს სახელმწიფოს, არამედ თვით გვიანი შუა საუკუნეების, სამეფო-სამთავროებზე დაშლილი საქართველოების ისტორიაც. XVII-XVIII საუკუნეების საქართველოებში არა მხოლოდ სოფლები, ასევე შესანიშნავი ეკლესიები, ციხე-გალავნები და ქალაქებიც შენდებოდა (ბარაკონი, ანანური, სიღნაღი...).

მეორე დიდწმინდებოვანი ცნობა, რასაც დამოწმებული მუხლი გვაწვდის, შემდეგია: ახალი სოფლის „უშუალო აღმაშენებლებს, ხელოსნებსა და მათ დამხმარე მუშებს, რომლებიც სოციალურად ყმა-ლეხები იყვნენ, ხელისუფლება ყოველგვარი გადასახადისაგან ათავისუფლებდა რამდენიმე წლით. აქ განსაკუთრებით ის არის საყურადღებო, რომ ყმა-გლეხს აუცილებლად არანაკლებ ექვსი წლით ათავისუფლებდნენ გადასახადებისაგან. ეს ექვსი წელიწადი საგანგებოდ იყო დაწესებული და უშუალოდ მევენახეობას უკავშირდებოდა. საქმე ის არის, რომ საქართველოში, ცხადია, მის ძირითად სამეწაქმელო ნაწილში, სოფელი უვენახოდ წარმოუდგენელი იყო. და აი, ახალ სოფელში, ახლად ჩაყრილი ვენახების ზრდასრულობის ასაკის მიღწევას გულისხმობდა ის ექვსი წელიწადი. მართალია, ახალი ვენახი მეოთხე-მეხუთე წელიწადს სრულყო-

ლოში კი ხელისუფლება ისე ტანჯავს და აწამებს ყველა მშრომელს, როგორც ამას საქართველოს მოსახლე მტერი სწავლიდა ძველად. თუმცა, რას ვამბობ, უწინ მტერი გვიჩვენებდა ვენახს, ახლა ხელისუფლება გლეხს საკუთარი ხელით აჩეხვინებს შვილივით ნაზარდ ვახს. უწინ ქვეყნის მოქმედი ანუ ქართველი გლეხი: საკუთარ თავს, საკუთარ ოჯახს, ბატონს, მეფეს, ეკლესიას ინახავდა - არჩენდა და ამით ეძებებოდა „სათათრო“, „სარუსო“ გადასახადები და „სალეკო“ - ქართველ მეფეთა და-ქრავებული ლეკთა მხევერავი რაზმების სარგო.

ყოველივე ჩამოთვლილისა და კიდევ მეტს ქართველი გლეხი იმიტომ აუდიოდა, მაშინ უწინ ბალავარი ჰქონდა მყარი, - ჩვეულება მოქმედებდა. ახლა კი საქართველოს მშრომელი ადამიანი საკუთარ თავსა და ოჯახს ვეღარ არჩენს. აქედან გარკვევით ჩანს, რომ ადამიანის უპირველესი - სიცოცხლის უფლება ბატონმეური საქართველოში ყოფილა დაცული, ხოლო ამ „დემოკრატიულ“ საქართველოში ადამიანის სიცოცხლის უფლება ჩაწიხლულია, ანუ დღეს მშრომელ ადამიანს საქართველოში სიცოცხლის უფლებაც კი წართმეული აქვს.

მუხლი 68. „თუ რომელიმე სოფელი სახელმწიფო, სათავადო, ან სასაზღვრო მტერთაგან წარტყვევებოდა, სანამ მასშიგან მცხოვრებელნი თავისავე მდგომარეობად მოვიდოდნენ, განათავისუფლებდნენ ყოვლის გამოსაღებობა“.

აქ ნათქვამია, თუ სოფელს მტერი ააოხრებდა, მაშინ იმ სოფლის ყველა მცხოვრები ყოველგვარი გადასახადისაგან განათავისუფლებოდა ბატონ-პატრონთაგან მანამდე, სანამ ის სოფელი აოხრებამდე მდგომარეობამდე არ მოშენდებოდა.

ახლა ესეც ვკითხოთ, რამდენი სოფელია აწინდელ საქართველოში მტერთაგან აოხრებული?

აფხაზეთისა და ქართლის (ცხინვალის მხარე), ასევე სამეგრელოს სოფლებზე რაღა ვთქვა, ისედაც ყველა ხედავს, რაც იქ ცოდვა ტრიალებს, მაგრამ განა საქართველოს ყველა სოფელი და ქალაქი, თვითონ დედაქალაქის - თბილისის ჩათვლით, მტერთაგან აოხრებული არ არის? როცა საქართველოს მოსახლეობა, განსაკუთრებით ერის მომავალი - ახალგაზრდობა ან უცხოეთში გარბის, ანდა ქუჩაშია

გულახდილი დიალოგი ამომრჩევლებთან

დამოუკიდებელი ჟურნალისტურ-სოცოლოგიური გამოკვლევა

წინასწარჩენილი ბატალიების გააქტიურებამ საზოგადოების დაძაბულობის პოლიტიკური დატვირთვა მნიშვნელოვნად გააძლიერა. ეს გასაკვირი როდია. როგორც ცნობილია, საქართველოს პარლამენტის არჩევნებში მონაწილეობს 35 ბლოკი და პარტია, მაორიტარული წესით კი რამდენიმე ათასი დეპუტატობის კანდიდატი იყრის კეჭს. ყველა მაჟორიტარული არჩევნების მოახლოების კვალდაკვალ სულ უფრო ცდილობს ამომრჩევლებს ხმების მოგროვებას თავის ხასიათებლობად. ამ მიზნით იყენებს აგიტაციის ნაირ-ნაირ ფორმებს და მიმართავს სხვადასხვა მეთოდს.

შექმნილი ვითარების გამო ამომრჩევლები როგორც სიტუაციაში იმყოფება. უჭირს არჩევანის გაკეთება. ჯერ ერთი, ნაკლებად იცნობს ამა თუ იმ პარტიის ბიუროს, განაღდის და გააკეთოს სწორი არჩევანი. მეორე, ხალხის კეთილდღეობის უადრესად გაუმჯობესება, ამომრჩევლები დიდი ნაწილის გალატაება ხელს უწყობს მმართველი პარტიის - მოქალაქეთა კავშირის მიმართ ერთგვარი უნდობლობის გაღვივებას.

ამ როლს საარჩევნო ფონზე გადაეწყვიტეთ უშუალოდ გაესაუბრობოდათ ამომრჩევლებს ჩვენი საზოგადოებრივი ცხოვრების ზოგიერთ საკითხზე, რათა დამოუკიდებლად ჩაეგვიტარებინა ჟურნალისტურ-სოცოლოგიური გამოკვლევა. დასახული მიზნისათვის რესპონდენტებად შევარჩიეთ სხვადასხვა ფენისა და სოციალური მდგომარეობის ადამიანები, უმთავრესად კი ქ. თბილისის ვაკისა და ნაძალადევის რაიონების მაცხოვრებლები. მათთან ერთად გავესაუბრეთ ქართლის ერთ-ერთი სოფლის მკვიდრს - ამომრჩეველთა დიდი ჯგუფს.

ამომრჩევლებთან გულახდილი დიალოგის მონაწილეთა რიცხვმა 300 კაცს გადააჭარბა. ისინი ერთმანეთ-

საგან განსხვავდებიან ასაკით, განათლებით, ცხოვრებისეული გამოცდილებით და, ბუნებრივია, საზოგადოებაში მიმდინარე მოვლენებისადმი დამოკიდებულებითაც.

რესპონდენტებს რამდენიმე კითხვა მივეცით. მაგრამ მათ იმდენი ქვეკითხვა და კონტრკითხვა გაუჩნდათ, რომ გადავწყვიტეთ ამომრჩევლებთან ცოცხალი დიალოგი გაგვემართა. ჩვენი მიზანდასახულობისათვის ეს ფორმა უფრო მოხერხებული გამოდგა. მოპოვებული მასალები თემების მიხედვით დავაღვარეთ და მკითხველის სამსჯავროზე გამოვავაქს. ვფიქრობთ, რომ ჟურნალისტურ-სოცოლოგიური გამოკვლევის შედეგები ასე უფრო ადვილი იქნება აღსაქმელად და განსჯისთვისაც.

ეროვნული ინტერესები
დამოუკიდებელ საქართველოში

რესპონდენტთა უმრავლესობას ბუნდოვანი წარმოდგენა აქვს დამოუკიდებელი ქვეყნის ეროვნულ ინტერესებზე. ისინი ამ საკითხს საუბარში გვერდს უვლიან ან ყოველდღიურ საჭირობოტო მოვლენებს უკავშირებენ. საბედნიეროდ, ამომრჩევლებთა შორის აღმოჩნდნენ ისეთი ადამიანებიც, რომელთაც შეეძლო და გააზრებული აქვთ ეროვნული ინტერესების მნიშვნელობა. საქმაოდ საღად მსჯელობენ ამ საკითხზე და გაცნობიერებული აქვთ, რომ ეროვნული ინტერესები არის უმთავრესი საფუძველი დამოუკიდებელი, სუვერენული სახელმწიფოებრივი მშენებლობისათვის.

მოგვყავს ამომრჩეველთა თვალსაზრისი ეროვნული ინტერესების შესახებ. (რესპონდენტთა დიდი ნაწილი მოთხოვნილ თავს ვიკავებთ გვარების დასახელებებისაგან).

1. ეროვნული გაერთიანება საქართველოს მრავალსაუკუნოვანი სახელმწიფოებრიობის მანძილზე მუდამ იყო წინსვლის საფუძველი სა-

ფუძველი. დღეს საქართველო გახლჩილი და დაქუცმაცებულია სულიერად და ტერიტორიულად. როცა სულიერად და ცალკეულებზე ვლაპარაკობთ, მხედველობაში გვყავს ზეიადისტები, შეგარდნადისტები, ყოფილი კომუნისტები და სულ ახლახან თითქმის მიმდინარეობდა ჩამოყალიბებული აბაზიძის მიმდევრები. არც ერთი მათგანისთვის უცხო არ არის ეროვნული ინტერესები. სიტყვით ყველა აღიარებს ქართული ხალხის სასიცოცხლო ინტერესებს, საქმით კი სხვადასხვა მიდგომის გამო ერთი და ბერი შეკრული არ არის ერთი მიზნის განსახორციელებლად.

სიტყვისა და საქმის მთლიანობაში მოყვანა, რასაკვირვებელია, პირველ რიგში მოთხოვნილი ქვეყნის მმართველობაში მყოფი პარტიების წარმომადგენლებს. მოქალაქეთა კავშირი დეკლარაციულად აღიარებს ეროვნულ მთლიანობას, დაწვევული 1992 წლიდან დღემდე, მაგრამ საბოლოო შედეგი არ ჩანს. ქმედითი ნაბიჯები არ არის გადადგმული ეროვნული თანხმობისა და შემორიგებისათვის.

ერის გამთლიანების თვალსაზრისით ნაკლებ ზრუნვას იჩენენ ეროვნულ-დემოკრატიული პარტიის წარმომადგენლები. მათმა ფრაქციამ არაერთი საჭირობოტო პრობლემა დააყენა პარლამენტში, მაგრამ ზეიადისტების შემორიგების თაობაზე ერთი სიტყვაც არ დაცემია.

ამომრჩევლებთან გასაუბრებისას გარკვეული საყვედურები გამოითქვა ზეიადისტების მისამართით. სსრ კავშირის დაშლის შემდეგ საქართველოში შექმნილი ხელისუფლება ნამდვილად ეროვნული იყო. იგი ფაქტობრივად ეროვნული ინტერესებისათვის შეკავშირებული ხალხის ნებამ მოიყვანა ხელისუფლებაში. ამას ვერაფერს უარყოფს, მაგრამ ახლა თვითონ ზეიადისტები არიან დაქსაქსული ცალკეულ ორგანიზაციებად, ჯგუფებად. ისინი ცალმხრივად ლაპარაკ-

ობენ ეროვნულ შემორიგებაზე, სხვადასხვა პრეტენზიებს აცხადებენ და სრულებით არ მიდიან რაიმე კომპრომისზე. ზოგიერთი დაჯგუფება პარლამენტის არჩევნებს ბოიკოტს უცხადებს და კიდევ უფრო ამძაფრებს ეროვნული შემორიგებისათვის საჭირო ვითარებას.

2. 1991-1992 წლების დეკემბერიანების მოვლენებს პოლიტიკური შეფასება არ მიეცა. ეს საკითხი არაერთხელ მოეცა საზოგადოებრიობის ყრადღების ცენტრში. ამის თაობაზე ითქვა პარლამენტშიც, მაგრამ ყინული არ იქნა და არ გაღებია. საუკუნე იწურება. ნუთუ აღნიშნულ სამარცხვინო მოვლენას ოცდამეტე საუკუნეში მიეცემა შეფასება? იქნებ ეროვნული შეთანხმებულობის გასაღები სწორედ ამ მოვლენების პოლიტიკურ შეფასებაში დევს!

3. აფხაზეთის კონფლიქტი გარედან ინსპირირებულია. აფხაზეთის მხარეს სხვა ქვეყნის წარმომადგენლებიც იბრძოდნენ. ეს ქვედანაყოფები თუ ეგრეთ წოდებული ბოიკოტები მთელი სისასტიკით ეკიდებოდნენ მშვიდობიან მოსახლეობას, ხოცავდნენ ქალებს, ბავშვებს, მოხუცებს. ექვსი წელი გავიდა სოხუმის დაცემიდან და მხოლოდ ახლა ავღაპარაკდით მაღალ დონეზე, რომ ჩვენი დამარცხება რუსების ორგანიზებული იყო. სამარცხვინოა, რომ ჩვენს შინა საქმეს აფხაზეთიდან გამოდევნილი მოსახლეობის უკან დაბრუნებას სხვისი ხელით ვაპირებთ. ჯერ რუსეთს ვეხვეწებოდით, სამშვიდობო ძალები შემოეყვანო. შემოიყვანეს, მაგრამ ცეცხლის შეწყვეტის გარდა, სასიკეთო ვერაფერი გააკეთეს. ახლა კისფერჩაფხუტანებს ისევ სხვაგან ვეძებთ. გავრის არაფრისმიქმელი რეზოლუციები აწვევს საქალაქში და რაიმე სანუგეშოს არ აძლევს ასიათასობით ლტოლვილს.

რესპონდენტთა აზრით, რაც უფრო მეტი დრო გავა, მით უფრო გაძნელდება აფხაზეთში ქართულებს დაბრუნება. არადა, ისტორიამ არაერთი მაგალითი იცის, როცა „ოდესღაც დიდი საქართველო“ რო-

გორ კარგავდა მამა-პაპულ ტერიტორიებს. მართო მეოცე საუკუნეში დედა-სამშობლოს კიდურებივით ჩამოვარდნილი მოწევი და ოთხივე მოსახლურ ქვეყანას ვუფშაპებო. გვერდება საკუთარი მამის ნამამარბოხანში მოწეული გოგონები ყოფილიყო.

4. ეროვნულ ინტერესებშია არმის მშენებლობა. თითქმის ათი წელია არმიას ვაშენებთ. ეკონომიკის ვეწვით ჯარისკაცების ჩაცმა-დახურვაზე, ჭამა-სმაზე, საბრძოლო მიმზადებაზე... გულახდილი დიალოგის მონაწილეთა მნიშვნელოვან რაოდენობას მაინცა, რომ ხელის მოქმედით ჯარი ვერ შეიქმნება.

ერთმა რესპონდენტმა უბის წიგნაკი ამოიღო და პატარა ჩანაწერი წაიკითხა: „ერს, ხალხს თუ თავდაცვა, ბრძოლა, თვითშენახვა არ შეუძლია, უეჭველად სხვისი მსხვერპლი გახდება“. შემდეგ დასძინა: ეს შესანიშნავი სიტყვები გამოჩენილ საზოგადო მოღვაწეს ნიკო ნიკოლაძეს ეკუთვნისო.

საქართველოს ხელისუფლების ზედა ეშელონებში მსხლმთ ნაკლებად ესმით ნიკოლაძისეული ჭეშმარიტება. საკუთარ შევიდებს არ აზნანებენ ჯარში და, წარმოიდგინეთ, ისეთ კანონებს დებულობენ, რომ ახალგაზრდა კაცი საერთოდ სამშობლოს დაცვისათვის არც მოეზადოს, განა ასეთი არ არის კანონი ალტერნატიული სამსახურის შესახებ? ეს კანონი არ მოქმედებს. ალბათ, ვერასოდეს ვერც იმოქმედებს, რადგან სამშობლოს დაცვის იდეის ყოღა შეუძლებელია.

გაპარტახებული ეკონომიკური ფონი

სახელმწიფოს ძლიერებას და მოსახლეობის მატერიალურ-კულტურულ კეთილდღეობას ეკონომიკის განვითარება ცხადყოფს. ამ ცხოვრებისეული ჭეშმარიტების შესახებ საუბრისას რამდენიმე არსებითი ხასიათის პრობლემა წარმოჩინდა. ისინი გლობალური ხასიათისაა, რადგან უშუალოდ ეხება საქართველოს როგორც დღევანდელს, ისე მის მერმისს. ამის გამო კვლევის პროცესში რესპონდენტები მოსახ-

გავრტელება მე-10 გვ

ეს დამოკიდებულია სახელმწიფო კი არა, მათი ფაქტზე ნამოყვანებული რუსული „იზბას“ ტყუარისაა

მე-7 გვერდიდან

გახდება ქართული ჩვეულებითი სამართლით, მისი მონაცემების გათვალისწინებით“.

შემდეგ: „ქართულ ჩვეულებით სამართალი სწორპოვარი ცნობები დაუკავს დემოკრატიულ პრინციპებზე სახალხო მმართველობის სისტემაში მომავალი თაობის ღირსეულად აღზრდაზე, მშობელთა მიმართ მოკრძალება-სიყვარულზე, ქალისა და უფროსის პატივისცემაზე, გარდაცვლილთა ხსოვნაზე, ოჯახის ერთგულებაზე, სხვა ეროვნების ხალხთან კეთილ-მგობრულ ურთიერთობაზე, მშენებლობაზე, ღირსების წინააღმდეგ ბრძოლაზე, ვახის კულტად ქცევაზე და ბევრ სხვა საკითხზე“.

კიდევ ბევრი საგულისხმო სწერია იმ წერილში, რომელიც ამ სიტყვებით მთავრდება: „დრო არ ითმენს, უნდა შეიქნას ქართული ჩვეულებითი სამართლის მასალათა მომპოვებელი და შემსწავლელი მცირე უჯრედი მაინც“.

დიახ, გამოქვეყნდა ეს უაღრესად მნიშვნელოვანი წერილი, მაგრამ მგლის თავზე სახარების კითხვის რა აზრის აქვს?!

როგორც ილიას შეგონება არ შეისმინა კოლონიური საქართველოს ნასწავლმა საზოგადოებამ, დემოკრატიული და საბჭოთა საქართველოს მთავრობებმა, ისე ამ მეცნიერთა მოთხოვნა არად ჩააგდო იმავე

საბჭოთა საქართველოს ხელისუფლებამ.

ახლა?

ახლა ხომ საქართველოს დამოუკიდებელი სახელმწიფო პქია, პქია და კიდევ არის დამოუკიდებელი სახელმწიფო დე იურე, მაგრამ დე ფაქტო?

დაშლილი, გაპარტახებული ქვეყანა დღეს საქართველო.

სულ ტყვილა აბრალდებენ ერთი რუსეთს, მეორე აზერბაიჯანს, სხვანი ეშმაკს და კუდიანს ჩვენს ყველა უბედურებას. მართალია, ფრთიანი ანგელოზები არც უცხოელები არიან და არც ქართველები ვართ, მაგრამ ქართველი ერის დაცვისა და გათავსირების მთავარი მიზეზი სხვა არა არის, თუ არა საქართველოს დემოკრატიული რესპუბლიკის, საბჭოთა და აწინდელ ხელისუფლებათა მიერ ილია ჭავჭავაძის უარყოფა!

ესეც მართალია, დღეს სიტყვით ილია ცაში აპყავთ, მაგრამ საქმით ხელისუფლება ყოველდღე კლავს ქართველი ერის სულიერ მამას!

დღეს ილიას სულიერად კლავს ყველა, ვისაც ვერ გაუგია ან არ უნდა გაეგოს, რომ საქართველოს გადარჩენის ერთადერთი გზა - ილიას ნააზრების საფუძველზე ქვეყნის აღმშენებაა!

ეპ, ვწერ ამ წერილს და ვფიქრობ, სადაც თვითონ ილიას სიტყვა ხელისუფლებას არ ეყურება, სადაც ივანე ჯავახიშვილის ნათქ-

ვამი არ ესმით, სადაც ილიას სალოცავი ერი ფეხებზე პქიდათ, შენ ვინ მოგისმენს ჩემო თავი?!

„ვა, ოქრო მისთა მოყვასთა აროდეს მისცემს ლხენასა, დღედ სიკდილამდის სიხარბე შეაქნეს კბილთა ღრჭენასა“.

ნეტავ თუ გაუაზრებით სწორპოვარი გენიოსის სიტყვა?

ნეტავ, თუ წაუკითხავთ შოთა? დასასრულ, ერთსაც დავძენ.

მას შემდეგ, რაც საქართველო, მისი ყველა პატიოსანი მშრომელი და უპირველესად ქართველი ერი ამ საშინელ უკუნეთ დამეში ჩააშეყვდიდა ხელისუფლებამ, ე.წ. ოფიციალურ თუ არაოფიციალურ პირობად ხშირად გაიგონებთ, - მართალია, საქართველოს დღეს ძალიან უჭირს, მაგრამ ქართველი ერი ამაზე უარეს დღეშიც ყოფილა, მაინც გადარჩა და ახლაც გადარჩება.

ტყუილია იმის ძახილი, რომ საქართველო აწინდელზე უარეს დღეში ყოფილია!

დიახ, საქართველოს უშიშესი ჯამთა სიავენი დატეხია თავს, სისხლის წვიმებს მოურწყავს ქვეყანა, მაგრამ აწინდელზე საშინელ, გაუსაძლის ყოფაში ქართველი ერი არასოდეს ჩავარდნილა; არა თუ აწინდელზე უარესი, მსგავსი უბედურებაც არასოდეს დატეხია თავს ჩვენს მამა-პაპას!

რატომ?

იმიტომ, რომ უწინ, ასეული და ათასეული წლების განმავლობაში, ვერანაირმა მტერმა ვერ მოთხარა ქართული ჩვეულებითი სამართალი. მტერმა ვერ მოსპო ის ჩვეულება, რომელიც რჯულზე, ყოველგვარ სასულიერო და საერო სამართალზე, უმტკიცესია.

სწორედ იმ ჩვეულების საფუძველზე იყო მოწყობილი ქართველი ერის მთელი სამყარო - სულიერიც და ხორციელიც.

სწორედ ქართული ჩვეულებითი სამართლიდან იღებს სათავეს მსოფლიოს ერთი უძველესთაგანი ქართული სახელმწიფოებრიობა, რომლის უმთავრესი თვისება თვითგანვითარების უნარი იყო.

სახელმწიფოებრიობის თვითგანვითარების უნარი კი არის ქართული და დასავლეთ ევროპული ცივილიზაციების ძირითადი საერთო ნიშანი.

სხვათა შორის, დღეს რომ მავანი თავს იწონებს, - გიხაროდნენ, ევროპამ მიგვიღო, ამერიკიდან ევროპელები გავხდითო, ამგვარი ბაქი-ბუქი ქართული ჩვეულებისა და რჯულის სრული უკუიზიარების და, ამდენად, უარყოფის შედეგია.

ევროპითარი ევრო წევრობა ქვეყნას ვერ გააგვირავლებს მანამდე, სანამ საქართველო თვითონ არ აღიდგენს სახელმწიფოებრიო-

ბის თვითგანვითარების თანდაყოლილ უნარს.

დიახ, მანამდე, სანამ ქართველი ერის მამა-პაპური ჩვეულებისა და რჯულის საფუძველზე არ აღორძინებს საკუთარ სახელმწიფოს, იმ დრომდე საქართველო რუსულ დიქტატორულ-ბიუროკრატიულ ჭაობში იქნება ჩაფლული.

ქართველი ერის ჩვეულებისა და რჯულის ნებიერად უარმყოფელ ხელისუფლებას უნებლიედ ერთ „პაწია“ რამ დაპვიწყნია, დაპვიწყნია ის ანბანური ჭეშმარიტება, რომ ხელისუფლება მოკვდავია, ხოლო ერი - უკვდავი!

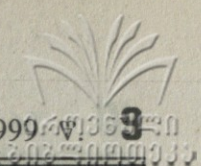
ხელისუფლებას ისიც დაპვიწყნია, რომ ჩვეულება რჯულზე უმტკიცესია და ამ ჯოჯოხეთშიც კი ჩვეულება ქართველი ერის გულში სულდგმულობს!

ხელისუფლებას ისიც დაპვიწყნია, რომ დღეს უკვე სპარსეთში გადახვეწილი უკი არა, საკუთარ სამშობლოში გაყიდული ქართველი გმინავს, - რაც უნდა მტანჯოთ, მაწამოთ, მაინც დავრჩები ქართულ!

ამიტომ მწამს და მჯერა, რუსთაველისა და ილიას ჯვარცმული ერი ღვთის მადლით ძლევს ეშმაკს და კვლავ იმ გზით ივლის, ჩვეულებისამებრ მამულისა სკვისა! რომ უწოდა იოანე საბანისძემ ჯერ კიდევ უშიშეს VIII საუკუნეში.

ამიტომ მწამს და მჯერა, კვლავ აღდგება გაუტეხიელი ქართველი და გამარჯვებული ისევ და ისევ მამა-პაპურად იტყვის, - ჩვეულება რჯულზე უმტკიცესია!..

ზურაბ რატიანი

გაგრძელება. დასაწყისი
„საქართველო“ №31-40
12 ოქტომბერი

დღის 9 საათზე ნიკო ქარცი-
ვაძეს გამოუცხადეს: „შეკარი ხაბა-
კები მოსკოვში იგზავნებიო“. მთელი
ციხე შეინძრა, ჩვენ ფანჯრიდან
გაღმოვბახეს ამის შესახებ. ავლელ-
დით და კომენტარს ვთხოვეთ ჩვენ-
თან მოსვლა. მალე მოვიდა, მაგრამ
მიზეზი არ იცის, „გვზავნი სასწრა-
ფო მოთხოვნებილითო“. ათასი აზ-
რი დაგვებადა თავში. ესხლანდელ
პირობებში გარეთ არავინ გაუშვებს
მას, ვფიქრობთ, რომ ის პროცესზე
მიყვანს საქართველოში. ამას წინეთ
გაზეთები იტყობინებდა „კრილენკო
ტფილისში ჩამოვიდაო“. სწამს ამისთ-
ვის ჩავიდა ტფილისში რუსეთის სა-
ხელმწიფო პროკურორი. ნახევარი
საათის შემდეგ სასაქონლო გავიშ-
ვეს. საბუნდოვან კოლიაც გამოუშ-
ვეს ჩვენთან, იჭვეები კი გვექონდა,
გვეშინოდა აღარ გვანახებენ-თქო.
ასე იციან აქ ჩვეულებრივად. თითქ-
მის ერთი საათი დარჩა ჩვენთან
კოლია, ვბაასობდით. უმთავრესად
გრივად ანეითარებდა თავის აზრს
მომხდარ ამბებზე და მოსალოდ-
ნელ ტაქტიკის შეცვლაზე. კოლია
სწევდა თამბაქოს და დამწვინებუ-
ლად უსმენდა. დაუძახეს, წასვლის
წინ გადავკოცნეთ ერთმანეთი. მე კი-
ბეზე ავყევი მას, ერთხელ კიდევ
ვაკოცე და ცრემლნარევი ხმით ყურ-
ში ჩაფურქულე: „მე ვიცი ნიკო რო-
გორ გიყვარს საქართველო და გაფი-
ცებ შენს შვილებს ასახელე შენი
საქართველო-თქო“. შემდეგ მოგვეს-
მა ავტომობილის ხმა... მიყვანდათ
ნიკო, ჩვენი საყვარელი ნიკო... რა
კომპარები აქვს საბრალოს გამოვ-
ლილი და ვაითუ კიდევ უარეს კომპა-
რებში მოხვდეს ის. იქნებ გენოც
წაიყვანეს მეორე ციხიდან... ამოდენ
გლოვას დღეს ახალი გლოვაც მიე-
მატა... როდის, როდის ექნება და-
სასრული ამ წამებას?!

13 ოქტომბერი
შედეგს დილით დეპეშა მივიღე
განოდან: „ყველა კარგად ვართო“.
დაუჯერო? მაკდონალდის მთავრო-
ბა დაეცა. კონსერვატორების და
ლიბერალების შეერთებულმა ხმებ-
მა გადაწყვიტეს მისი ბედი. ახალი
არჩევნები დანიშნულია 29 ოქტომ-
ბერს. გაზეთების ცნობით საარჩევ-
ნო ბრძოლას ნამდვილი კლასიური
ხასიათი ექნება. გაერთიანდა ბურ-
ჟუაზია და თავისი პოზიციების დაც-
ვას შეუდგა, მეორე მხრით მუშათა
კლასმაც გააცნო ხელისუფლებას
გემო და უფრო ძლიერი იერიშები
მაიქვს მოპოვებული ხელისუფლე-
ბის შესანარჩუნებლად. შეიძლება
ინგლისის უკანასკნელ ისტორიულ
პერიოდს არც ენახოს ისეთი საარ-
ჩევნო ბრძოლა გაჩაღდეს ინგლის-
ში. რამდენად სასურველი არ არის
ინგლისის მუშების გამარჯვება დღეს,
მაგრამ საეჭვოა, რომ ამხანად
ბურჟუაზიის გაერთიანებული ფორსტი
დაამარცხოს მან. უფრო მოსალოდ-
ნელია, რომ ხელისუფლებასთან მოვა-
ან კონსერვატორები და ან ორივე
ბურჟუაზიული პარტიების კოალი-
ცია. რუსული გაზეთები ფრთხილად
აზრებენ ესხლა მაკდონალდს, თუმც
გულახდილად ამბობენ, რომ სესხ-
ის იმედი არც მისგან გვექონდაო.
მეტად საინტერესოა და უდიდესი

წარსულის ფარგლები

1924 წლის აბვისტოს აჯანყება ლეო რუხადის დღიურებიდან

საერთაშორისო მნიშვნელობა აქვს
რით გათვალისწინებულა ინგლისის არჩევნე-
ბი. ორი კვირა არც ისე
დიდი დროა, დაუცადლოთ და
ენახოთ...

ორჯონიკიძის მოხსენე-
ბაა ქართულ „კომუნისტში“. გაუკეთებია მომხდარი ამბე-
ბის გამო ნაძალადევის
თეატრში. მოყავს პარიტე-
ტული კომიტეტის წევრების
ჩვენებები. პირდაპირ
სამარცხვინო ჩვენებები მოუ-
ცია მის. ბოჭორიშვილს.
ქართველი მწერალია ეს?
მის. იშხნელის ჩვენებებიც
დაბნეულია და გადაჭარბე-
ბულია. არაფერი მოყავს
ანდრონიკაშვილის, პირიქით,
ისეთი შთაბეჭდილება რჩე-
ბა, რომ ის მაგრად დგას.
არც ჯავახიშვილის ნალა-
პარაკებია დიდი. ჯინორია-
ზე სულ არაფერი ისმის.
უდიდესი მნიშვნელობა აქვს
საქართველოსთვის, თუ რო-
გორ ჩატარდება პროცესი.
ავია თუ კარგი, მოხდა დი-
დი ეროვნული გამოცდა.
მართალია, სანამ აჯანყება

რაც მოხდა იქ. ამ წერილით ვტყო-
ბილობთ, რომ ნოე ჟორდანიას სახ-

ლი დაუწევთ ლანჩხუთში. ისარი-
ვით მოხვდა ეს ცნობა გულს. გავე-
ლურება თურმე, აბა, რით დაეხმა-
რება მტერს ასეთი საქციელი. საბ-
რალი მოხუცი დედა ნიქის... თვალ-
წინ მიდგას ხის ოდა სამხრეთისკენ
აივანით, წინ ბაღია, ბაღში ნოეს
ერთადერთი ვაჟის - ანდროკას საფ-
ლაგი, ეხოლან მარჯვნივ მინდორი,
იქვე სტადიონი... და მეგრ როგორ
უყვარდა ნოეს მისი მამა-პაპისეული
ქოხი, მშობლის ჭერი, როგორ აღერ-
სით და გატაცებით უვლიდა მის
პატარა კუთვნილს და რა ღმირი
კრთოდა სახეზე, როცა უქებდნენ
ამ მართლაც ჩვენებურ, უბრალო
სოფლურ ქოხმასს, თავის კოწია
ეზო-გარემოთი... ბევრხელ დაფიქრე-
ბულვარ მე იმ მოვლენაზე, რომ
ქართველ კაცს განსაკუთრებული
სიყვარული აქვს თავის ეზო-გარე-
მოსი, თავისი ქოხისა, თავისი სოფ-
ლური ცხოვრებისა. აბა, დამისახე-
ლოს ვინმე ისეთი ქართველი კაცი,
რომელსაც არ ჰქონდეს საკუთარი
ქოხი სოფელში, ან მისი ახლობე-
ლის არ იყოს მისი საკუთარს მსგა-
სი ან თუ არა აქვს, რომ არ იღვწო-
დეს ამისთვის და არ იტანჯებოდეს.
ბევრს ეს შეიძლება ჩამორჩენილი-
ბად მიაჩნია, ფიქრობს, რომ ჯერ
კიდევ პატრიარქალურ მდგომარეო-
ბაში ვართ ჩვენ და მომავალი მოს-
პობს ასეთ ურთიერთობას. შემცდა-
რი აზრია. ასეთებმა ქართველი კა-
ცის სული არ იციან, მათ არ აქვთ
შეგნებული ერთი ჩვენი განსაკუთ-
რებული ნაციონალური თვისება: შეკ-
ვარება და მიჯაჭვა კარ-მიდამოზე,
მშობლიურ კუთხეზე. აბა, ჰკითხეთ,
რომელ ქართველსაც გინდათ, თავის
მოგონებები სოფელზე, მამი-
სეულ ჭერზე, შინაურ-ახლობლებ-
ზე, ბავშვობის მეგობრებზე... კო,
ეს მოგონებები, რაც უნდა სადა და
მშრალი იქნეს ის, მაინც ლეგენდ-
ბა, ზღაპრები, წარმტაცი და მომხი-

ლაგი ზღაპრები. ყოველ ჩვენგანს
აქვს ასეთი რომანები, დაუბეჭდავი,
გაუმხელი რომანები სოფელ-
ზე და უსაიდუმლოესად და
უდიდესი სიყვარულის გრძო-
ბით ინახავს მას. შეიძლება
ეს ქართველი ხალხის სიძვე-
ლითაც აიხსნებოდეს. დიდა
ჩვენი ისტორია და დიდი კულ-
ტურული განძი გვაქვს უკან
დატოვებული. ისტორიასაც არ
ახსოვს, როდის ვიყავით ჩვენ
ქოხათ-მაგალი. ყოველი სა-
ბუთი, მწერლები და ბეგლუ-
რი, ლეგენდარული და ნაკ-
ვალევი ლაპარაკობს, რომ
ჩვენ ვესახელეთ, გვექონდა ქა-
ლაქები, სოფლები, გზები,
წყლები, ზღვა და სხვა. სა-
ქართველო არასოდეს არ ყო-
ფილა უთვისტომო, ქართვე-
ლი კაცი გარიყული და გა-
ბოსიანებული, ნათესავთა უხ-
სოვარი / не помнящий
родства/ აბა, ვის უნახავს ისე,
როგორც ხშირია ასეთები რუ-
სეთში და ამ უკანასკნელათ
ხომ ასეთ უთვისტომოთა მთე-
ლი არმიები დაძრწიან. განა

ჩვენში თითო-ორიოდა გამო-
ნაკლისები არ არიან ასეთები,
რომელთაც გასწყვიტენ სამშობლოს-
თან კავშირი და დაკარგეს ნათე-
საობა? დიახ, ასეთები გამონაკლი-
სებია. ასეთი ერთმანეთთან დაახ-
ლოება, ჩაკერკიტება, გადაბმა და
სიყვარული გვშველოდა, რომ არ
ვშორდებოდით ჩვენ მთა-ხევებს და
ამოდენა გაჭირვებაში მოგვიტანია
დღემდე სული. დღეს მაინც ჩვენი
ეროვნული წამების დროს, კარგად
უნდა დაფასდეს ეს ჩვენი ნაციონა-
ლური ღირსება და მას უდიდესი
ყურადღება უნდა მიექცეს. ერის ყა-
ვარჯენი არის მიწაზე მიჯაჭვული,
სახლ-კარისა და საყვარელი მშობ-
ლიური ჭერის პატრონი ხალხი. ვაი,
იმ ერს, ვისაც ქოხათ-მაგალი გადაეჭ-
ცევა თავისი უმრავლესობა... შორს
წავედი. რა დროს ამ დიდ კითხვა-
ზეა ესხლა აქ. უადგილო ადგილას
წერა, მაგრამ ამაზე არა ერთხელ
მიფიქრია და ყოველ ასეთ ფიქრის
დროს თვალწინ წარმომიდგებოდა
ნოე ჟორდანიას ლანჩხუთელი სოფ-
ლური, სახლ-კარი... სიყვარულით
ფიქრობდი ამ ოდაზე და გული
გრძნობდა, თუ როგორი ქართული
სიყვარულით, ნაზი, გურული სიყვარ-
ულით უყვარდა ეს მისი ჭერი ჩვენს
მოხუცს... მწარე წუთებს გააცდევ-
ნებს უცხოეთში მას ეს... და რამ-
დენი, რამდენი ქართველის გული
განიცდის ესხლა ასეთ წუხილს და
დასტირის დაღუპულ სახლ-კარს,
აოხრებულს და აპარტახებულს,
ცეცხლში გარუჯულს და დაფერფ-
ლილს!.. გრივად საშინლად
განიცდის ამ მწუხარებას. ის დარწ-
მუნებულია, რომ ისრითში მისი
სახლიც გადასწვეს.

17 ოქტომბერი
გაზეთებმა მოგვითანა ცნობა:
„პარიზში გარდაიცვალა ანატოლ
ფრანსიო“. გავიგონე თუ არა ეს,
გულმა ამომძახა: „მარიამ ბაგრა-

ტიონი?“ გვონებ, ერთ დღეს ვწერდი
მე მარიამ ბაგრატიონზე. ანატოლ
ფრანსის პირველი სიყვარულია. ეს
მის მოგონებებში წავიკითხე რამო-
დენიმე თვის წინეთ. ესხლა მაგია-
ზე მიდევს ეს წიგნი: „ცხოვრება
ყვავილებში“. და როცა მე ვკითხუ-
ლობდი ამ წიგნს, გული მიეჭვებო-
და, ვაი, თუ მოკვდეს მალე ანა-
ტოლ ფრანსი და ჩემი გულის ბოლბა
დამჩრეს მუდამ ისე, რომ მარიამ
ბაგრატიონის სახის დამხატვას ვერ
შევატყობინო-თქო. ალბათ, ეს სიკვ-
დილი მიგრძნო მაშინ გულმა. მე კი
საჩივარი მქონდა, ჩემი საჩივარი,
ქართული საჩივარი, რუსეთისაგან
დატყვევებული ქართველის საჩივა-
რი. ანატოლ ფრანსი იცნობს მარი-
ამ ბაგრატიონს რუსის ქალად. და
მე მინდოდა მეკივლა მისთვის, გა-
დამელახა საზღვრები და მეთქვა:
„ცდები შენ დიდო ანატოლ, გულთ-
მისანი და წმინდაა შენი სული,
მაგრამ რად მაყენებ შეურაცყო-
ფას მე, რად გინდა, რომ ჩემს
ისედაც დაჩრდილულ და საუკუ-
ნოებით დაბნელებულ საქართველოს
მიბნელებ, განა არ გრძნობ, არ ხე-
დავ, რომ შენი პირველი სიყვარუ-
ლი ქართველი ქალი იყო. მოპარუ-
ლი ქართველი, დატყვევებული ქართ-
ველი, ქართული სულისაგან გაჭურ-
ღული ქართველი, რომელიც რუ-
სეთმა, ჩემმა დამლუპველმა რუსეთ-
მა, შეიხორცა და შეისრუტა, გადა-
მიგვარა და მომხერა, მომგლიჯა
და წამართვა?! და რომ შენამდი
მოსულიყო ანატოლ ეს, თვით ეს-
ხლა კი, როცა ნახევარი საუკუნე
გაშორებდა მარიამ ბაგრატიონის სა-
ხეს, მაინც მიხედვობდი, მაინც
იგრძნობდი საქართველოს წარსულ
და აწმყო განსაცდელს, რომელსაც
აღმოსავლეთით სულს უხუთავდა ის-
ლამი და XIX საუკუნეში კი
ჩრდილოეთიდან რუსეთმა დაღრძნა
და გამოსჭამა, სიკვდილის პირზე
მაიყვნა და დღეს ცოცხალ-მკვდარი
საქართველო მისივე რკინის მუხრუ-
ჭებში ღვსს სულს... მე ეს თავი
მისი მოგონებებისა გადავთარგმნე და
როცა არ უნდა გამახსენდეს ანა-
ტოლ ფრანსი, პირველად ყოვლისა
მარიამ ბაგრატიონი დამეხატება...
„მსოფლიო თითქო დაბნელდაო“ -
ამბობენ ფრანგული გაზეთები ანა-
ტოლ ფრანსის გარდაცვალების გა-
მო.

ტფილისის გაზეთებში მთავ-
სებულისა ფ. მახარაძისა და მისანი-
კოვის მოხსენებები აჯანყებაზე.
ურუანტელი გივლის კაცს ტანში,
როცა გაიგებ, რომ მთელი პროვინ-
ციები აოხრებულია და აკლბული.
ყველაფრიდან ჩანს, რომ რუსის ჯა-
რებმა სასტიკად გაუსწორდნენ
საქართველოს. ერთი საუკუნეზე
მეტია ასეთი რამ ჯერ არ მოსწრე-
ბია საქართველოს. მისანიკოვის
მოხსენებიდან ვტყობილობთ, რომ
ამერიკის სომხურ გაზეთებში
თანაგრძნობის წერილებია საქარ-
ველისადმი და ქართველი ერის
ხელმძღვანელებს უწოდებენ ნიჭი-
ერ, მცოდნე და ევროპულად მომზა-
დებულ პოლიტიკურ მოღვაწეებს.
ასეთი თანაგრძნობა სომხეთიდან ბუ-
ნებრივია, ის უფრო დავაახლო-
ვებს ჩვენ და ჩვენი ისტორიული
ხვედრი ხომ მითხვებს სომხეთ-
საქართველოს გაერთიანებას და
მედიდრო მეზობლობა-მეგობრობას?..

დღიურები მოგვარაფრდა
ისტორიკოსმა
ბრიტოლ ზარქუამ
გაგრძელება იქნება

გულახდილი დიალოგი ამომრჩევლებთან

დამოუკიდებელი ჟურნალისტურ-სოცოლოგიური გამოკვლევა

მე-8 გვერდიდან.

ლეონის გადატყველების მთავარ მიზეზად ხელისუფლების მხრივ სამამულო წარმოებისადმი უსულგულო დამოკიდებულებას, მის შეგნებულ უგულვებელყოფას და ამ ნიადაგზე ეკონომიკის გაპარტახებას ასახელებდნენ.

საქართველოს ეკონომიკის განადგურებამ გამოიწვია მოსახლეობის მასობრივი უმუშევრობა. ხელი-სუფლები ცდილობდა სამამულო წარმოებისადმი თავისი პოზიცია იმით გაემართლებინა, რომ წარმოებული პროდუქცია ხარისხით და სხვა პარამეტრებით ჩამორჩეულა უცხოეთში წარმოებულ პროდუქციას და კონკურენტუნარიანობას მოკლებული იყო საერთაშორისო ბაზარზე. ეს, რა თქმა უნდა, გარკვეულ სიმაღლეს შეიცავს, მაგრამ მრეწველობის ძირითადი დარგების ხელაღებით უგულვებელყოფა ან ზოგიერთი მათგანის საბაზო საზოგადოებად გარდაქმნას, შრომითი კოლექტივისათვის გადაცემის სასიკეთო არაფერი მოჰყავს.

ამას მოჰყვება გულახდილი დიალოგის მონაწილეთა მოსაზრებანი. მათი აზრით, ინვესტირების უადრესად ანგარიშიანი ხალხია, ადვილად არ თანხმდებიან შეთავაზებულ პირობებს, ცდილობენ ყველაფერს მოგება ნახონ: უახლეს ტექნოლოგიებს თავისთვის ინარჩუნებენ, ჩვენი იაფი მუშახელს ეძებენ და არც თავისებურ ექსპორტს ყოველდღიან რესპონდენტებს ამის მაგილობრივად მოიყვანენ კაზრეთის სამთოგამამდიდრებელ კომპინატში შექმნილი ვითარება. ავსტრიელმა ინვესტორებმა იკისრეს კომპინატის ეკონომიკური მდგომარეობის გაუმჯობესება, გააფორმეს ხელშეკრულება, რომელშიც ზოგი რამ ისეთი შეპარეს, რაც მათ აძლევდა ხელს. კომპინატის საბაზო საზოგადოების მესვეურები ემშაურ იდუბს ვერ მიხვდნენ. წარმოება წელში ვერ გაიმართა. ახლა საქმე უკვე სასაბუნო ინსტანციებშია, რომ ძველი ინვესტორი თავიდან მოიცილონ და ახალი მოიძიონ.

აკვირებული კონკურენტუნარიანობის გამო ხელისუფლებამ კურსი აიღო უცხოურ ტექნოლოგიებზე. ისინი მანანას როლი მოაქვს ციდან. ინვესტირების ძიებაში, მათ მისვლა-მოსვლაში, ხელშეკრულების გაფორმებაში წლები გავიდა. საწარმოთა ერთი ნაწილი (ყველა თუ არა) გაიძარცვა და განადგურდა. უსახსრობით, ვალეში ჩაყარდნა პრივატიზებულმა საწარმოებმა თავი ვერ დააღწიეს სინდულეს და გაკორტყვამდე მივიდნენ.

საქართველოს ეკონომიკური მდგომარეობა კიდევ უფრო გაუარესდა. სახელმწიფო ბიუჯეტი მთლიანად დამოკიდებული გახდა საერთაშორისო საგაულტო ფონდზე. ფაქტობრივად იგი საბჭოთაისტორიულად „გოსპლანით“ კარნახობს ხელისუფლებას ეკონომიკის განვითარების მიმართულებას. ამ მიმართულებაში ჩადებულა ის, რომ ჩვენი ქვეყანა იყოს უმთავრესად მომხმარებელი. ადამიანთა შეგნებაში თავი იჩინა სხვა განწყობილებამაც: საბაზო ურთიერთობისათვის ნაკლებად არის ქართველი მომხმარებელი ან მას არ გააჩნია იმის უნარი, რომ იფატროს, ეწეოდეს ბიზნესმენურ საქმიანობას და სხვა.

გაპარტახებული ეკონომიკის ფონზე გამორჩნდნენ პირველი ქართველი ბიზნესმენები. მათ როგორღერა არ აურევიათ ასპარეზისათვის. უმთავრესად წარმატებას გამაგრებული წყლის „კოკა-კოლა“ და ლუდის წარმოებაში მიაღწიეს. მაგრამ გადატყვევებული ბიუჯეტის შესახებად პარლამენტმა ისეთი გადასახადები დაუკანონა, რომ მეწარმეებმა გადაწყვიტეს საკუთარ თავს თვითონ უშველონ და მოძრაობა წამოიწყეს. მრეწველთა მოძრაობას აშკარა პოლიტიკური ხასიათი მიეცა, ზოგიერთ საზოგადოებასთან კავ

შირი შეკრეს და არჩევნებში აქტიურად ჩაებნენ.

მრეწველთა ლოზუნგი „მრეწველობა გადაარჩენს საქართველოს“ მიმზიდველია უმუშევარი ადამიანებისათვის. ჩვენი რესპონდენტები: ინჟინერ-ტექნიკოსები, ტექნოლოგები, ყოფილი პროფესიონალი მუშები იმედით მოვლიან, რომ ფაბრიკა-ქარხნები ამუშავდება, სამუშაო ადგილები გაჩნდება და ეკონომიკური ფონი უკეთესობისაკენ შეიცვლება. მათი იმედინი განწყობილება ნათლად მოწმობს, რომ არჩევნებში ხმის მიცემით მხარს დაუჭერენ მრეწველებს.

ქვეყნის ეკონომიკური განვითარების აქცენტი რესპონდენტთა დიდი ნაწილის აზრით, ხელისუფლებამ წერილ საწარმოებზე აიღო, სადაც 7-10 კაცია დასაქმებული. ხელისუფლება იმედით შეპყრებს ნათობსაღნეს, გახსადნეს, დიდი აბრეშუმის გზის ფუნქციონირებას, როგორც ბიუჯეტის შევსების წყაროს. სხვები პროდუქციის საკუთარ ტერიტორიაზე გატარება წარმოება არ არის, რომ ადამიანები მასობრივად დააკმაყოფილოს სამუშაო ადგილებით. ქვეყნის ნორმალური განვითარებისათვის ადგილობრივი რესურსების სამამულო წარმოებაში მოხმარება ყველაზე მართებული გზაა. კონკურენტუნარიანობა დროის კვალობაზე მოგვარდება. მით უფრო, რომ საქართველოში წარმოებული ლითონსაგარეო ჩარხების ევროპის ქვეყნებში არასოდეს აკლდათ მომხმარებელი, საკონსერვო ნაწარმი ტოლს არ უდებდა არც ერთი ქვეყნის მონათესავე პროდუქციას.

რამდენიმე რესპონდენტმა მკაცრად შეფასება მოსცა ხელისუფლების საშინაო პოლიტიკურ კურსს, გაპარტახებულმა ეკონომიკამ მოსახლეობის სოციალური ყოფა სულის ამოხდომამდე მიიყვანა. თუმცა მოუგვარებელი სოციალური პრობლემების შესახებ მომდევნო პარაგრაფში.

მოუგვარებელი სოციალური პრობლემები

სტუმართმოყვარეობით სახელგანთქმულ საქართველოში ნათესავისა და მეგობრის სტუმრობა სირცხვილის აღმურს უკიდებს მასპინძელს. არაერთგზის იმეორებენ: ხომ იცით ახლანდელი შეჭირვებული ვითარება და სტუმრის შესაფერისად ვერ უმასპინძლებდნენ. სტუმარიც თავის მხრივ ამჟღავნებს მასპინძელს: ვიცით, ბატონო, უმუშევარი ხართ, ხელფასები არ არის, პენსიონერი ბრძანდებით...

მართლაც, საქართველოში ყოველი მეორე-მესამე შრომისუნარიანი უმუშევარია, ერთ მილიონამდე პენსიონერი ცხოვრობს. ზემოთ უკვე გვქონდა საუბარი იმის თაობაზე, რომ ჩვენი თანამოქალაქეების საკმაოდ დიდმა ნაწილმა შიმშილისაგან თავდასაღწევად მეზობელ ქვეყნებს მიაშურა.

როგორი მდგომარეობაა ამ მხრივ გულახდილი დიალოგის მონაწილეთა შორის? უმუშევარი 40 პროცენტზე მეტად მცხოვრებია. ერთიდან ორ წლამდე მომუშავეთაგან 14 პროცენტი არაპროფესიით მუშაობს, ორი პროცენტი ყოველდღიური ვაჭრობით ირჩენს თავს, რვა საკუთარი მანქანით ტაქსაობს, ერთს რაფის ტიპის მანქანა ჰყავს ნაქირავები, ოთხს ჯახსურ უდგას, ორი მზესუმზირას ყიდის ჭიჭით და სხვ.

სოციალურ მდგომარეობაზე გასაუბრებისას იმდენი ფაქტობრივი მასალა დაგვიგროვდა გასაანალიზებლად, რომ გადაწყვიტეთ ცალკეული ტიპური მაგალითებით დავაყოფილებულიყავით, რათა მკითხველს დამოუკიდებელი განსჯისათვის მეტი გასაქანი მისცემოდა.

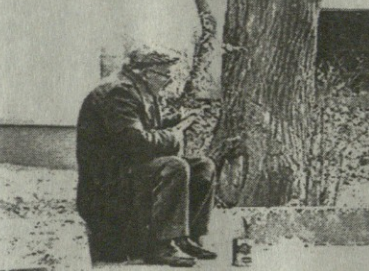
თბილისის ჩარხმშენებელი ქარხნის ყოფილმა ხარაგმა თავისი სოცია-

ლური მდგომარეობა ასე დაახასიათა: ორმოცდათერთმეტი წლის შრომის უწყვეტი სტაჟი მაქვს და 12 ლარ პენსიას ვიღებ. ვიანგარიშე, თითო წელზე დაახლოებით ერთი აბაზი მეძლევა. როგორ იცხოვროს კაცმა, როცა-სხვა შემოსავალი არაფერი გააჩნია და პენსიად მიღებული გროშები პურის ფულადაც არ ჰყოფნის? ნეტავ რომელმა ჰკუთამყოფელმა მოგვეკრება პენსიონერებს ეს სასჯელი: არც მოგვედეთ და არც დავგრეთ; ჩვენი დანაზოგები ხომ დიდი ხანია გააქარწყლეს.

ამ კაცის გულისტკივილი საერთოა ყველა პენსიონერისათვის, მით უფრო მაშინ, როცა პენსიის გროშების მიღებაც ყოველთვიურად ვერ ხერხდება.

სოფლად მცხოვრებმა ოთხი შვილის დედამ გვითხრა:

- ოთხი სასკოლო ასაკის შვი-

ლი მაყვს, ოთხივე სხვადასხვა კლასში სწავლობს, სახელმძღვანელოებს ცეცხლის ფასი აქვს. რომელ შვილს არ ვუყვიდო გუნებში, აღარ ვიცი. შვილებს მარტო ჩემთვის ხომ არ ვზრდი! ისინი ქვეყანასაც გამოადგებიან!..

გამიკვირდა ჩვენი შეჭირვებულ ვითარებაში ოთხი შვილის დედის ნახვა. მსგავსი რამ უკვე დიდი იშვიათობაა. ოფიციალური მონაცემებით თითო ოჯახზე საშუალოდ 1,2 შვილი მიდის ბოლო წლებში. მეორე შვილის გაჩენის გადავადების უმთავრესი მიზეზი მშობლების ეკონომიკური გაღატაკებაა. ასე თუ გაგრძელდა სოციალური სიღუბნის გამო დემოგრაფიული ვითარება კიდევ უფრო დაძაბულ ხასიათს მიიღებს. ამ მიზეზით ინგრევა ახალგაზრდა ოჯახები, ვაჟები თავს არიდებენ დაქორწინებას და ქალები გათხოვებას.

სოციალური დაძაბულობა წლიდან წლამდე მატულობს. როგორც გასაუბრებისას გამოირკვა, მოსახლეობის გარკვეული რაოდენობა ყიდის საოჯახო ნივთებს: სხვადასხვა სახის თევზებს, დანა-ჩანგალებს, წიგნებს; ფერადი ლითონების ნაკეთობანი უკვე აღარ შემორჩათ; აქირავებენ ოთახებს...

ერთმა მეცნიერ-მუშაკმა თავისი ეკონომიკური მდგომარეობა ასე დაახასიათა: ოთხი სული ვართ, მარტო ვმუშაობ, კერძო ინსტიტუტშიც მაქვს საათები, მაგრამ ოჯახს მინიმალურად ვერ ვაკმაყოფილებ. ამას წინაა, ექიმთან მისვლა დამჭირდა, უცნაურობას წაყავდი. პოლიკლინიკაში შეხვედრისათვის ფული მომთხოვეს. ქბილის მეკრანლობა 15-20 ლარი ღირს, ამოღება - ხუთი ლარი. ოპერაციის შესახებ აღარაფერს ვამბობ.

რატომ არ ფასდება ინტელექტუალური შრომა, საერთოდ რატომ გაუფასურდა ადამიანის შრომა, როცა ყველა სახის მომსახურება საზოგადოებრივი ნივრებით არის აღებული?

არსებითად დასაბუთებულ პასუხს ვერ მოუძებნი მსგავს მწვავე კითხვებს, ვერც გამოკამათები, რადგან თვითონაც არ ხარ უკეთეს მდგომარეობაში და სინამდვილეს თვალს ვერ მოუხუჯავ.

მოვიყვანოთ კიდევ რამდენიმე მაგალითი.

ეკონომიკურად სოფელსაც გაუჭირდა ბოლო ათი წლის მანძილზე. ჟურნალისტურ-სოცოლოგიური გამოკითხვისათვის შერჩეულ სოფელ-

ში არც ერთი ახალი სახლი არ აშენებულა. ორი სახლის მშენებლობა იყო დაწყებული, ორივე ამჟამად დაუმთავრებელია.

მიწის გლეხის საკუთრებაში გადაცემას დადებითად აფასებენ ამომრჩევლები. მათი აზრით, ძალიან ჭირს ერთპეტქარიანი მიწის ნაკვეთის რენტაბელურად გამოყენება. ერთმა მეურნე კაცმა შემდეგი გაანგარიშება გაანდო: ერთი პეტქარის მოხენა 50 ლარი ღირს, ხორბლის დათესვა და კულტივირებაც 50 ლარი, მომკა-გალეწვა კომბინით - 40 ლარი. საჭიროა 250-280 კილოგრამი თესლი. ამას ემატება წვრილმანი ხარჯები; მარცვლის გაშენება, ტრანსპორტით მომსახურება, მეველის ხელფასი და სხვ. საშუალო მოსავალი 20-25 ცენტნერია, კილოგრამი ხორბალი ბაზარზე 20 თეთრს არ აღემატება. გამოდის, რომ დანახარჯებს და გაწეულ შრომას მიწა ვერ ანაზღაურებს.

მე ასე ვფიქრობ, - გვითხრა გლეხკაცმა, მიწის საკუთრებაში გადმოცემასთან ერთად ტექნიკით მომსახურების საწარმოო ან საბაზო საზოგადოების შექმნაზედაც უნდა ეფიქროთ. მაშინ ტექნიკით მომსახურებაც იაფი იქნებოდა და სასუქებსაც ხელსაყრელ ფასად მოგვიყიდნენ.

მეურნე გლეხკაცს ვერ აუხირობ. ალბათ, მან უკეთესად იცის, რომ აქაურებამ მიწის საკუთრებაში გადაცემისას სირთულეები გამოიწვია. ამომრჩეველ-რესპონდენტთა თვალსაზრისით მიწის ყიდვა-გაყიდვის კანონის შესახებ უმთავრესად უარყოფითია. ჩვენი სიღუბნის გამო საქართველოს მიწებს ვინმე ფულიანი იყიდის, ჩვენვე დაგვიჭირავებს მიწის მუშად და თუ როგორი იქნება გლეხკაცის ხელდრი, არ არის ძნელი წარმოსადგენი.

სოციალური პრობლემების შესახებ საუბარი ოპტიმისტური განწყობილებით გვინდოდა დაგვემთავრებინა, მაგრამ გამოკითხვითა უმრავლესობის ნაამბობმა, რომელთა მხოლოდ ერთი ნაწილი მოვიყვანე ზემოთ, გვაიძულა რაიმე პროგნოზირებისათვის თავი დაგვეხებინა.

როგორი პარლამენტი სჭირდება საქართველოს?

ამ კითხვამ ამომრჩეველ-რესპონდენტთა დაინტერესება უმთავრესად იმით გამოიწვია, რომ მრავალი პარტია და ბლოკი ცდილობს პარლამენტში მოსვლას. როგორც პარტიულ სივრცეში, ისე მაჟორიტარო შორის საზოგადოებრივობისათვის ნაკლებად ცნობილი ადამიანებიც არიან. ისინი არ გამოირჩევიან საზოგადოებრივი საქმიანობით, პროფესიონალიზმით.

მაშ, რატომ მიიღებენ?

ამ კითხვას ცალსახა პასუხი არა აქვს. ჩვენთან დიალოგის მონაწილეებმა გამოთქვეს ზოგიერთი მოსაზრება იმის თაობაზე, თუ როგორი პარლამენტური შემადგენლობა სჭირდება საქართველოს. ამ საუბარს არც სიცხადე აკლდა და არც საქვეყნო ზრუნვა. გულწრფელი იყვნენ რესპონდენტები. შევეცდებით ეს პათოსი შევინარჩუნოთ ბოლომდე.

- პარლამენტი ერთსულოვანი უნდა იყოს ეროვნული საკითხების გადაწყვეტისას. აზრთა ჭიდილში იკვეთება ჭეშმარიტება, იხვეწება კავ

ნონი, ამიტომ შესაძლოა დავაც, კამათიც და აზრთა გაცვლა-გამოცვლა.

მთავარია, კანონი ეროვნულ თავისებურებას ემყარებოდეს, აახლებდეს ტრადიციას თანამედროვეობასთან მისადაგებით, მხოლოდ ასეთ პირობებში იმუშავებს იგი.

- პარლამენტარი კაცური კაცი უნდა იყოს, კეთილსინდისიერი, ავტორიტეტისა და სიტყვის პატრონი. პარლამენტში ყოფნა ერის წინაშე პასუხისმგებლობაა. იგი უფოდალდენებული, ცხოვრებისეული გამოცდილების მქონე უნდა იყოს. ახალგაზრდა შესაძლოა განათლება ჰქონდეს, მაგრამ ცხოვრებისეული გაცვლით სხვა რამ არის. გაიხსენებთ მამა-პაპის ტრადიცია. თემის საბჭოს წევრებად ირჩევიდნენ გამოცდილ, ავტორიტეტთან ადამიანებს. მათ ანდობდნენ საერთო-საქვეყნო საქმეების განსჯას და გადაწყვეტას. მაშინაც მოქმედებდა კანონი, დაუწერელი, მაგრამ მტკიცე, ყველასათვის საგადადებელი და გარესგარეულ შესრულებისათვის აუცილებელი.

პარლამენტარს უდიდესი პატიოსნება მოუთხოვება. კორუფციისგან შორს უნდა იდგას და ებრძოდეს კორუფციულ მოვლენებს. ახლანდელმა პარლამენტმა ამ მხრივ ბევრი არაფერი გააკეთა. კორუფციის წინააღმდეგ მებრძოლი კომისია შექმნა, მაგრამ ერთი ფაქტიც არ გამოაშუაღებია ბოლომდე. კორუმპირებული პარლამენტშიც არიან, ითქვამს პარლამენტში, თუმცა კონკრეტულად არავინ დაუსახელებია.

ერთიც, ახლანდელი პარლამენტარები ექსპანსიული ყველა სიკეთეს თავისკენ მიითვლიდნენ: მაღალი ხელფასები, უცხოური ავტომანქანები, საზოგადოებრივი ქვეყნებში მოსაზრობა და სხვა მრავალი, ამომრჩევლები მხოლოდ ახლა, წინასაარჩევნო პერიოდში გაიხსენეს. ბევრ დეპუტატს ამომრჩეველთა სასიკეთოდ თითო თითუც არც კი დაუკარებია.

- პარლამენტი უმწიკველი ადამიანების საკრებულო უნდა იყოს, ქვეყნის პრეზიდენტის დასახყრდენი. ოპოზიცია მარტოოდნ ჩრდილოდან მხარეებს არ უნდა ეძებდეს. ქვეყნის სასიკეთოდ თვალსაზრისის უნდა დასაბუთებულად აცნობდეს კოლეგებს;

- მოსახლეობა უადრესად გაჭირვებულ მდგომარეობაშია. ეს გარემოება ყველა პარლამენტარმა უნდა გაითვალისწინოს. პარლამენტართა გულგრილობამ ამომრჩეველთა ეკონომიკურ გაპარტახებაზე, ადამიანთა გაუცხოება გამოიწვია. თვითონ პარლამენტარებს გაუჩნდათ შიში იმისა, რომ ამომრჩეველთა მნიშვნელოვანი ნაწილი არ გამოცხადდება ხმის მიცემის დროს.

ჟურნალისტურ-სოცოლოგიური კვლევების პროცესში, რა თქმა უნდა, ამომრჩეველ-რესპონდენტებმა არაერთი გვარი დაასახელეს. ხალხმა იცის, ვინ ვინ არის, როგორ ცხოვრობს და რითი სულდაშულობს. ჩვენ შეგნებულად შევიკავეთ თავი გვარების დასახელებისაგან იმის იმედით, ახალ პარლამენტში ვეღარ მოხვდებიან ისინი, ვინც ამომრჩეველთა ნდობა ვერ გამოართვა ან სახელი გაიტყნა ხალხის თვალში.

მკითხველი მოელის ამომრჩევლებთან გულახდილი დიალოგის საფუძველზე დამყარებულ ავტორისულ დასკვნებს, კონკრეტულ რჩევა-რეკომენდაციებს იმის თაობაზე, თუ როგორი ბლოკი, პარტია უფრო გამოადგება საქართველოს. არ დავიმალავთ გულახდილი დიალოგის მონაწილენ ამ საკითხზე ცხარედ კამათობდნენ. ეს იმის დადასტურება გახლავთ, რომ ისინი სხვადასხვა პარტიების მხარდამჭერნი და აქტიური მომხრენი არიან. რამდენიმე რესპონდენტი აღარ მალავდა თავის იმედგაცრუებას: ხმა მივეცით, გვეგონა ეროვნულ სულისკვეთებას გამოადგებოდით.

ისლა დაგვრჩენია, ძვირფასო მკითხველო, ეს წერილი ილია ჭავჭავაძის სიტყვებით დავამთავროთ: „რა გითხრაო, რით დავაგებოთ?“ ჩვენი სამშობლოს ბედი თქვენ ხელთაა მესამე ათასწლეულის მიჯნაზე. არჩევანის გაკეთება მხოლოდ თქვენ შეეძლება. ხმა მივეცი მათ, ვისაც კარგად იცნობთ საქმით. საქართველოს მხოლოდ სიტყვაგაუტყნებო, გულმხურვალე პატრიოტი პარლამენტარები გამოადგებიან.

გელაშაძე
პასუხი პრესასთან

გაგრძელება. დასაწყისი
„საქართველო“ №31

სალამოს აცრემლებული მივე-
ლი ირადი ლომიძესთან. ჩავედი
სარდაფში და მთელი ღამე ფიქრით
და ჯავრით თეთრად გავათენე. ღა-
მით მომავლენა, რომ ბიბლიოთეკა
არ წაუღიათ. (მდიდარი ბიბლიოთე-
კა მქონდა). ბიბლიოთეკაში ვინახავ-
დი დიპლომებს და შრომის წიგ-
ნაკს, იმას მაინც გამოვიტან-თქო და
სახლის გაძარცვის მეორე დღეს,
ღლით, ოდნავ რომ ინათლა, მეზობ-
ლების მანქანების პლანტაციებზე
გავლით შევიპარე ჩემს ეზოში. შე-
მოუვარე ფეხაკრეფით ჯერ სახლის

პირველ სართულს, გადავიხედე
ფრთხილად ფანჯრებიდან, რომელიც
ღიად იყო დატოვებული, შემდეგ
ავედი მეორე სართულზე, რომელ-
საც ორმხრივი აივანი ჰქონდა, შევა-
მოწმე ფანჯრებიდან შიგნით არაფერ
იქნებოდა. ვიცოდი, რომ საბინებო-
ლის ავეჯი წაიღეს, მაგრამ სახლ-
ში ლეკვანებიც იყო და შეიძლება
ვინმე ბოვეებს სახლში მასზე ეძი-
ნოს-თქო. როცა დავერწმუნდი, რომ
სახლში არაფერი იყო, შევედი შიგ-
ნით, ოთახიდან, სადაც კარადა იდ-
გა, ისიც ტანსაცმელი და თეთრეუ-
ლი წაღოთ, ხოლო ნახშიარი, რაც
არ მოწონებოდა, იატაკზე დაეყარათ.
აივანზე ფიქრით პაღატო, ლაბადა, დაე-
ქვე, გამაზნადე წასაღებად, დავდე
იქვე და გავედი ბიბლიოთეკაში.
მოწინავე პირად საქმესო, ვიფიქრე,
შემდეგ მასთან ერთად წავიდებ პალ-
ტოსა და ლაბადას-თქო. რომ შევე-
დი ბიბლიოთეკაში, ვნახე, წიგნების
კარადები გაუღიათ და წიგნები კარა-
დებიდან და თაროებიდან იატაკზე
გდმოყვარათ (ალბათ, კარადებში
ფული ან რაიმე ნივთი ეგონათ შე-
ნახული). იმ დროს, როცა ბიბლიო-
თეკას ვათვალიერებდი და ჩემს პი-
რად საქმეს ვეძებდი, უცხად ფანჯრე-
ბიდან გადმოხტა ავტომანქანით შეი-
არდებული ორი ბოვეიკი და მეკითხ-
ებოდნენ: „ვი არმიანინ?“ სიცრუე არ
მეყვია, მაგრამ შევმინდი და ვუპა-
სუხე: დიას, დაა, „დოკუმენტი იესტ
სიბოი“. მკითხეს. „საბოი ნე იმიუი,
- ვუპასუხე. „ესლი არმიანინ, პრი-
ნესიტე დოკუმენტი“, „ჩტო ხოიში,
ესიო ვაზში“. მითხრეს, როგორც
გვარკვე, ერთი აფხაზი იყო, მეო-
რე კი ჩეჩენი. მათ სომეხი ვეგონე
იმიტომ, რომ ბოვეიკების მიერ
სახლების გაძარცვის შემდეგ,
ქართველთა სახლებში შედიოდნენ
ადგილობრივი სომეხები და რაც დარ-
ჩენილი იყო, ყველაფერი მიჰქონ-
დათ. იმ აფხაზ-ჩეჩენ და სომეხ ბოვე-
ებთან ერთად ქართველთა სახლებ-
ში გასაძარცვად დადიოდა ადამე-
რიდან ჩამოსული სომეხი, რომელ-
საც ვალოდიას ეძახდნენ. სამოქალა-
ქო ფორმაში იყო. ის ხელმძღვა-
ნელობდა ქართველთა სახლების
გაძარცვას და ნაძარცვს ადგილობ-
რივი სომეხების სახლებში აგრი-
ვებდნენ.

გამოვიყვანეს ჩემი სახლის ეზო-
ში, სადაც იდგა სომეხი ბოვეიკი.
მას თითო აჩვენეს ჩემზე და უთხრეს:

აფხაზთა ბრძოლა

აფხაზთა - ღაჩნილთა მოუპოვებელი ტერიტორია და ოსნაბა

თვითმხილველის მოგონებები

„ვოტ ვაშ შემელია, არმიანინ!“ ის
სომეხი ბოვეიკი მოვიდა ჩემთან და
დამიწყო სომხურად საუბარი. სომ-
ხური არ ვიცი, რის გამოც სიტყვა
ვერ ვუპასუხე. შემდეგ მიუბრუნდა
მათ და უთხრა:
„ონ ნე არმიანინ,
გრუზინ“. „ომბა-
ნულ? პოიდიომ
ვშტაბ“. მიბრძანეს,
მომიკლეს ორივემ
მკლავებში ხელი,
ჩამომიყვანეს ქუ-
ჩაში. დავინახე,
რომ ჩემი სახლის
პირდაპირ ქუჩის
მეორე მხარეს, მე-
ზობელი ჯოტო
მიტყვას სახლიდან
გამოჰქონდათ ავე-
ჯი და აწყობდნენ
იქვე მდგომ

სატვირთო მანქანებზე. ბოვეიკებმა
გამაჩერეს და მიბრძანეს: „აქ არის
ჩემი უფროსი, ჯერ დაგვეხმარე,
გამოგვტანე ავეჯი, დაგვტვირთ-
ვინე მანქანები და შემდეგ წავალთ
შტაბში და გავარჩევთ შენს საქმე-
ს“. მე ვუჩვენე ტრავმირებული ფეხი
და ვთხოვე, ინვალიდი ვარ და მძ-
იმეს აწევა არ შემიძლია-თქო. სახ-
ლის წინ, საიდანაც ავეჯი გამოჰქონ-
დათ, ქუჩაში სამი სატვირთო ავტო-
მანქანა იდგა. უკანა მანქანის კაბი-
ნაში ჩემი ბოვეიკი ავტომანქანა
ქონდა. ჩემს პასუხზე, რომ ინვალიდი
ვარ და ავეჯის გამოზიდვაზე უარი
ვთქვი, ჩემი ბოვეიკი და გადმოატ-
რიალა თვალები და მიყვირა:
„პოდევე გრუზინ! სინას პრიკონ-
ჩუ“ და გაიქცა მესამე მანქანისკენ,
ავტომანქანა იქ ჰქონდა. აფხაზმა ბო-
ვეიკმა მითხრა: „გაიქეცი და თავს
უშველე“. მე შევინებულმა გავი-
ბინე 80-90 მეტრი და მესროლა,
მაგრამ სასწაულებრივ გადარჩი, ალ-
ბათ, სიშორის გამო ამაცდინა.
საქონალმდე მომიმართულებიდან
მოდიოდა უცნობი აფხაზი ქალი.
ჩემი ბოვეიკი ქუჩაში ისევ მომ-
დევს. იმ აფხა-
ზმა ქალმა დაი-
ნახა, რომ ჩე-
ჩენმა მე მესრო-
ლა ავტომანქანა,
უყვოდა და გაა-
ჩერა, რამაც
მომცა შესაძ-
ლებლობა მე-
მალულიყავი.
ამ დროს
სასწაულებრივ
გადარჩი და
თავი დავაღწიე
სიკვდილს.

აფხაზი
სეპარატისტები
და მათი დაქირავებული მკვლელები
არ ინდობდნენ არც მოხუცებს და
ავადმყოფებს, უდანაშაულოდ
კლავდნენ და აწამებდნენ მათ. 70
წლის პედაგოგი ლეონტი ჩიქოვანი
ავტომანქანით დახვრიტეს იმისათვის,
რომ ვერ შეასრულა მათი მოთხოვ-
ნა: „სასმელი მოგვტანეო“ - არა
მაქვს სახლში უპასუხა, იყიდე და
მოიტანეო, ფული არა მაქვსო. ღვი-
ნოსა და არაყის მოთხოვნაზე უა-
რის თქმისათვის ცოცხლად ჩააგ-
დეს ორმოში და მიწა გადააყარეს.
აგრეთვე მოხუც, ავადმყოფ ირადი
ლომიძეს. უდანაშაულოდ დახვრი-

ტეს აგრეთვე მეზობელი, 75 წლის
სერგო კეთილაძე და ცილისმწამებ-
ლური ბრალდებით, რომ შენი მე-
ზობელი სომეხებისგან გავიგეთ, რომ
იარაღი გაქვს ბინაში დამალულიო.
მათ არ შეისმინეს მოხუცის ხეწწა-
მუდარა და სიცოცხლეს გამოასალ-
მეს.
ჩემს თანამგზავრებს და მეზობ-
ლებს, პედაგოგ შოთა ხარაიშვილს
და მალხაზ ჩალაძეს, რომლებიც
ბოვეიკებმა გუდაუთაში საქონლის
გადასაცხანად წაიყვანეს, სამი დღის
მშვიდობა ჩაუდენიათ საქონელი
დანიშნულ ადგილზე, შემდეგ მიუ-
ვანიათ სამხედრო შტაბში, სადაც
საბედნიეროდ შეხვედრიათ აფხა-
ზი ქალი, რომელსაც ბებია ქართველი
ჰყოლია. შეცოდებია მას ეს გაწამე-
ბული და სამი დღის მშვიდობა, მიუ-
ვანა გუდაუთის რაიონის გამგებელ-
თან და უთხოვია: ესენი ხანში შე-
სული მამაკაცები არიან, ჩვენ
წინააღმდეგ არ იბრძოდნენ და რას
ვერით, რატომ ვხვდით უდანაშაუ-
ლოდ. იმ აფხაზი ქალის თხოვნით
და დახმარებით გაუთავისუფლებიათ
და მიუციათ შტაბში ხელშეუხებ-
ლობის საბუთი. შემდეგ წაუყვანია
სახლში აფხაზ ქალს, დაუპირებია
და ავტობუსით გამოუმგზავრებია
გუდაუთიდან სოხუმში. თან ავტო-
ბუსის აფხაზი მძღოლი გაუფრთხი-
ლებია: ესენი ჩემი ახლობელი უდა-
ნაშაულო ხალხია, ხელშეუხებლო-
ბის საბუთიც აქვთ და მიყვანენ სო-
ხუმშიო. მართლაც, მშვიდობიანად
უშვაზიარათ სოხუმამდე. ცხოვრობ-
დნენ სოხუმის გარეუბანში - ბირც-
ხაში. შოთა ხარაიშვილი რომ მი-
სულა სახლში, უნახავს, რომ მის
მეზობელ სომეხს გამოჰქონდათ მი-
სი სახლიდან ავეჯი. მოსვლიათ წა-
ლაპარაკება და მეზობელ სომეხს
მოუკლავთ თავის ეზოში წამება-
გამოვლილი კაცი თოფით.

აფხაზ სეპარატისტებს გვერდ-
ში ედგნენ და ჩვენს წინააღმდეგ
იბრძოდნენ გადაგვარებული ქარ-
თველები, რომლებიც აფხაზებზე უფ-
რო დაუნდობელი და შეუბრალებე-
ლი იყვნენ.

1993 წლის 21 ოქტომბერს, ჩემს
ეზოში, მანქანების ბაღში,
მოულოდნელად თავს დაესხნენ და
დამიჭირეს აფხაზ სეპარატისტთა
მილიციის თანამშრომლებმა რამინ
კორტავამ და მალხაზ ხარაიშვილმა,
მომიკლეს ხელი და მიყვირეს, „პა-
ჩემუ ზღეს ბრადიანიშო, პაღლეც
გრუზინ, სეჩინას პოდეშ ვშტაბ“. იქვე
ახლოს მდგარა და დავუხანო-
ვარ ფული ამიხაბს, რომელიც კარ-
გად მიცნობდა. მოვარდა უცებ, ხე-
ლი უბიძგა მილიციელ კორტავას
და უყვირა, „ტი სამ პაღლეც, ონ

სპრავედლივი ჩელოვეკ, ოტპუსტი-
ტე ი ნეტროვავიტე ეშუ“. ასე გადა-
მარჩინა აფხაზმა გადაგვარებული
ქართველისაგან. გვარად კორტავა,
ჩემთან მუშაობდა სკოლაში ბიო-
ლოგიის მასწავლებლად 15 წელი,
რომელიც ქართველი იყო, ხობის
რაიონიდან, რამინ კორტავა კი აფ-
ხაზი გამხდარა და აფხაზ სეპარა-
ტისტთა მსახური.

1993 წლის 14 ოქტომბერს
სალამოს, ჩემი ეზოს მანქანების
პლანტაციიდან სადაც დღისით დაღ-
მებამდე ვო-
მალბოდი,
შეგნიშნე,
რომ სახ-
ლი ს
სარდაფი-
დან კვამ-
ლი გამო-
დის, ოდ-
ნავ შებინ-
დებული
იყო.
ფეხაკრე-
ფით და
ფრთხი-
ლად იმის
შიშით,

რომ არ დავინახე ბოვეიკებს (ისინი
განუწყვეტლივ დადიოდნენ ქუჩაში)
შევედი სარდაფში, სადაც ღვინის
კასრები მქონდა. მთელი სახლის
სარდაფი კვამლში იყო გახვეული.
ღვინის კასრებს ქვეშ შევნიშნე შგ-
დებული რაღაც ქსოვილის მსგავსი,
რომელიც ბოლავდა და ცარიელ
კასრს ცეცხლი განენოდა. ავიღე
წელის ვედრო, რომელიც იქვე
სარდაფში მქონდა, გამოვედი ეზო-
ში წელის ონკანთან დადგმულ,
ერთგონიან რკინის აუზთან, რომე-
ლიც მუდამ წყლით მქონდა ავსებუ-
ლი, ამოვიღე და შევტანე სარდაფში
ექვსი ვედრო წყალი. შიშის გამო
ყოველმხრივ ვიხეებოდი, არ შემიშ-
ნონ და მესროლონ-თქო. დავასხი
ხანძარწკიდებულ კასრს და იმ
ქსოვილის მსგავს ცეცხლგამჩენს,
რომელიც კასრებს ქვეშ ეგდო, ჩა-
ვაქრე ხანძარი. შემდეგ შევამოწმე
მთელი სარდაფი, რომ დავრწმუნ-
დი, ხანძრის კვალი აღარსად იყო,
წავედი, სადაც ღამეებს ვათევდი.
ორი საათის შემდეგ სალამოს 11
საათზე შემოწმების მიზნით მეზობ-
ლების მანქანების პლანტაციების
გავლით, (რადგან ქუჩაში დღედა-
ღამ ბოვეიკები დადიოდნენ), ჩავედი
ჩემს ეზოში, ფრთხილად შევედი
სახლის სარდაფში, ვნახე, რომ ხან-
ძარი არსად იყო, კვამლისაგან სარ-
დაფი გაწმენდილი იყო, რის გამოც
დაიმედებული წავედი და დავიძინე
მეზობლის სარდაფში, სადაც ვიმა-
ლებოდი, ოთხი საათის შემდეგ, ღა-
მის სამ საათზე (უკვე 15 ოქტომბე-
რი იყო), გამოძახდა სახლის შიგ-
რის ხანძრის ხმამ, ფანჯრიდან და-
ვინახე, რომ ჩემი სახლი იწვის.
მეზობლის სახლიდან, სადაც ვიმა-
ლებოდი, ჩემს სახლამდე მანძილი
იყო ხუთასი მეტრი. სწრაფად მეზობ-
ლის ეზოებზე გავლით ჩავედი ჩემს
ეზოში და ვხედავ, რომ მთელი სახლი
ხანძარში იყო გახვეული. (ალბათ,
დაცემილი ჰქონდათ იმ ღამეს ჩემი
სახლის დაწვა და მიუხედავად ზე-
მით აღნიშნული მცდელობისა, მაინც
დაწვეს). გადავწყვიტე, რომ რო-
გორმე გამომეტანა სახლიდან და-

ღუპული ძმის, დის და მშობლების
გადიდებული სურათები, რომელიც
ოთახში კედელზე იყო, მაგრამ ოთა-
ხის კარებთან რომ მივედი, ჭერი
ჩამოინგრა მთლიანად და ვეღარ
შევედი, დავინახე, რომ სურათებიც
იწვოდა. ცეცხლის ალში იყო გახ-
ვეული პირადი ბიბლიოთეკაც. მდი-
დარი ბიბლიოთეკა მქონდა. სტუდენ-
ტობის პერიოდიდან 45 წლის განმე-
ლობაში ვიძენდი წიგნებს, ზოგს
მაღაზიებში, ზოგს გამოწერით.
ვამდიდრებდი ბიბლიოთეკას. მთე-
ლი მამა-პაპისეული ნაშრომი დავარ-
გე, მაგრამ ყველაზე მეტად სანანე-
ბელი ჩემთვის ბიბლიოთეკის დაწვა
იყო. ამიტომ გადავწყვიტე ჩემს
ბიბლიოთეკასთან მეც დავიწვა-თქო,
ავედი ფანჯარაზე და დავაპირე
ხანძარში გახვეულ ბიბლიოთეკაში
გადახტომა, მაგრამ უცებდევ გამა-
ხენდა ჩემი მეზობელი ბ. მაჭავა-
რიანი, რომელმაც, რაღაც განცდუ-
ბის გამო, თავი ჩამოიხრჩო. მთელი
ცხოვრების მანძილზე მას განათ-
ლებულ და ჭკვიან კაცად თვლიდ-

ნენ, დაკრძალვის დღეს კი ახლობ-
ლებიც არ ტიროდნენ, გასულელე-
ბულოო. გავიფიქრე, რომ ჩემზედაც
ისე იტყვიან-თქო, რის გამოც შემოვ-
რუნდი უკან, დავედი ეზოში, სადაც
გაოგნებული ვიყავი თვალცრემლი-
ანი, რომ ფერფლად აქციეს მამა-
პაპისეული და მთელი ცხოვრების
მანძილზე პირადი ნაშრომი. შემ-
დეგ მოვიდა ჩემთან ის მოხუცი კა-
ცი, ვისთანაც სარდაფში ვიმალებო-
დი და ღამეებს ვათევდი. მან მითხ-
რა: ვინც სახლს ცეცხლი წაუკიდა,
აქვე იქნება სადმე ჩასაფრებული
და მოგვკლავენო, ამიტომ გავეცა-
ლოთ სწრაფად აქაურობასო. მან
ძალით წამომამყვანა და წამიყვანა.
ათი დღის შემდეგ, 1993 წლის 25
ოქტომბერს ჩემს ეზოში თვალცრემ-
ლიანი დამწვარი მამა-პაპისეულ ნაშ-
რომს რომ ვუყურებდი, მოულოდ-
ნელად თავს დამესხა ავტომანქანით
შეიარაღებული ორი ბოვეიკი, დამო-
ჭირეს და წამიყვანეს შტაბში, სა-
დაც ჩემთვის უცნობმა სომეხმა ბო-
ვეიკმა უთხრა ჩემზე, ეს სკოლის
დირექტორიაო. იქ მყოფმა მაიორის
ფორმისმა ხმამაღლა წამოიძახა:
„ვოტ ვოსპიტატელ - ნაში უბიცი,
პოსტავიტე ნასტენკუ ნა რასტრელ“. ორმა
ბოვეიკმა მიამყვანა კედელზე.
მე შიშისაგან ნერვიულობით მხედ-
ველობა დამეკარგა. შტაბის წინ სხვა-
დასხვა ეროვნების ბოვეიკები იდგნენ,
ვის დაავადებდნენ, რომ მესროლონს,
ყოველ წამში სიკვდილს ველი და
ამ დროს მესმის რუსულად, რამ-
დენიმე წამის შემდეგ აფხაზურად,
ქალის ყვირილი: „ნე სტრელიტე“,
და ამასთან ერთად, წინიდან ვიგ-
რძენი შეხება. აფხაზური მე არ მეს-
მის, ვინაიდან შტაბში ხელმძღვანე-
ლები აფხაზები იყვნენ, ამ ქალის
აფხაზურად ყვირილის შემდეგ ყვე-
ლაფერი მიწმინდადა. წინიდან რომ
შეხება ვიგრძენი, თურმე ის აფხაზი
ქალი გადამფარებია.

სმარტო ლომიძე
იქვნილი პედაგოგი
სახეობიან
გაგრძელება იქნება

— ბატონო თენგიზ, საქართველოში პირველად როდის დაფიქსირდა შიდსით დასნებოვნებული პირვნება? იყო თუ არა ცნობილი დაავადების გავრცელების ვეზები?

— პირველი ავადმყოფი დაფიქსირდა 1989 წელს. ის იყო აფრიკელზე გათხოვილი სოხუმელი ახალგაზრდა ქალი, რომელი ატარებდა მეუღლის გვარს — ნგი. ისინი სანკტ-პეტერბურგში სტუდენტობისას ერთმანეთს შეხვედრიან. აღნიშნულ წელს სხული ქმართან აღარ ცხოვრობდა. ეს უკანასკნელი აფრიკაში დაბრუნდა და იქვე ვარდნილობდა. ასევე, ჩვენმა ავადმყოფმა აღმოჩენიდან მხოლოდ ერთი წელი იცოცხლა.

— დღეს ბევრს საუბრობენ სომეხ მეცნიერთა მიერ შემუშავებულ ახალ პრეპარატზე „არმენიკუმი“. რაში გამოიხატება მისი უპირატესობა?

— ჯერჯერობით ეს საკითხი გარკვეული არ არის. თვით სომეხმა „არმენიკუმის“ კლინიკური შესწავლა 1998 წლის ნოემბერში დაიწყო. პრეპარატმა, წინასწარი მონაცემებით, ავადმყოფთა უმრავლესობაში დადებითი შედეგი გამოიწვია. კერძოდ, სისხლში ვირუსის კონცენტრაცია ან მთლიანად შემცირდა, ზოგ შემთხვევაში კი გაქრა.

დღეს ოფიციალურად მიღებული პრეპარატების (მათი რიცხვი კი თქვენს ქვეყანაში მუშაობის გამოცდილება აქვს, ახალ პრეპარატებს უყურებს სკეპტიკურად, იმ გაგებით, რომ ის ვაქცინაა. შიდსის ვირუსის თავისებურება იმდენად რთულია, ძნელი წარმოსადგენია მისი განკურნებადი წაშლის გაჩენა. შიდსის ვირუსი ადამიანის ორგანიზმის სისხლში ერთ ხანს თავისუფალი სახით არსებობს, შემდეგ ის შედის სისხლის გარკვეულ უჯრედებში, ე.ი. განიცდის ტრანსფორმაციას. ვირუსის ნაწილი ვირუსის სახით აღარ არსებობს, არსებობს ადამიანის უჯრედის გენეტიკურ ორგანიზმში ჩაშენებული სახით. ფაქტობრივად, წაშალი ახადგურებს სრულყოფილ ვირუსს, მაგრამ ვერაფერს უშვრება უჯრედში ჩაშენებულ, ინტეგრირებულ დეზოქსირიბონუკლეინისმჟავას და ისეთი პრეპარატის გამოგონება, რომელიც მას მოშობს, სუფთა მეცნიერული თვალსაზრისით, ძნელი წარმოსადგენია. თუმცა შეუძლებელი არ არის. ალბათ, შიდსის განკურნება შესაძლებელი იქნება მაშინ, როცა მის საწინააღმდეგო ვაქცინას გამოგონებენ.

— ქართველი მეცნიერები თუ მუშაობენ „არმენიკუმის“ მსგავს პრეპარატზე?

— არა. ამისთვის ძლიერი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა, მილიონობით ინვესტიცია საჭირო. ყოფილი საბჭოთა კავშირის ქვეყნებში ამისი შესაძლებლობა არ არსებობს. მართალია, რუსეთში მთელი რიგი

ბა. რამ გამოიწვია ამ გემის შეფერება?

— გემმა იყო და არის, რომ „არმენიკუმით“ უნდა ეკურნალა ჯერ ათს, შემდეგ რამდენიმე ათეულს, სამწუხაროდ, ეს ვერ მოხერხდა. თბილისში ჩამოსული იყვნენ სომეხი სპეციალისტები, სიტუაციას გაეცნენ, ავადმყოფებიც ნახეს, მხოლოდ ერთი პირობა აჭიანურებს ამ პროცესის დაწყებას. თვით პრეპარატს უფასოდ მოგვცემენ, მაგრამ მისი მიცემის

კავასილითა 0,1% „მუტანტია“ (მემკვიდრულად შეცვლილი ორგანიზმთა ფორმები) და ჩვენ სხვაგვარი გენეტიკური აპარატი გვაქვს. რამდენად სერიოზულია ეს „აღმოჩენა“?

— კი, ერთ-ერთი ასეთი აზრიც არსებობს. ღმერთმა ქნას, ასე იყოს, მაგრამ ეს არავის არ დაუშტკიცებია, ამისი მეცნიერული საფუძველი არ არსებობს. ამ აზრის დაჯერებამ შეიძლება ცუდი სამსახური გავავიწიოს, სიფრთხილე

ნაყ იქნები მუშაობი - ანა ლინოხაერებს არ ჰქონდათ პრეზერვატივი

დღეს პრეპარატი „არმენიკუმი“, რომლის გამოჩენაც საზოგადოებამ მორიგ სენსაციად ჩათვალა, მსოფლიო მედიკოსთა ყურადღების ცენტრშია. თუმცა მის განკურნებად თვისებაზე საუბარი ნაადრევია (ამის შესახებ ქვემოთ დაწვრილებით ვისაუბრებთ). შიდსის საწინააღმდეგო პრეპარატის შექმნის შესახებ განაცხადი მსოფლიოში წელიწადში ორჯერ ან სამჯერ კეთდება, მაგრამ ხმარებაში არსებული წამლები მხოლოდ დროებით რემისიას იწვევენ. სომეხი მედიკოსები 40 პაციენტი უფასო მკურნალობას გვამრდებიან. ავადმყოფის მკურნალობა „არმენიკუმით“ ბევრად იაფი იქნება, ვიდრე მსოფლიოში დღეს გავრცელებული თერაპია. ამ მეტად საჭირობოროტო საკითხზე კომენტარისათვის მივმართეთ შიდსისა და იმუნოლოგიის ცენტრის დირექტორს, ბატონ თენგიზ ცერცვაძეს.

მარისა შეწყვეტონ მკურნალობა და ავადმყოფობა კვლავ განუვითარდებოთ.

როგორც მე, ის ე ყველა მეცნიერი, ვისაც შიდსის დარგში მუშაობის გამოცდილება აქვს, ახალ პრეპარატებს უყურებს სკეპტიკურად, იმ გაგებით, რომ ის ვაქცინაა. შიდსის ვირუსის თავისებურება იმდენად რთულია, ძნელი წარმოსადგენია მისი განკურნებადი წაშლის გაჩენა. შიდსის ვირუსი ადამიანის ორგანიზმის სისხლში

ერთ ხანს თავისუფალი სახით არსებობს, შემდეგ ის შედის სისხლის გარკვეულ უჯრედებში, ე.ი. განიცდის ტრანსფორმაციას. ვირუსის ნაწილი ვირუსის სახით აღარ არსებობს, არსებობს ადამიანის უჯრედის გენეტიკურ ორგანიზმში ჩაშენებული სახით. ფაქტობრივად, წაშალი ახადგურებს სრულყოფილ ვირუსს, მაგრამ ვერაფერს უშვრება უჯრედში ჩაშენებულ, ინტეგრირებულ დეზოქსირიბონუკლეინისმჟავას და ისეთი პრეპარატის გამოგონება, რომელიც მას მოშობს, სუფთა მეცნიერული თვალსაზრისით, ძნელი წარმოსადგენია. თუმცა შეუძლებელი არ არის. ალბათ, შიდსის განკურნება შესაძლებელი იქნება მაშინ, როცა მის საწინააღმდეგო ვაქცინას გამოგონებენ.

ქართველი მეცნიერები თუ მუშაობენ „არმენიკუმის“ მსგავს პრეპარატზე?

არა. ამისთვის ძლიერი მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა, მილიონობით ინვესტიცია საჭირო. ყოფილი საბჭოთა კავშირის ქვეყნებში ამისი შესაძლებლობა არ არსებობს. მართალია, რუსეთში მთელი რიგი

ბა. რამ გამოიწვია ამ გემის შეფერება?

გემმა იყო და არის, რომ „არმენიკუმით“ უნდა ეკურნალა ჯერ ათს, შემდეგ რამდენიმე ათეულს, სამწუხაროდ, ეს ვერ მოხერხდა. თბილისში ჩამოსული იყვნენ სომეხი სპეციალისტები, სიტუაციას გაეცნენ, ავადმყოფებიც ნახეს, მხოლოდ ერთი პირობა აჭიანურებს ამ პროცესის დაწყებას. თვით პრეპარატს უფასოდ მოგვცემენ, მაგრამ მისი მიცემის

კავასილითა 0,1% „მუტანტია“ (მემკვიდრულად შეცვლილი ორგანიზმთა ფორმები) და ჩვენ სხვაგვარი გენეტიკური აპარატი გვაქვს. რამდენად სერიოზულია ეს „აღმოჩენა“?

კი, ერთ-ერთი ასეთი აზრიც არსებობს. ღმერთმა ქნას, ასე იყოს, მაგრამ ეს არავის არ დაუშტკიცებია, ამისი მეცნიერული საფუძველი არ არსებობს. ამ აზრის დაჯერებამ შეიძლება ცუდი სამსახური გავავიწიოს, სიფრთხილე

ბერიოდში, მკურნალობის დაწყებიდან და დამთავრების შემდეგ, უნდა ჩატარდეს ძალიან ძვირადღირებული გამოკვლევები. საამისო თანხა ჩვენთან ჯერჯერობით ვერ მოიძებნა. მკურნალობის კონტროლი თითო ავადმყოფზე დაახლოებით ხუთი ათასი დოლარი ჯდება. სახელმწიფომ მიიღო გადაწყვეტილება, თუმცა მისი შესრულება ფიზიკურად ვერ ხერხდება.

ბატონო თენგიზ, საქართველოში, სხვა ქვეყნებისაგან განსხვავებით, შიდსით დაავადებულთა მცირე პროცენტი გვხვდება. რით არის ეს გამოწვეული?

საბედნიეროდ, ეს ასეა, მაგრამ არავინ იცის, ეს რითაა გამოწვეული.

მხედველობაში მაქვს ის ფაქტი, რომ ერევნის ვირუსოლოგიის ლაბორატორიაში სენსაციური აღმოჩენა გაანდო ქართველ მედიკოსებს. თითქმის, კავასილითა 0,1% „მუტანტია“ (მემკვიდრულად შეცვლილი ორგანიზმთა ფორმები) და ჩვენ სხვაგვარი გენეტიკური აპარატი გვაქვს. რამდენად სერიოზულია ეს „აღმოჩენა“?

კი, ერთ-ერთი ასეთი აზრიც არსებობს. ღმერთმა ქნას, ასე იყოს, მაგრამ ეს არავის არ დაუშტკიცებია, ამისი მეცნიერული საფუძველი არ არსებობს. ამ აზრის დაჯერებამ შეიძლება ცუდი სამსახური გავავიწიოს, სიფრთხილე

ბა. რამ გამოიწვია ამ გემის შეფერება?

გემმა იყო და არის, რომ „არმენიკუმით“ უნდა ეკურნალა ჯერ ათს, შემდეგ რამდენიმე ათეულს, სამწუხაროდ, ეს ვერ მოხერხდა. თბილისში ჩამოსული იყვნენ სომეხი სპეციალისტები, სიტუაციას გაეცნენ, ავადმყოფებიც ნახეს, მხოლოდ ერთი პირობა აჭიანურებს ამ პროცესის დაწყებას. თვით პრეპარატს უფასოდ მოგვცემენ, მაგრამ მისი მიცემის

კავასილითა 0,1% „მუტანტია“ (მემკვიდრულად შეცვლილი ორგანიზმთა ფორმები) და ჩვენ სხვაგვარი გენეტიკური აპარატი გვაქვს. რამდენად სერიოზულია ეს „აღმოჩენა“?

ბერიოდში, მკურნალობის დაწყებიდან და დამთავრების შემდეგ, უნდა ჩატარდეს ძალიან ძვირადღირებული გამოკვლევები. საამისო თანხა ჩვენთან ჯერჯერობით ვერ მოიძებნა. მკურნალობის კონტროლი თითო ავადმყოფზე დაახლოებით ხუთი ათასი დოლარი ჯდება. სახელმწიფომ მიიღო გადაწყვეტილება, თუმცა მისი შესრულება ფიზიკურად ვერ ხერხდება.

ბატონო თენგიზ, საქართველოში, სხვა ქვეყნებისაგან განსხვავებით, შიდსით დაავადებულთა მცირე პროცენტი გვხვდება. რით არის ეს გამოწვეული?

საბედნიეროდ, ეს ასეა, მაგრამ არავინ იცის, ეს რითაა გამოწვეული.

მხედველობაში მაქვს ის ფაქტი, რომ ერევნის ვირუსოლოგიის ლაბორატორიაში სენსაციური აღმოჩენა გაანდო ქართველ მედიკოსებს. თითქმის, კავასილითა 0,1% „მუტანტია“ (მემკვიდრულად შეცვლილი ორგანიზმთა ფორმები) და ჩვენ სხვაგვარი გენეტიკური აპარატი გვაქვს. რამდენად სერიოზულია ეს „აღმოჩენა“?

კი, ერთ-ერთი ასეთი აზრიც არსებობს. ღმერთმა ქნას, ასე იყოს, მაგრამ ეს არავის არ დაუშტკიცებია, ამისი მეცნიერული საფუძველი არ არსებობს. ამ აზრის დაჯერებამ შეიძლება ცუდი სამსახური გავავიწიოს, სიფრთხილე

ბა. რამ გამოიწვია ამ გემის შეფერება?

გემმა იყო და არის, რომ „არმენიკუმით“ უნდა ეკურნალა ჯერ ათს, შემდეგ რამდენიმე ათეულს, სამწუხაროდ, ეს ვერ მოხერხდა. თბილისში ჩამოსული იყვნენ სომეხი სპეციალისტები, სიტუაციას გაეცნენ, ავადმყოფებიც ნახეს, მხოლოდ ერთი პირობა აჭიანურებს ამ პროცესის დაწყებას. თვით პრეპარატს უფასოდ მოგვცემენ, მაგრამ მისი მიცემის

კავასილითა 0,1% „მუტანტია“ (მემკვიდრულად შეცვლილი ორგანიზმთა ფორმები) და ჩვენ სხვაგვარი გენეტიკური აპარატი გვაქვს. რამდენად სერიოზულია ეს „აღმოჩენა“?

დავგავრთო, პროფილაქტიკური ღონისძიებების მასშტაბები შევამცირეთ.

შიდსი თავიდან გავრცელებული იყო აფრიკაში, ჩრდილოეთ ამერიკასა და დასავლეთ ევროპაში, აზიის კონტინენტზე კი ერთხანს საერთოდ არ იყო. მაშინ აზიელებმაც დაიჯერეს გენეტიკური თავისებურების განსაკუთრებული და საგადასაღებო შედეგად მივიღწენ. აღმოჩნდა, რომ ყველაფერი ეპიდემიის გავრცელებისა და ცხოვრების წესის თავისებურებაში მდგომარეობს. დღეს ტაილანდში, ინდოეთში შიდსი გაცილებით სწრაფი ტემპით ვრცელდება, ვიდრე იგივე ამერიკაში თუ ევროპაში.

საქართველოში შიდსის გავრცელების დაბალი დონე უფრო განპირობებულია დანაზრჩე მსოფლიოსთან ვიწრო კონტაქტებით, ტურიზმის განვითარების დაბალი დონით, ვიდრე გენეტიკური დაცვით. ხშირად გვაფრთხილებენ, რომ თუ აქტიურად არ მივიღებთ შიდსის საპროფილაქტიკო ზომებს, დაგვემართება ის, რაც მოუვიდა უკრაინას, რუსეთს თუ მოლდავეთს.

საქართველოს, ამ მხრივ, XXI-ე საუკუნეში რა ელოდება?

ექსპერტების აზრით, ეპიდემია მოდის დასავლეთიდან და ჩრდილოეთიდან და ვრცელდება სამხრეთით და აღმოსავლეთით, ე.ი. უკრაინიდან გადმოვიდა რუსეთის სამხრეთ რაიონებში, მოლდავიაში. შემდეგ, თითქმის რეგულარულად კავკასიის ქვეყნები. აღსანიშნავია, რომ საქართველომ დრო მიიღო 5-10 წლის ინტერვალში, თორემ უკრაინაზე ურეს დღეში აღმოვჩნდებოდით. საბედნიეროდ, ეპიდემიის გავრცელების ეპიცენტრიდან შორს ვიმყოფებით და მოსახლეობამ, ვერ ვიტყვი ძალიან კარგად, მაგრამ მაინც ისწავლა შიდსისგან თავის დაცვა. ამჟამად, წინა წლებთან განსხვავებით, ხდება სისხლის ტესტირება. ეს დიდი ფაქტორია. ამავე დროს, ჩვენ ზღაპრულ მოვტ ოფიციალურ თუ არაოფიციალურ გამოკითხვებს. აღმოჩნდა, რომ არა იმ მოცულობით, მაგრამ აფთიაქებში პრეზერვატივების დიდი რაოდენობა იყიდება ისევე, როგორც სტერილიზებული შპრიცები. ჩვენ შიდსს, არასათანადო დონით, მაგრამ მაინც მოშაღებული დავხვდით.

P.S. აქვე ერთ აღმოჩენასაც გაგანდობთ: გახსნილია შიდსის ვირუსის წარმოშობის საიდუმლო. ეს ვირუსი აფრიკის მიუგალ ადგილებში ბნელად მაიმუნებში ყოფილა გავრცელებული. ვირუსმა რაღაც პერიოდში განიცადა მუტაცია და ადამიანებზე გადადებია. ის ერთხანს ადგილზე ბოვინობდა. ამ ტერიტორიაზე ცივილიზაციის შეღწევის შემდეგ კი მან დანარჩენ ქვეყნებში იწყო გავრცელება. დაღმწილია, რომ ამერიკაში შიდსი გავრცელდა აფრიკაში აღნიშნული სისხლით, რომელიც ბალია იაფი ჯდებოდა და კონტინენტზე დიდი რაოდენობით შემოჰქონდათ (საქართველოსაც ძვირად დაუჯდა აფრიკელი სიძე).

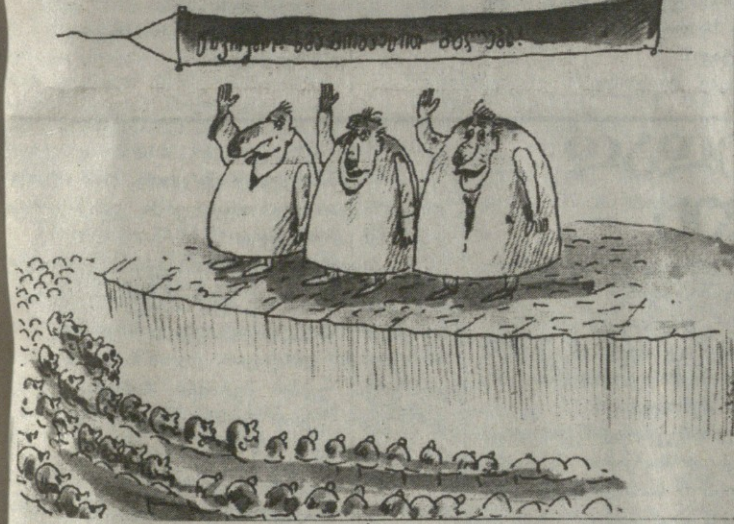
იმრა ურბნაშვილი

ბას და ბოგბი იცოდნა ვაჟა-ფშაველას აზრებზე

ვერას მიაღწევთ ქართველ-
ბო
მუშტის ქვევით და ომითა,
ქვეყანა აპყვავდებისა

პატიოსანის შრომითა.
ამაგიწოდით თოვადე,
მრეწველს ეკუთვნის შექე-
ბა,
სხვას თუ ვერაფერს გვიშე-
ლის,
ლულ მაინც ბევრი გვექნე-
ბა.
თევზად განვადარალოთ,
თოვ გადაუდლოთ განხედა,
დადგეს და თევზი იჭიროს,
მტკვარზედ ან ლისის ტბა-
ზედა.

სამხედრო საქმის რა ესმის,
ტყუილად რატომ სწუხდე-
ბა,
მამრე თოვადეს შეაკრას,

კარგ ლულს კარგ თევზი
უხდება.
არ მესმის ასლან ბატონი,
რაისთვის გაანაწყენეს,
ამ ბოლოს ტელევიზორშიც
აუგად ბევრჯერ ახსენეს.
სხვებმა ვერაფერ ივარგეს,
ეგებ ივარგოს მაგანა,
ჭკვიანი კაცი გვჭირდება,
ხომ არ ვეძებთ სხვაგანა.
რჩეულიშვილსა ხმებზედა,
უარს ვინ გაუბედავსა,
თან ხმას სთხოვს ამომრჩე-
ლებსა,
თანაც უვინებს დედასა.
აშკარად ლანძღავს პრეზი-
დენტს,
შაგვჭამა თავისქებითა,
ეგ თუ არ დაგაშოშინეთ,
თავს გაგვიხეთქავს ქვები-
თა.

დიადი უზით თავშიდა
ცნობილს პარტიას ედპ-ს,
ნეტავი როგორ მიაგნეს?
აღბათ, დიდ ხანს თუ ეძე-
ბეს.
არც სიბრძნით გამაირჩევა,
არცა თავისი გენითა,
ცნობილი არის ირინა,
მოუღალავი ენითა.
„სამშობლოს დარდით არ
სძინავს“,
არცა პუტჩის დროს ეძინა,
ბასრს ენას ხმარობს მარჯ-
ზედა.

ვედა,
ნეტავ სად გააღესინა?!
რას სჩადით ხალხო, „მოქალაქე-
შირს“

რაისთვის უტევთ რქებითა?!
არ გინდათ, კვლავაც გატა-
რონ
თავისთვის სარგო გზებითა.
გაგანებებოთ კვლავაცა
ხმელაის პურის კვებითა,
დაგაბურონ და შაგმოსონ
სხვის გადაყრილის ჩურები-
თა.
იქნებ კმაყოფილ არა ხართ
მაგ თქვენის ცუდის ბედი-
თა,
ხომ არ მაგწინდათ მასაჟი
პოლიციელის კეტითა.
ხმა უნდა მისცეთ ვაკელონო,
სააკაშვილსა მიშასა,
ეღუარდ შევარდნაძესა,
მოქალაქეთა კრიშასა,
თორო, თუ გაანაწყენეთ,
შუბლზედ დაგდებენ ლიშან-

სა,
მამრე ყელს გამოგლადრა-
ვირ,
როგორცა ხარსა ნიშასა.
ვინც დღემდე ამაგიწოდით,
კარგ ვერაფერი გვაჩვენეს,
დიდ მალარიში გვეკუთვნის,
თუ რამ კარგ მაჰყვა არ-
ჩვენებს.
ვერ გამიგია, ზოგ-ზოგი
ხმას მარბილებს რათ აძ-
ლევს,
ხმა უნდა მივცათ პატრი-
ოტს
და ნამუსიანს ნათაძეს.
ხმა მივცეთ კომუნისტებსაც,
ერთხელაც ვცადოთ ბედი,
ე მაგათ უკეთ იცინ
ვინ უფრო დასახერგია.
მასხოვს, ორ ძროხის

საცირისა და იუმორის გვერდი

რუბრიკის მასწავლებელი ნიკოლოზ იოსებძე

ინტერვიუ
კაკლის ჩრდილში, ძელსკამ-
ზე,
საუკუნის პაპა ზის,

ჟურნალისტი ცხელ კვალზე
შედეგს იკვლევს ნაფაზის.
სანამ პაპა წეკოთი
თავის ჩიბუხს გატენის,

ჟურნალისტი ბაბუას
შავ მიკროფონს „ატენის“
- ბაბუ, გულს თუ უჩივი,
ფილტვებს, ღვი-
ძლს ან
კუჭის წყლოვს!
- არა, შეილო,
აღალაღ
გადაგიშლი გუ-
ლისგულს.
ას წელს კიდევ
ვიცოცხლებს,
რომ მაძლევდ-
ნენ პურის ფჭილს,
ამას რაც შეე-
ხება
(მოუთითა ჩიბუხ-
ზე),
ცოტა გამიადვი-
ლა
წუთისოფლის
სიმუხთლე,
გულს ჩიბუხით
ვიოხებ,
ვაბოლებ და
მაბრუებს,
დამცირებას მა-
ვიწყებს,
ჩემთვის ხსნაა ბაბუ, ეს.
ამას რა ახსნა უნდა
ან რა დიდი გაგება,
ყალიონი კი არა,
მომკლავს მასხრად ავდება!

პატრონსა,
ეხახუნენ მტრებს და კუ-
ლაგებს,
თუ გაუმართლდათ, იცოცხ-
ლე,
გადაავსებენ გულაგებს.
ერთს რასმე გეტყვით კაცუ-
რად,

ნუ დამიჯერებთ თუ გინ-
დათ,
კარგადა სცხოვრობს თავ-
ხელი
პატიოსანის ზურგიითა.
ამიტომ, ნუ გაქვთ იმედი
მხარში დგომის და დაცვი-
სა,
მზე არასოდეს ამოვა
პატიოსანის კაცისა.

უკანონო გზით კვლავ გრძელდება შხამქიმპიკატების შემოტანა

საქართველოში მავნე
ნივთიერებების უკონტროლო
შემოტანის ფაქტებზე დიდ
ჟურნალისტს ამახვილებდა პარ-
ტია „სახალხო ფრონტის“ სამე-
დიცინო ექსპერტი ბატონი გე-
ლა დლიდაშვილი, რომელიც,
ამავე დროს, სოფლის მეურნეო-
ბის მეცნიერებათა აკადემიის
აგროეკოლოგიური ცენტრის
დირექტორის მოადგილის მოვალე-
ობას ასრულებს - სამეც-
ნიერო ნაწილში. მან ამა წლის
მარტის თვეში სოფლის მეურ-
ნეობის მინისტრის სახელზე წა-
რადგინა განცხადება, სადაც ამ
მოვლენაზე და მის საშიშ შედე-
გებზე დაწვრილებით აღნიშნა-
და, თუმცა მინისტრისგან არა-
ნაირი რეაგირება არ მოჰყო-
ლია. პირიქით, მასზე სოფლის
მეურნეობის სამინისტრომ სასა-
მართლოში საჩივარიც კი შეი-
ტანა. მისგან ბოდიშის მოხდას
და მორალური ზიანის ანაზღაუ-
რებისათვის კომპენსაციის სახით
2500 ლარს თხოულობენ.

გია მაჭარაშვილმა განაცხადა:
- საიდან არის ეს თანხა აღე-
ბული? - გაურკვეველია... მო-
რალური ზიანი ეს არის პარტი-
ის, ღირსების და საქმიანი
რეპუტაციის შელახვა. ბნ გე-
ლას, ამ შემთხვევაში, არცერ-
თი ნორმა არა აქვს დარღვეუ-
ლი.
ვაკე-საბურთალოს რაიონის
მოსამართლემ მარიამ წიკლაშვი-
მა აღნიშნული საკითხი
დღივად შეიღობა სასარგებლოდ
გადაწყვიტა. მეორე მხარემ ამჯე-
რად საოლქო სასამართლოში
შეიტანა სარჩელი საქმის
ხელმოწერედ განხილვისათვის,
რომელიც 3 ნოემბერს გაიმარ-
თება.

2005 წელს საქართველოში
3 წლით გასაზღვრულად ოფი-
ციალურად დამტკიცებულა ნივ-
თიერებათა ნუსხა. ბნ გელას
თქმით: - სიაში შეტანილი იყო

ისეთი ნივთიერებები, რომელთა
ავთვისებიანობა ცნობილია და
იწვევენ კიბოს, მოქმედებენ გა-
ნაყოფიერებაზე და ა.შ.
ამჟამად ახალი ნივთიერე-
ბები მიღებული არ არის, თუმ-
ცა მათი უკანონო გზით შემო-
ტანა კვლავ გრძელდება.
განსაკუთრებით საშიში ყოფილა
ბრომბუტეოლი - გაზი, რომელიც
ძლიერი ტოქსიკური ნაერთი და
ტონობით იქნა შემოტანილი. ისინი
საჭიროებენ რეჟიმურ დაცვას,
რაც არ კეთდება. აგრეთვე,
დასახელება ბაზუდინი, რომელ-
საც სხვა მავნე თვისებებთან ერ-
თად შეუძლია კანიდან ორგა-
ნიზმში შეღწევის.

ბნმა გელამ აღნიშნა, რომ
თავის დროზე აღნიშნულ საქ-
მეში დახმარება სთხოვა ეკოლო-
გიკამ, რასაც შედეგად რა-
ღაც-რაღაცეების გადამოწმება
მოჰყვა, თუმცა ამ ხნის განმავ-
ლობაში მათზე გამუდმებით ზე-
წოლა ხდებოდა.
- ეს არის ზეპარტიული
ამოცანები, ერს აქვს ისეთი
მნიშვნელობის ინტერესები, რო-
მელთა აგება კომერციული ინტე-
რესებზე დაუშვებელია.
ბოლოს, „სახალხო ფრონტის“
პრესცენტრის უფროსმა ბნმა
ავთანდილ იმნაძემ განაცხადა:
- გამორიცხული არ არის, რომ
საქართველოში შხამქიმპიკატების
შემოტანა შედგება გარე თუ ძი-
და ძალების მიერ შეგნებულად
კეთდებოდეს (კონკრეტულად ვი-
სიძე დადანიშნულა ძნელი).
მსოფლიოში მოსახლეობის
მკვეთრ მატებასთან ერთად და-
სახეობა, რომ ასეთ ხერხსაც
მიმართავდნენ. ხელისუფლება
ვალდებულია თავისი ერი ყო-
ველგვარი დივერსიისგან დაიც-
ვას.

ირმა შრამიაშვილი

ზედმეტად ლაპარაკი ქალბატონ მედეაზე. დაუბნებინა მხოლოდ ერთი. იგი ქართული ხელოვნების ბრწყინვალე წარმომადგენელია. ბედნიერი ვარ, რომ ქალბატონმა მედეამ ჩემთან ისაუბრა. რაზე? - ქვემოთ მოგახსენებთ.

მე და ლაქაბი

მეზმან, თუ ოჯახიდან არ დავიწყე, ახლავს გეგმები, არაფერი გამოვა. ... ჩემი შვილიშვილი, ნატო მურვანიძე მაშინ პატარა იყო. ათწლიანობის დღეს. მე სამე კლასშია და ყველაფერი აინტერესებს. ავიშვებს სულ ვინაზე. - ბებო, ლამაზი წლისა ხარ? - მეტიხე-ბა ეს პატარა ეშმაკუნა. მეც ვიქნები. - 30 წლის გახდება, შვილო, 20 ნოემბერს, თუ არ გავწივდება-მეთქი. - კი ბებო (ახლანდელ ბავშვებს შინ მოატყუებ?), რა დროს შენი ოცდაათი წელია, სულ პატარა ჩანხარო (ელაპარაკე ახლა მას). - კი, კი... შვილო, ნამდვილად ასეა. - ველ დავიბნე. - გეუბნები და... - თუმცა ბიძა (რეჟისორი, თემურ ჩხეიძე) ლო ლაქაბის მდივანი იყო, კინოს, ლამაზი წლის იყო? - რამდენიც და... 35-ის. - კალგი ლა, ბებო... ლოგოლ სეიდლება სვილი დედაზე 5 წლით დიდი იყო? ჩაიჭერე...

ჯყრილობი

„ბებო“-ში ცხოვრებული ერთი ჩემი პარტნიორი (ქმარი) გახლდათ. ერთი მუდამ მიყვარდა და ვერც ამოეშლი იმ დიდებული ადამიანის სიყვარულს ჩემი გულიდან. ერთი მშვენიერი სასაქონლო დღეა და ერთი („ბებო“) მეტიხება: - ფეფელ... ფეფელ... როგორ ხარ ... დღე-სა? ახლა მე უნდა ვუპასუხო: - გმადლობ... არა მიშამ, რა! ერთი (ახლაც არ ვიცი რატომ) ტექსტი შეცვალა და მოულოდნელად დაიწყო... არაა სასაცილო, მურმან... შეიძლება ტექსტი დააბრუნო, შეიძლება (იციოდა ხომ) ხშირად ინტერპრეტაცია მოეწიდა გუნებაში... პავ, პავ! ახლა მე დავბნე. დაგარე ტექსტი. ფრაზა არ ემთხვევა. დედა, რაღა ვქნა? - მაინც ვცადე სცენაზე „დამბრუნებინა“.

თეატრისა და კინოს ღვაწლმოსილი მსახიობი მელა ჩახაპა გაესაუბრა მურმან მერაბილაშვილი

- წადი არტაშაზან... წადი! მაინც „პავ, პავ“ - გადავირი. - წადილი - დავაწეი ხმას. - პავ, პავ! - თან ჩემსკენ მოდის. ახლა კაცმა რომ თქვას, ერთი არ იყო აგრესიული, მოთუბტეს, „პავ, პავ“ რომ უმიზე-ზოდ დაეწყო. მაინც ვერაფერს მივხვდი, არადა ტექსტი და სცენის სტრუქტურული სქემა ირ-ვევა. - წადილი! - დავიკიდე - (კაცო, სცენი-დან უნდა გავიდე...) არ მიდის... არ მიდის რომელია, პირიქით, ჩემსკენ მოდის და „პავ, პავ“ გაჟეჟრის (არ ვიცი, რა ხასიათზე იყო). მეტი ვეღარაფერი მოვიფიქრე. მაყურებ-ლებმა ტაში ააყილეს. იმათ კი ააყილეს, მაგრამ მე რა დღეში ვარ! არა, დაბნეულობასაც აქვს სახელი. მე-ტი ვეღარაფერი მოვახერხე და: - მიაუქ! - „წავიკატავ“ - კი არ გახელდა? - პავ, პავ! - მოუმატა როხროხს (მე შენ გეტყვი და ხმა არ ჰქონდა). - მიაუ, ჩხხხ! - „გაგაპასდი“ მეც. ვეღარ გაუძლო და გავარდა ხარხარით კულისებში. მეორე დღეს მოხრა: „მედიკო, არ გეწო-ნოს, ერთი ძაღლი მყავს, თავს მიჩენია, წუხელ კბილი ატყავდა და მივლი დამე „პავ, პავ, პავ“ - იძახოდა, გადახედო... ნათელში ამყოფოს ღმერთმა ჩვენი დიდ-ბული ერთი...

თბილისი

„თბილისი“, თბილისი, მეხივით გასკ-

და - მოწმენდილ ცაზე“ პოეტის ეს სიტყვები, პრეპრიზაციით გას-დევს იმ მონათხრობს, რასაც ახლა გვიამბობ: მაშ, ასე: თბილისობა. თბილისში მცხოვრები ყველა ეროვნების ბრწყინვალე დღესასწაული. ჩვენ, რუსთაველის თეატრის მსახიობებს, დაგვაგაღეს, ღონისძიება ჩაგვეტარებინა. მაინც და მაინც (შერეული ჯობია) მე და მარჯანიშვილის თეატრის მსახიობი, ჩემი მეგო-ბარი - გივი ბერიკაშვილი „დაგვაკონტაქტეს“. ჩამაცვს ქუთი მეუზოვის ტანსაცმელი, გხვებავს, რა! მე ხომ ამ დღეში ვარ. გივი ბერიკაშვილი შესვს ჯორზე (კახური „ფორმით“). რიყში ვართ, მთავრობაც „მომაქანდა“. სცენარი ასეთია: გივი ბერიკაშვილი, ჯორზე „ამხედრებუ-ლი“ შემოდის და მე, მეუზოვე ქუთი ქალს უნდა მომესალმოს. დაიწყო ჩვენი დრო. დავითივე ცოცხი და მოვეყვი ქუთის ხვეტას. შემომხევავენ თავიანთი ცემილები - მედი-კო, მედიკო! - მისა, რა ჯერ ქუთი ვარ - ვიგერიებ... ძლივს მოვიგერიე. გამიჩნდა გივი თავისი ჯორით. ისეთი გაბა-რულ-გაეშხილი სიფათი აქვს, ვითომ ბასიანის ომი მოიგო და შამქორის ველის ბღღერასადე-ნად, პა,პა, ნახევარი საათი უკლია. არ ატყდა აუიოტაუი? - ბერიკა! ბერიკა! ღონდრე!

გივი უფრო გაიშხა და ჯორს რაღაც უწერდა ყურში. იმანაც ეტყობა, გაუგო და გზა საქმიანად გააგრძელეს. - ზემოთ რომ ხარ, ისა ხარ გივი თუ ზურგზე რომ აზის ისა? - „მავერანცხოვნი“ ახალგაზრდები. გივი მაინც იქნება. ახლა დიალოგი: - გამარჯობა ზარე! - (უნდა მითხრას გივიმ). - წადი, გაიარე (მე) - სულ ეს იყო, მეც არაფერი. გივიმ მეტიხეტი მოინდომა, იმ საწყალ ჯორს ღონივრად შემოსვით შეცვალე ფეხები და შედეგად არ დააყოვნა. პირდაპირ ჩემს ცოცხზე „ჩამადგრა“ თავისი ღამის ნაჭამი. ატყდა ხარხარი... იცინოდა დიდი და პატ-რა. ვირმა სიცილ-ხმაური იუკადრისა, გავარდა წინ და წერტილ-წერტილ დაახვევა სამახსოვრო „ნობათი“. გივი მოიღუპა და გადმოხტა. ერთი ფეხიც კი ჩარა იმ „ამბავში“, მაგრამ იხტიარო არ გაიტეხა და იყვლა: - ყიიიიიიიიიი! თბილისობა გილოცავთ, ქართველებო!!! - ერთხელაც ამოისვარა და... სახიკლეში ღურთა თავი.

ზარღვსიანობაში

მიხეილ თუმანიშვილი გვიტარებს რეპეტი-ციას. ახლადწამოჩენილი მოსტუდენტები ვართ. ბუხის გაფრენას გაიგონებდით ცხონებულ მიშას ლექციაზე. მკაცრი არ იყო, მაგრამ თავისი საქმის დიდებული „მაესტრო“, შემოქმე-დი პიროვნება. თავს რომ მოვაბრუნებდით (ახალგაზრდო-ბა, მაინც ახალგაზრდობაა) უზარმაზარ ჯოსს დაკრავ-დაახტოქებდა ხოლმე მაგიდაზე ჩვენს ჩასაწყვარებლად. ერთხელაც... რეხვა ჯოხი მაგიდაზე და უკანა მუხიდან დაგულული: ვააააი! მოისმა. - ვინაა იქ? - ისე იკითხა თუმანიშვილმა. „თავგია სახლში“. - ვააი... არ მესროლოთ! - ისევ განმეორდა იქედან. სიცილ-ხარხარმა და ემოციურმა ტალ-ღამ თავისი საქმე რომ მოათავა, ძლივს გამობა-რინეს მერხის ქვემოდაც... ვინ, ბატონო და... რამაზ ჩხიკვაძე. აი, ასე მოვდიოდით...

«დაფორმება» შემოიჭრანა ბასაყიდად ქათამი და ხორცს ხმა გაუვრცელეს - ციხირულ წყლულს აჩანს...

სად შევიძინოთ ხარისხიანი პროდუქტი? მოსახლეობის უდიდესი ნაწილი ხორცს თვე-ბით ისედაც ვერ ყიდულობდა, ამას დაემატა ისიც, რომ გაერცელდა ხმები, ხორცი დაეადე-ბულიაო. ციხირის წყლული სწორედ ის დაავადე-ბაა, რამაც ხალხი პანიკაში ჩააგდო და ბერძნ-კვების რაციონიდან ხორცი საერთოდ ამოიღო. როგორ მოვიქცეთ, ვიყიდოთ თუ არა ხორცი? ამის შესახებ გავესაუბრეთ სააქციო საზოგა-დობა „საქართველოს საფარო ცენტრის“ გენე-რალურ დირექტორს ბატონ ჯობი დეგდარძის, რომელმაც არათუ დაგვაშვებდა, არამედ საინ-ტერესო აზრი გამოთქვა იმის შესახებ, რატო-მაც გავრცელდა ეს ხმები. თურმე „მაფიოზების“ ერთ ჯგუფს დიდი რაოდენობით ქათამი შემოუტანია გასაყიდად, რადგან არჩენების ორგანიზებისათვის ფული დასჭირდათ, ამიტომ ხორცს „წითელი ბარათი“ უწვენეს და „მოედინად გააძევეს“. ჩვენი საუბარი ამ ობიექტის საინტერესო დღის ჩაგლის შემდეგ შედგა. ჩვენ საინტერესოდ გვეჩვენა ბატონ ჯობი დეგდარძის მოსაზრება, ვინაიდან გარდა იმი-სა, რომ საფარო სისტემის ხელმძღვანელია, კარგად ერკვევა მედიცინაში. სვანეთში მის საგარეულოს სახალხო მეურნეობად იცნობენ. - ბატონო ჯობი, რა ხამუშაობები ტარდება ციხირის წყლულით დაავადე-ბული ხორცის გაყიდვის წინააღმდეგ თქვენს ობიექტზე? - მართალი თუ გინდათ, ეს დაავადება არც კი ყოფილა! რომც ყოფილიყო ჯილეხი, ჩვენთან არ არსებობს, ასეთი საქონელი გაყიდ-ვაში ყოფილიყო. აქ ყველაფერი მაღალ პროფე-სიულ დონეზე მოწმდება, არ არსებობს, რაიმე გაგვეპაროს. ყველაზე საშიშროება გვაქვს, მიკროსკოპული გასინჯვიდან დაწყებული - ჩვეუ-ლებრივი ლაბორატორიული დამუშავებით დამოა-ფებული. გამორიცხულია მათ რაიმე შეეშა-ლოთ. მაგრამ საერთოდ, ისედაც არაფერი და-

ვადება არ იყო. ეს იყო „ბღღეო“. - კერძოდ, რას გულისხმობთ? - ზოგიერთმა „მაფიოზურმა“ კლანმა შემო-ტანა ბარკალი და ქათამი. ხომ უნდა გაეყიდათ დროზე, ხალხი კი შოკში ჩააგდეს, სრულიად ტყუილ-უბრალოდ. ეს დაავადება ისეთი რამაა, როგორ შეიძლება კანზე თუ მოხვდა, მიველ ტანზე არ მოედოს ადამიანს. შეიძლება სისხლ-ში მოხვდეს, ნაწლავებში, ეს ხომ მომაკვდინე-ბელია. მხოლოდ ერთ წერტილში არ ჩერდება ჯილეხი. მისი გადადება მიველ კანზე მიმ-დინარეობს, ერთ კაცს თითი მეუღლარში დაეწვა და ტელევიზორი აჩვენეს, ციხირის წყლული აქვსო. როგორ, თითის იქით აღარ წავიდა დასწე-ბოვნება? სასაცილოა, სატირალი რომ არ იყოს. - თქვენ თვლით, რომ ციხირის წყლუ-ლი ფაქტურად არ ყოფილა? - არ არსებობს. ეს იყო ტყუილი! - ინფექციურ საბავადყოფოში რამ-დენიმე შემთხვევა რომ ოფიციალურად აქვთ აღრიცხული? - ერთ-ერთ სახეთში აკადემიკოსს ეკითხე-ბიან, ლაბორატორიული ანალიზით რამ გამოიწვია დაავადების გამომწვევი ჩხირების არსებობა და რეგულარულად დასატყუდა თუ არა? პასუხი „მოამბე-დავია“ - ლაბორატორიულად შეიძლება არ დადასტურდეს დაავადება. 20%-ით ყოფილა სანდო ლაბორატორიული კვლევა. დანარჩენს გარეგ-ნული ნიშნებით, შეხედულებით საზღვრავს თურმე სპეციალისტები! ეს ასეა. - თუ ეს ასეა, მაშინ რაღა გვინდა ლაბორატორიები? - ლაბორატორიებსაც იფიქრებდას უკეთე-ბენ, ეს არის უბედურება! - ეს ადამიანი შეიძ-ლება ალაპარაკეს... - თქვენ ფიქრობთ, ფული გადაუხა-დეს? - რა თქმა უნდა, რამდენიც საჭირო იყო ამისათვის, ისე მოქრამეს, შეიძლება სულ არავის არ გადაუხადეს და კორესპონდენტს „უკარნახეს“ - ასეა საჭირო, სიტუაცია ასეთი...

- თვითონ ავადმყოფები ხომ ტელე-ვიზიით აჩვენეს, აცხადებდნენ რომ დაკ-ლეს საქონელი და გაატყავს ხორცი... - მე ვფიქრობ, ისინიც იყვნენ იმ „მაფიოს“ წევრები, იმ ხალხის შემსრულებლები, ვინც ქათამი და ბარკლები შემოიტანა. პირველმა არხმა გასაშუქებლად ჩვენი ობიექ-ტი აირჩია. საუკეთესოდ ჩათვალა ქალაქში, ალბათ, იმიტომ დიდის 6 საათიდან, ხორცის შემოტანის მომენტიდან ყველაფერი ნახეს და გადაიღეს. მასალა „მოამბეში“ უნდა გაეშვათ, მაგრამ აღარ გააშვებინეს. ვითომ „პრეზიდენ-ტის განკარგულებაში“. მე კი ვიცი, რომ ეს ამბავი პრეზიდენტმა ისე იცოდა, როგორც აქამდე თქვენ ამის შესა-ხებ გსმენიათ რაიმე. რას ვიზამდი, მე შევარდნა-ძესთან ამის შესახებ ვერ მივიღიდი, არც მიმი-ღებდა. ამ ბოლო დროს რამდენიმე ნაცნობ ადამიანს უთხოვია ჩემთვის „კარგი ხორცი“ - ვისაც უნდა, ხელწერილს მივცემ და თუ რამე შეაწუხებთ, მერე ვილაპარაკოთ... - ეს იმიტომ ხდება, რომ მიყვარდათ არ ჰყავდნენ ბაზარს? - ბაზარზე კი არა, ხორცს მიყვარდათ არ ჰყავდნენ და გაიყიდოს ქათამი... იმის მერე, რაც ხმები გავრცელდა ხორცის პროდუქტების უფარისობის შესახებ, ბარკალი გაძეირდა და იყიდება 3 ლარად და მეტად. ხოლო ქათამი 4-დან 5 ლარამდე. რა დავარქ-ვათ ამას, თუ არა „მაფიოზური კლანების“ მერე გატყუებულ მოსახლეობაზე წყულის ფაქტი. ეს ხომ არამი ფულის კეთების მაქინაციაა. მე არ გამოვიცხავ, რომ ეს დაკავშირებული იყოს ზოგიერთი პარლამენტარობის მსურველი პიო-ნების ვერც წოდებულ „კომპანიაში“. რო-გორც ბატონმა ბაკურ გულუამ აღნიშნა, ამ ხმაურის ატეხა დასჭირდა ზოგიერთს იმის გა-მო, რომ ჯილეხის საწინააღმდეგო ვაქცინაზა-ციის ჩასატარებლად საჭირო იყო 9 მილიონი დოლარი, რათა მიემართათ ამ თანხის მოთხო-ვნი საერთაშორისო ორგანიზაციებისათვის. - საშინაო თუ არა ჯანმრთელობისათ-ვის ქარხნული წესით დამზადებული მა-რინადები? თან ხომ ბუტერიზმაც არანა-

ლებ პანიკაში ჩააგდო ხალხი. - მომხმარებელს ვეტყვი, რომ არ იფ-ლონ არასტაბილური ადგილებში, ქაჩაში ხორც და რძის პროდუქტი. კონსერვებზე რაც შეიძლება ითქვას, ასევე ეხება შემოღილ და ხელოვნურად დაკონსერ-ვებულ პროდუქტებსაც. თუ მოშადების წესი ზუსტად არ დაიცავით, ოჯახში გაკეთებული კონსერვი უფრო მეტადაა საშიში, ვიდრე ქარხნული წესით დამზადებული. მთავარია, ის ვადაგასული და ძველი არ იყოს. ქარხნული წესით დამზადების დროს სტე-რილიზაცია, პასტერიზაცია ხდება მაღალ ტემ-პერატურაზე. ოჯახის პირობებში დამზად-ბული პროდუქტი კი აუცილებლად უნდა გადადულდეს. კარგად უნდა ირეცხებოდეს ტმოსამზადებელი პერიოდის წინ პროდუქტი. მაგალითად, პიკულის, პომიდორის ყურწი ზო-ლომდე უნდა გასუფთავდეს. ხშირად სწორედ იქ რჩება ნაწილაკი, სადაც ბაცილა გარეშო-დან მოხვდა. ჯილეხის დაავადება მიწიდან გადის. ბუტერიზმს იწვევს ჭია და ეს დაავადება ინვაზიური ტიპის დაავადებას მიეკუთვნება. ინვაზიური დაავადების დროს ჭია სისხლს ჭამს, პარკს იკეთებს, მერე ჩირქდება და ღვიძლს შლის. კონტროლიც გაუზარდეთ. ყოველდღიუ-რად ორი ექიმი და 2 თანამშრომელი დავ-მატეთ მორიგეობას ხორცის და ყველის სექ-ციაში. ჩვენი უმადყოფილო არასოდეს არავინ არ ყოფილა. მე არაფერს ვიტყვი სხვა ბაზო-ბებზე. მათ რეიტინგზე, მაგრამ ერთს კი დავამატებდი - აქ შეტყნულ პროდუქტს ზუს-ტი წონით და ჯანმრთელობის გარანტიით დაწინარებულად იღებს მიყვარდათ. ვისაც არ უნდა გაუზარდეს ან ეწინოს, უკანონოდ რაც მიმანია, ისეთ დაავადებას არც ვდებულობ და არც მე ვიძლევი. ხშირად არის გარკვეული შეწოლა სხვა საკითხებში, ვთქვით, უკანონო განკარგულება, ბრძანება ჩემს ორგანიზაციის ვილაციის შემოქმედებულ არასოდეს არ ვუქმნი და არც ვუვქმნი რა-მე პრობლემას.

სამშაბათი - 26 ოქტომბერი

I არხი
7.30 ალიონი 9.00 აერობიკა 9.20 ტელემაღალია 9.30, 0.15 ვიდეობატ-რული-02 9.45 „ქართ.ფილმი“ - მოკლ. მხ.ფ. 11.10 „ფორტუნა“ 12.00, 15.00, 18.00, 20.00, 0.00 მოამბე 12.15, 19.50 მესტრო 12.25 პრეს-ზონა 12.55 „დიდი ბის ზღაპარი“ 13.25 „საღამო მშვიდობისა“ 14.10 საფეხბურთო მიმოხილვა 14.20 არა მხოლოდ „შოუ-ბიზნესი“ 14.35 ღია კარის ღამე 15.10 პარლამენტის წინასაარჩევნო კამპანია 18.15 წინასა-წარმოად 18.30 კამერა-ობსკურა 18.40 სერიალი „დავასი“ 19.35 ბასტი-ბუბუ 20.50 რა ხდება?! 21.25 მოსკოვი-თბი-ლისი 21.45 შეხვედრა 22.00 ვესტნიკი 22.20 ნაციონალური ბალეტი 22.40 რეტროპერსპექტივა 23.20 გვირგვინი 23.35 2x2/4 0.30 კომუნიკატორი 1.00 მხ.ფ. „ზამთრის საღამო გაგებაში“

II არხი
19.00, 20.30 ინფორმაცია 19.15 მულტფილმები 19.30 სტუდია-რე 20.15 ექიმის მოსვლამდე 21.10 სერიალი „ანტონელა“ 22.00 5X5 22.30 მხ.ფ. „დე-და რომა“ 0.00 პიტ-პარადი

რუსთავი 2
7.00, 10.20 მუსიკა 8.00, 9.25 ტუ-ლი 8.05, 8.30, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 22.50, 3.00 კურიერი 8.15 შავი მკობრები 9.30, 21.50 სერიალი „სასწრაფო“ 10.25, 18.20 სიყვარულის ოც-ნებები 10.50, 19.25 ალფი 11.20, 20.05 გავადალუბე 12.15, 15.15 მხ.ფ. 14.10 ნანო 16.30 Перекресток 17.10 კორ-ლეი 18.50 აკუნა მატატა 23.40 ჩემპიონ-თა ლიგა „მილანი“ - „ჩელსი“

კავკასია
17.00, 18.30, 20.30 0.00 დღეს 17.15 მულტსერიალი 17.40 სპორტი, სპორტი, სპორტი 19.00 სპექტრი 20.20, 21.45, 23.40 მუსიკა 21.00 ვარსკვლავ-ები 22.00 მხ.ფ. „პიკის საათი“ 0.20 მხ.ფ. „წმინდანი“ 2.20 მუს. კალეი-დოსკოპი

გერია
11.00, 17.45, 22.00, 0.00 სტუდია-25 11.30, 12.00 სალონი 13.30, 18.15 სერიალი „მთელი“ 14.15 მხ.ფ. „სამ-პრის ალბომი“ 18.05 ბიზნეს-კური-ერი 19.00 „ხედალ...“ (საქართველოს პო-ლიტიკური ანატომია) 21.00 საუბრები მწვენი ბუხართან 22.25 თბილისური ოჯახები 23.15 მხ.ფ. „მარტოხელები“

სტ
8.00 ტონიკი 10.30 მხ.ფ. „აგარია“ 12.10 კლიპ-მიქსი 18.00 დოკ.ფ. 19.00 მხ.ფ. „კიორის მეწამური ვარდი“ 20.20, 22.00 მხ.ფ. „სინდისის იარაღი“ 23.40 მხ.ფ. „საქოლი ვარდებისაგან“ 2.50 ნონ-სტოპი

საქართველოს ხმა
0.00, 17.30, 20.30, 23.00, 1.15 ექო 17.35, 17.45 მულტფილმი 11.00, 18.00 ქართ.მხ.ფ. 12.30 სპორტპროგ-რაზა 13.00, 15.15, 21.00, 1.30 მხ.ფ. 15.30 მუს.კოლაბი 19.30 მსოფლიოს სტადიონებზე

იმერია
9.00, 19.00, 22.00, 0.30 ახალი ამბები 9.15, 20.50 ბურთი და მოედანი 9.30, 19.20 ქალაქი 10.00, 2.15 ოვა-ცია 10.10, 21.10 ყველა ჩემი შვილი 11.00 ძველი პანგები 11.05, 19.45 სტუდია დილო-რი 11.50, 13.45 ნახ.ფილ. 12.10 მხ.ფ. „უღბლის ქორი“ 13.55, 18.30 დოკ.ფ. 14.25 ტელეფილმი „ბუდელოსის დაბ-რუნება“ 15.35, 17.30, 20.30 მუს.ტალ-ა 16.00 მხ.ფ. „სიყვარული, ღალატი, ჟირობა“ 20.35 გვირგვინი 20.45 სახეები 21.05, 0.40 ნოსტალგია 22.30 მხ.ფ. „ამანათი ბოთლი“ 0.45 მხ.ფ. „სიყვარულის ფორმულა“

ოთხშაბათი - 27 ოქტომბერი

I არხი
7.30 ალიონი 9.00 აერობიკა 9.20 ტელემაღალია 9.30, 0.15 ვიდეობატ-რული-02 9.45 მხ.ფ. „სიყვარულის არი-მატი ანუ ფანჯანი“ 11.35, 19.50 მესტ-რო 11.40 წინასაწარმოად 12.00, 15.00, 18.00, 20.00, 0.00 მოამბე 12.15 სტადიონი 12.45 ნაციონალური ბალეტი 13.00 2x2X4 13.20 რეტროპერსპექტივა 14.10 ტელეფილმი და თაყვანისმცემლები 15.10 პარლამენტის წინასაარჩევნო კამ-პანია 18.15 50X50 18.45 „დავასი“ 19.35 ბასტი-ბუბუ 20.50 რა ხდება?! 21.35 ვიზიტი 22.00 ვესტნიკი 22.25 ტელე-სინე-ვიდეო 23.00 საქმე 23.20 გვირგვინი 23.35 გრიფით საიდუმლო 0.30 კომუნიკატორი 1.00 მხ.ფ. „სიყვარ-ულის არმატი ანუ ფანჯანი“

II არხი
19.00, 20.30 ინფორმაცია 19.15 მულტფილმები 19.30 სტუდია-რე 20.10 საუბრები მართლმადიდებლობაზე 21.10 „ანტონელა“ 22.00 შვიდეული 22.30 მხ.ფ. „განგსტერების მიწა“ 23.55 პიტ-პარადი

რუსთავი 2
7.00 მუსიკა 8.00, 9.55 ტული 8.05, 8.30, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 22.50, 2.10 კურიერი 8.15 შავი მკობ-რები 9.00, 21.50 მხ.ფ. „ნიკიტა“ 9.45 ჩემპიონთა ლიგის კვირის მიმოხილვა 10.50, 19.00 ალფი 11.20, 20.05 გვა-დალუბე 12.15, 15.15 მხ.ფ. 14.10 ნანო

კავკასია
17.00, 18.30, 20.30 0.00 დღეს 17.15 მულტსერიალი 17.40 სპორტი, სპორტი, სპორტი 19.00 სპექტრი 20.20, 21.45, 23.40 მუსიკა 21.00 ვარსკვლავ-ები 22.00 მხ.ფ. „პიკის საათი“ 0.20 მხ.ფ. „წმინდანი“ 2.20 მუს. კალეი-დოსკოპი

გერია
11.00, 17.45, 22.00, 0.00 სტუდია-25 11.30, 12.00 სალონი 13.30, 18.15 სერიალი „მთელი“ 14.15 მხ.ფ. „სამ-პრის ალბომი“ 18.05 ბიზნეს-კური-ერი 19.00 „ხედალ...“ (საქართველოს პო-ლიტიკური ანატომია) 21.00 საუბრები მწვენი ბუხართან 22.25 თბილისური ოჯახები 23.15 მხ.ფ. „მარტოხელები“

კვირის გეგმარობა

26 ოქტომბერი — 31 ოქტომბერი

რაგბის მოყვარულობის 21.10 „ან-ტონელა“ 22.00 ოპტიმისტი 22.20 პოდიუმი 22.55 მხ.ფ. „ნამდვილი დანა-წარსულთან“ 0.10 პიტ-პარადი

რუსთავი 2
7.00 მუსიკა 8.00, 8.55 ტული 8.05, 8.30, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 22.50, 3.00 კურიერი 8.15 შავი მკობ-რები 9.00 სასწრაფო 9.45 ჩემპიონთა ლიგის კვირის მიმოხილვა 10.50, 19.00 ალფი 11.20, 20.05 გავადალუბე 12.15, 15.15 მხ.ფ. 14.20 ნანო 16.30 დოკ.ფ. 17.10 კორლეი 18.20 სიყვარულის ოც-ნებები 18.50 აკუნა მატატა 21.50 მხ.ფ. „ნიკიტა“ 23.40 ჩემპიონთა ლიგა „ლაციო“ - „ბაიერნი“ 1.40 სიმფონი-ები 2.00 ჩემპიონთა ლიგის კვირის მიმოხილვა 3.10 კლასიკა

კავკასია
17.00, 18.30, 20.30, 0.00 დღეს 17.15 მულტსერიალი 17.40 სპორტი, სპორტი, სპორტი 19.00 სპექტრი 20.20, 21.45 მუსიკა 21.00 ვარსკვლავები 22.00 მხ.ფ. „მშვიდობის მოყვარე“ 0.20 მხ.ფ. „შიშ“ 1.50 მუს. კალეიდოსკოპი

გერია
11.00, 17.45, 22.00, 0.00 სტუდია-25 11.30, 20.30 ზღაპრის ტელედარბა-ზი 12.00 სალონი 13.30, 18.15 მთიულ-დი 14.15 მხ.ფ. „მარტოხელები“ 18.05 მუსიკა 19.00 „ხედალ...“ (საქართველოს პოლიტიკური ანატომია) 21.00 „საუბ-რები მწვენი ბუხართან“ 22.30 მრეწ-ველობა გადარჩენის საქართველოს 22.40 თბილისური ოჯახები 23.00 მხ.ფ. „ჩვენ დაგვრჩა მხოლოდ ვიტრონი“

სტ
8.00 ტონიკი 10.30 მხ.ფ. „საწო-ლი ვარდებისაგან“ 12.05 კლიპ-მიქსი 18.00 მულტფილმები 19.00 მხ.ფ. „აუ-როლანდი“ 20.25 მხ.ფ. 22.00 მხ.ფ. „განგსტერები“ 0.10 მხ.ფ. „მონა ლი-ზა“ 2.00 ნონ-სტოპი

საქართველოს ხმა
10.00, 17.30, 2.30, 22.00, 0.20 ექო 10.15, 16.45 მულტფილმი 11.00, 18.00 ქართ.მხ.ფ. 12.30 სპორტპროგ-რაზა 13.15, 15.15, 21.00, 23.35, 1.20 მხ.ფ. 14.45 დოკ.ფ. 19.30 მსოფლიოს სტადიონებზე

იმერია
9.00, 19.00, 22.00, 0.30 ახალი ამბები 9.15, 20.50 ბურთი და მოედანი 9.30, 19.20 ქალაქი 10.00, 2.15 ოვა-ცია 10.10, 21.10 ყველა ჩემი შვილი 11.00 ძველი პანგები 11.05, 19.45 სტუდია დილო-რი 11.50 გვარამიშვი-ლობა 12.00 სახეები 12.10 მხ.ფ. „ამა-ნათი ბოთლი“ 14.15, 18.25 დოკ.ფ. 14.25 „ბუდელოსის დაბრუნება“ 15.50, 17.30 მუს.ტალა 15.55 ნახ.ფ. 16.05 მხ.ფ. „საშინელებათა ღუქანი“ 20.30 ფარული კამერა 21.05, 0.40 ნოსტალ-გია 22.30 მხ.ფ. „გილოცებთ ახალ წელს“ 0.45 მხ.ფ. „ინფერნი“

ხუთშაბათი - 28 ოქტომბერი

I არხი
7.30 ალიონი 9.00 აერობიკა 9.20 ტელემაღალია 9.30, 0.15 ვიდეობატ-რული-02 9.45 მხ.ფ. „სიყვარულის არი-მატი ანუ ფანჯანი“ 11.35, 19.50 მესტ-რო 11.40 წინასაწარმოად 12.00, 15.00, 18.00, 20.00, 0.00 მოამბე 12.15 სტადი-ონი 12.45 ნაციონალური ბალეტი 13.00 2x2X4 13.20 რეტროპერსპექტივა 14.10 ტელეფილმი და თაყვანისმცემლები 15.10 პარლამენტის წინასაარჩევნო კამ-პანია 18.15 50X50 18.45 „დავასი“ 19.35 ბასტი-ბუბუ 20.50 რა ხდება?! 21.35 ვიზიტი 22.00 ვესტნიკი 22.25 ტელე-სინე-ვიდეო 23.00 საქმე 23.20 გვირგვინი 23.35 გრიფით საიდუმლო 0.30 კომუნიკატორი 1.00 მხ.ფ. „სიყვარ-ულის არმატი ანუ ფანჯანი“

II არხი
19.00, 20.30 ინფორმაცია 19.15 მულტფილმები 19.30 სტუდია-რე 20.10 საუბრები მართლმადიდებლობაზე 21.10 „ანტონელა“ 22.00 შვიდეული 22.30 მხ.ფ. „განგსტერების მიწა“ 23.55 პიტ-პარადი

რუსთავი 2
7.00 მუსიკა 8.00, 9.55 ტული 8.05, 8.30, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 22.50, 2.10 კურიერი 8.15 შავი მკობ-რები 9.00, 21.50 მხ.ფ. „ნიკიტა“ 9.45 ჩემპიონთა ლიგის კვირის მიმოხილვა 10.50, 19.00 ალფი 11.20, 20.05 გვა-დალუბე 12.15, 15.15 მხ.ფ. 14.10 ნანო

16.30 დოკ.ფ. 17.10 კორლეი 18.20 სიყვარულის ოცნებები 18.50 აკუნა მატატა 23.50 მხ.ფ. „ნამდვილი დანა-შეული“ 2.20 კლასიკა

კავკასია
17.00, 18.30, 20.30, 0.00 დღეს 17.15 მულტსერიალი 17.40 სპორტი, სპორტი, სპორტი 19.00 სპექტრი 20.20, 21.45 მუსიკა 21.00 ვარსკვლავები 22.00 მხ.ფ. „უდი ბიკები“ 0.20 მხ.ფ. „ბინ-დი“ 1.55 მუს. კალეიდოსკოპი

გერია
11.00, 17.45, 22.00, 0.00 სტუდია-25 11.30 ზღაპრის ტელედარბაზი 12.00 სალონი 13.30, 18.15 მთიული 14.15 მხ.ფ. „ჩვენ დაგვრჩა მხოლოდ ვიტრო-ნი“ 18.05 მუსიკა 19.00 „ხედალ...“ (საქართველოს პოლიტიკური ანატო-მია) 20.30 „საუბრები მწვენი ბუხარ-თან“ 21.35 ფეხბურთის ლეგენდები 22.30 მრეწველობა გადარჩენის საქარ-თველოს 22.40 თბილისური ოჯახები 23.00 მხ.ფ. „კომპათიზანები“

სტ
8.00 ტონიკი 10.30 მხ.ფ. „განგს-ტერები“ 12.40 კლიპ-მიქსი 18.00 დოკ.ფ. 19.00 მხ.ფ. „რაშმორის აკადემია“ 20.35 მხ.ფ. „ბრძანება განადგურდეს“ 22.55 მხ.ფ. „ალიდერი“ 0.40 მხ.ფ. „დიდი ლეიბები“ 2.10 ნონ-სტოპი

საქართველოს ხმა
10.00, 17.30, 20.30, 23.00, 1.00 ექო 10.15, 17.15 მულტფილმები 11.00, 18.00 ქართ.მხ.ფ. 12.30 სპორტპროგ-რაზა 13.05, 15.45, 21.00, 23.30, 1.15 მხ.ფ. 15.00 მუსიკა 19.30 მსოფლიოს სტადიონებზე

იმერია
9.00, 19.00, 22.00, 0.30 ახალი ამბები 9.15, 21.00 ბურთი და მოედანი 9.30, 19.20 ქალაქი 10.00, 2.10 ოვა-ცია 10.10, 21.10 ყველა ჩემი შვილი 11.00, 20.30 ძველი პანგები 11.05, 19.45 სტუდია დილო-რი 11.50 ფარუ-ლი კამერა 12.10 მხ.ფ. „გილოცებთ ახალ წელს“ 14.10, 17.35 მუს.ტალა 14.15 მხ.ფ. „ამი და მშვიდობა-1“ 16.20 მხ.ფ. „კონკია“ 18.35 დოკ.ფ. 22.30 მხ.ფ. „სამოქალაქო სარჩელი“ 0.40 ნოსტალგია 0.45 მხ.ფ. „მშვიდობით მტარავ“

პარასკევი - 29 ოქტომბერი

I არხი
7.30 ალიონი 9.00 აერობიკა 9.20 ტელემაღალია 9.30, 0.15 ვიდეობატ-რული-02 9.45 მხ.ფ. „მატყვარა, მატ-ყვარა“ 11.30, 19.50 მესტრო 11.30 კავკასიური სამკუთხედი 12.00, 15.00, 18.00, 20.00, 0.00 მოამბე 12.15 მრავალ-სახეობა 12.45 ეკოდაივსტი 13.05 ქართ. ტელეფილმი „სახლი ღვინისა“ 13.35 ტე-ტაქსი 13.45 ფან-კლუბი 15.10 პარლამენტის წინასაარჩევნო კამპა-ნია 18.15 50X50 18.45 „დავასი“ 19.35 ბასტი-ბუბუ 20.50 რა ხდება?! 21.35 არტექსპრესი 22.00 ვესტნიკი 22.25 ქართ.მხ.ფ. „მარტოხელების ორდენის კ-ვლირი“ 23.40 გვირგვინი 0.30 სადა-მო მშვიდობისა 1.15 მხ.ფ. „ორნი ეს მეთისმეტი“

II არხი
19.00, 20.30 ინფორმაცია 19.15 მულტფილმები 20.00 სუპერ-მარტი 21.00 „ანტონელა“ 21.50 აფხაზეთის ტელე-ვიზია 22.30 ანტრე 23.00 მხ.ფ. „დარეი-ნის შეცდომა“ 0.30 პიტ-პარადი

რუსთავი 2
7.00, 10.20 მუსიკა 8.00, 9.25 ტული 8.05, 8.30, 12.00, 15.00, 18.00, 21.00, 22.50, 2.40 კურიერი 8.15 შავი მკობრები 9.30 მხ.ფ. ნიკიტა 10.25, 18.20 სიყვარულის ოც-ნებები 10.50, 19.00 ალფი 11.20, 20.05 გვა-დალუბე 12.15, 15.15 მხ.ფ. 14.10 ნანო 16.30 დოკ.ფ. 17.10 კორლეი 18.50 აკუნა მატატა 21.50 საიდუმლო მასალები 23.30 მხ.ფ. „აოჯუ-ხელაღებული კნუზი“ 2.10 ფანტაზიები 2.50 კლასიკა

კავკასია
17.00, 18.30, 20.30, 0.00 დღეს 17.15 მულტსერიალი 17.40 სპორტი, სპორტი, სპორ-ტი 19.00 სპექტრი 20.20, 21.45 მუსიკა 21.00 ვარსკვლავები 22.00 მხ.ფ. „მწერი“ 23.30 პირგამა „არტოშ“ 0.20 მხ.ფ. „ავტორიტე-ტი“ 1.55 მუს. კალეიდოსკოპი

გერია
11.00, 17.45, 22.00 სტუდია-25 11.30, 20.30 ზღაპრის ტელედარბაზი 12.00 სალონი 13.30, 18.15 მთიული 14.15 მხ.ფ. „კომპათიზანები“ 18.05 მუსიკა

19.00 „ხედალ...“ (საქართველოს პოლი-ტიკური ანატომია) 21.00 პოზიცია 22.30 მრეწველობა გადარჩენის საქართვე-ლოს 22.40 საუბრები მწვენი ბუხარ-თან 23.40 მხ.ფ. „ორასი სიგარეტი“

სტ
8.00 ტონიკი 10.30 მხ.ფ. „ალიდ-ერი“ 12.15 კლიპ-მიქსი 18.00 მულტფილ-მები 19.00 მხ.ფ. „დები ბალები“ 20.30 მხ.ფ. „ლეოპარდი“ 22.10 მხ.ფ. „ევი-ტა“ 0.25 მხ.ფ. „თეორი სასახლე“ 2.10 ნონ-სტოპი

საქართველოს ხმა
10.00, 17.30, 20.30, 23.00, 1.15 ექო 10.15, 17.00 მულტფილმი 11.00, 18.00 ქართ.მხ.ფ. 12.30 სპორტპროგ-რაზა 13.30, 15.30, 21.00, 23.30, 1.30 მხ.ფ. 15.00 დოკ.ფ. 19.30 მსოფლიოს სტადიონებზე

იმერია
9.00, 19.00, 22.00, 23.30 ახალი ამბები 9.15, 20.50 ბურთი და მოედანი 9.30, 19.20 ქალაქი 10.00, 2.30 ოვა-ცია 10.10, 21.10 ყველა ჩემი შვილი 11.00, 11.50 ძველი პანგები 11.05, 19.40 სტუდია დილო-რი 12.15 მხ.ფ. „მშვიდობით პატარავ“ 13.40, 15.30, 17.30 მუს. ტალა 13.45 მულტფილმი 13.55 მხ.ფ. „ამი და მშვიდობა-2“ 15.35 მხ.ფ. „მეუსრულელები მისი“ 18.25 დოკ.ფ. 20.30 ცხოველთა სამყარო 20.40 სახეები 21.05, 0.40 ნოსტალგია 22.30 მხ.ფ. „ელისაბედი“ 0.45 მხ.ფ. „აპაბ-რაციები“

შაბათი - 30 ოქტომბერი

I არხი
10.00 დილის პეკანი 11.30 მხიარული რეჟები 11.45 რეტრეი 12.00, 14.20 ურუ-დ 12.05 მხ.ფ. „პოლი“ 13.45 კვადი 14.00 მუ-სიკა ეთერში 14.25 ზღვარი 14.40 საქარ-თველო და გარე სამყარო 15.00 ვესტნიკი 15.10 პარლამენტის წინასაარჩევნო კამპა-ნია 18.00, 20.00 0.00 მოამბე 18.10 საოჯახო ლოტი 18.35 ინტერვალი 19.10 სტადიონი 19.30 გასივრება ტელე თბილისში 19.40 ბასტი-ბუბუ 20.45 მესტრო 21.45 „მეკრამ“ 22.20 ილუზიონი: მხ.ფ. „აქტუალის ყვავი-ლი“ 0.15 ტერმინალი-72 0.45 მხ.ფ. „კინი კინია“

II არხი
9.00 დილა 19.00, 20.30 ინფორ-მაცია 19.15 მულტფილმები 19.45 ოა-ზისი 20.05 ავტოსპორტი 21.00 ბუდა-რია 21.25 ვარსკვლავები გვამცნო-ბენ... 21.40 ჯაზ-სპირიტი 22.10 მხ.ფ. „ექიმბაში“ 0.10 პიტ-პარადი

რუსთავი 2
8.00, 11.00 მუსიკა 9.00, 18.00, 21.00, 1.40 კურიერი 9.10 მულტსერიალი 9.40 საბ.ფ. 11.15 სიმფონიები 11.45, 18.15 ლუისი და კლარი 12.30, 20.05 მეორე მე 13.20 მხ.ფ. 19.10 ჩემპიონთა ლიგის საფეხბურთო მიმოხილვა 21.50 ფსიქი - მხ.ფ. „დმურთ-ბის დაღუპა“ 1.50 ფანტაზიები 2.20 დამის ჯაზი

კავკასია
12.00 მხ.ფ. „სამი კაცილი კონია-სათვის“ 13.20 მხ.ფ. „დონის ფსიქო-ნალიტიკოსი“ 15.00 მხ.ფ. „ბეტმენის დაბრუნება“ 17.00, 20.30, 0.00 დღეს 17.30 რელიგიური პროგრამა 18.00 წყლის სიმფონია 18.10 სპორტი, სპორ-ტი, სპორტი 19.00 სპექტრი 2-20 მუ-სიკა 21.00 ვარსკვლავები 21.00 მხ.ფ. 0.15 ჯაზ-პარნასი 0.45 მხ.ფ. 2.25 მუს. კალეიდოსკოპი

გერია
11.00 სტუდია-25 11.30, 18.730 ზღაპრის ტელედარბაზი 12.05 მხ.ფ. „მებრძოლი დროშა“ 13.40 ერაღაში 13.45, 18.00, 22.55 მუსიკა 14.00 დოკ.ფ. 15.00 თქვენი ადვოკატი 16.00 მხ.ფ. „გვიღეის დაბრუნება“ 18.00 სცენის ოსტატები 18.20 საბავშვო გადაცემა 19.00 მხ.ფ. „პრმა პეკანი“ 20.35 მხ.ფ. „ნუ ჩხავიხარ“ 22.40 მხ.ფ. „მოგზაუ-რობა ამერიკაში“

სტ
8.00 ტონიკი 10.30 მხ.ფ. „ევიტა“ 12.45, 18.00 მულტფილმები 13.45 მხ.ფ. „კომიკური სპასი“ 15.45 კლიპ-მიქსი 19.00 მხ.ფ. „მთვარით მონიშნული“ 20.45, 22.15 მხ.ფ. „ერთხელ ამერიკა-ში“ 0.35 მხ.ფ. „მატრიცა“ 2.50 ნონ-სტოპი

მხ.ფ. 15.00, 23.45 მუს.კოლაბი 19.30 მსოფლიოს სტადიონებზე

იმერია
9.00, 19.00, 22.00 23.55 ახალი ამბები 9.15, 21.00 ბურთი და მოედანი 9.30 ქალაქი 10.00, 2.00 ოვაცია 10.10, 21.10 ყველა ჩემი შვილი 11.00, 20.25 ძველი პანგები 11.05, 19.45 სტუდია დილო-რი 11.50 ცხოველთა სამყარო 12.00 სახე

ფიცი მწამს, ბოლო მაკვირებს...

წინასაარჩევნო კამპანიის დროს რუსთაველი პენსიონერებთან შეხვედრისას ბლოკ „სახალხო ფრონტი“ ილია ჭავჭავაძის საზოგადოების მიერ წარდგენილი დეპუტატობის კანდიდატი, ეროვნულ-რადიკალური პარტიის თავმჯდომარე გურამ გოგბაძე აყვანილ იქნა რუსთავეის ძალოვანი სტრუქტურების მიერ. საათნახევრიანი პატიმრობისას პოლიციელებმა მას ფიზიკური შეარცხყოფა მიაყენეს. მაგრამ, ეტყობა, მასმედიის აუიოტაჟისაგან დაშინებულები, იძულებულნი გახდნენ მალევე გაეთავისუფლებინათ.

ამაზე იტყვიან, ფიცი მწამს, ბოლო მაკვირებსო. „მოქალაქეთა კავშირი“ წინასაარჩევნო კამპანიის დროს რომ დაეჭირათ, „მოქალაქეების“ ნახევარზე მეტი ციხეში იქნებოდა. აგერ, ა, თუნდაც მიშა სააკაშვილს აიყვანდნენ ვაკეში ტროლეიბუსით მგზავრობისას. ისე, სწავლა სიბერემდეო და ავტობუსის სააკაშვილისეულ ამ ფორმას ბევრმა უნდა მიბადოს და გაითვალისწინოს მომავალი არჩევნებისათვის მაინც.

პროსკოპი

27 ოქტომბრიდან — 2 ნოემბრამდე

მერძი

კვირის უმეტეს ნაწილს მკვეთრად დაუპირისპირდებით ადამიანს, რომელიც თქვენს ცხოვრებაში დიდ როლს თამაშობს. მხოლოდ ხუთშაბათს და პარასკევს შეძლებთ სიტუაციის განმუხტვას.

კურო

ამ კვირას სამსახურში ელოდეთ დაწინაურებას. თქვენი აქტიურობა პიკს მიაღწევს. პარასკევსა და შაბათს საყვარელ ადამიანთან ურთიერთობა განსაკუთრებულ სიამოვნებას მოგანიჭებთ.

ტყუპები

თქვენ შესაძლებლობა მოგიცემათ გადაიხადოთ ვალი. სასურველია გახვიდეთ შეგულებასში, რომელსაც დიდი პრობლემების გამო ვერ ახერხებდით. ვარსკვლავები ცდილობენ ნებისმიერი ნატვრა აგისრულონ.

კიბო

თქვენ საკმაოდ მომხიბვლელი იქნებით, რაც ახალი სასიყვარულო ურთიერთობის საწინდარი გახდება. ნებისმიერ კომპანიაში იბრწყინებთ, ოღონდ ეცადეთ ზედმეტი არ მოგივიდეთ, ეს გარშემომყოფთათვის დამთრუნველად იმოქმედებს.

ლომი

პირველ რიგში დაინტერესდებით საკუთარი თავის ფიზიკურ მდგომარეობაზე. ზუსტად ის დროა, სპორტით დასაქმდეთ. თქვენს ჯანმრთელობას სერიოზული საფრთხე არ ელოდება, მაგრამ პროფილაქტიკისათვის მაინც მოგიწევთ ექიმთან მისვლა.

ძალწული

ამ კვირას დიდი ენერგიის დახარჯვა მოგიწევთ. ბედი საინტერესო ადამიანთან ურთიერთობას გაირდებათ, რომელიც მომავალში

თქვენს ცხოვრებაში დიდ როლს ითამაშებს.

სასწორო

მთელი კვირის განმავლობაში საშუალება მოგიცემათ ღრმად დაუფიქრდეთ თქვენს განვლილ ცხოვრებას. ეცადეთ დეპრესიაში არ ჩაეგრდეთ, თორემ ცხოვრების რიტმიდან 3-4 კვირის განმავლობაში ამოვარდებით.

მორიელი

კვირის დასაწყისში გელით სასიამოვნო მოგზაურობა ახლობელთან ერთად. ეცადეთ კვირა საღამო საყვარელი ადამიანის გარემოში გაატაროთ.

მშვილდოსანი

ცხოვრებას განსაკუთრებულად კრიტიკულად შეხედავთ დასვენების დღეებში ბუნების წიაღში გაისეირნეთ. თუ ტყეში წასვლის საშუალება არა გაქვთ, ზოოპარკს მაინც მიაკითხეთ.

თხის რძა

მეგობარს ან ახლობელ ადამიანს თქვენი დახმარება დასჭირდება. უკან არ დაიხიოთ, ამ კვირას თქვენ კეთილი ჯადოქარი იქნებით.

მარწყული

თქვენი ოჯახი კვირტივით იშლება, მის წევრებს შორის დიდი ურთიერთგაგებაა. ამიტომ გასაკვირიც არ არის, რომ ამ კვირას ოჯახში კომპიუტერულად იგრძნობთ თავს. თუმცა გარეთაც კარგად მოგლით საქმე.

თევზაბი

ამ კვირით სტრატეგიული გადაწყვეტილების მიღება მოგიწევთ. როგორი გასაკვირიც არ უნდა იყოს, ამ საქმეში დიდად დაგეხმარებათ წერილმანები, რომელსაც ადრე დიდ მნიშვნელობას არ ანიჭებდით. გაიცნობთ ცნობილ პიროვნებებს.

სასწრაფოდ იყიდება იაფად! ერთსართულიანი კაპიტალური სახლი მანსარდით. მენავთობეთა ნაკვეთში სოფ. ნიჩბისის გვერდზე 800 მ-2 მიწის ნაკვეთით, ხეხილის ბაღით, აუზით, ეზოში ცალკე მდგომი კაპიტალური სამზარეულო-სასადილოთი, წყლის გაყვანილობით.
საწყისი ფასი 5000\$
ტელ: 22-27-42; 22-54-54

იყიდება ყოველმხრივ კეთილმოწყობილი აგარაკი დაბა მანგლისში 1700 კვ.მ. ნაკვეთით, მსხმოიარე ხეხილიანი ბაღით, დიდი კაკლის ხეებით, ოთხთახიანი სახლით ბელეტაჟზე. ფასი 10000\$.
ტ. 76-93-72 მარინა (საღამოს)

კაიფვოკრი

	1	2	3		4	5	6	7	8	9
10								11		
						12				
13					14					
				15					16	
17				18				19		20
			21							
22			23			24				
		25					26	27		
28										
				29					30	
31										
			32							
33							34			

მწოლიარედ: 5. ძროხის რძის პირველი დეგუსტატორი; 10. დედამიწის „პრიცები“; 11. ცხენის მესაჭე; 13. კაცი, რომელსაც კარგ „დარში“ ფული თავზე გადასდის; 14. „კუზინების“ საყვარელი ღვინო, რომელსაც ცოტა „ფეკილსაც“ უმატებენ (რუს.კავშ.); 16. ღვინო ყველა ქართველს უყვარს, ამას კი განსაკუთრებით, თანაც სელს არავის უშლის; 17. „ომში“ მყოფი მამაკაცი (სახელი); 18. ნერვების გადაწყობა-გადმოწყობის პროცესი ორგანიზმში; 22. „სავეშოლკე“ ირმის რქა; 23. მედიცინაში სახმარი ცხიმოვანი სითხე, რომელსაც „ცვრით“ ისვამენ; 26. „დატორილი“ რადიო „მოამბე“; 28. სურნელოვანი „დეზებიანი“ შესასურებელი ორმაგი სითხე; 29. სზოს შუბლზე აქვს „დახატული“ და მორბენლებისათვის სტარტზე „იძლევიან“; 30. „გაბუტულ“ თვალებიანი ადამიანი; 31. „კამით“ შეზავებული დავა; 32. პურის ნაწილაკი, რომელსაც დღევანდელ დღეობაში თუ ნახე, უნდა „ეცე“; 33. მატარებლის „გონზე“ მოსაყვანი მისაბმელი; 34. ქალის მკერდის წყვილი „პარაშუტი“.

მდგომიარედ: 1. „აგრესიული“ ფეხბურთელი; 2. „გასადურაკებელი“ მზლად სახმარი ერთწლოვანი ბალახოვან-ბუჩქოვანი მცენარე; 3. ტყის „გერი“ დარაჯი; 4. ძველ რომში გავლენიან პოლიტიკურ მოღვაწეთა „ტრიუმში“ მოსათავსებელი კავშირი; 6. „ომში“ დაღობილი“ სურნელოვანი სალობე ბალახი; 7. „დაჭედილი“ ცხვარი; 8. ტომისა და ჯერის საყვარელი გართობა; 9. მეფის შემინება ფიგურით; 12. „მუნჯური ენის მცოდნე“ ძაღლი; 15. „კედელზე შესაყრელი“ მარცვლეული; 19. ედემის „ფაზენდა“; 20. „დალაქებით“ ცნობილი ქალაქი ესპანეთში; 21. „ქინაქინის“ მოყვარული „ალმოდებელი“ მსოფლიო ჩემპიონი ჭადრაკში (რუს.კავშ.); 24. სიგარეტის მოწვევის ერთი „ფაზა“; 25. მუდამ სწორებაში მყოფი „თარის საკრავი“ სადღერგლო სელსაწყო; 26. ხელების შემოყრა წელზე „პირველი ნოტის“ ფონზე; 27. „ლოთი“ ჭურჭელი, რომელსაც რასაც ჩასძახებ, იმას ამოგძახებს; 29. „დებილთა სკოლის“ მასწავლებელი ქალი (სახელი).

ირმა ურბახაშვილს!
ჩვენო კვირვასო და
სამყარელო ირმა!
ბილოცავთ დაგადე-
ბის დღეს. ბიგატრით
შლავ სიხარულს, დიდ
გაღნიერებას, შემოქმე-
დებით წინსვლას,
ძალიან გვიყვარხარ.
გაზეთ „საქართველო-
ლოს“ რედაქცია

იყიდება ან იცვლება
მშენებარე ორსართულიანი
ბინა 1 სართულზე, ცხოვ-
რება შეიძლება. ეზოთი და
ყველაანარი ხილით. ტელ:
73-91-40; 93-18-41 ნუგზა-
რი

ვაშალებ ხისგან ყველა-
ნაირ ავეჯს, ვაკეთებ რე-
მონტს. ხარისხი გარანტი-
რებულია. ტელ: 30-43-33
ზვიადი

გირავდება ორი ოთა-
ხი ნაძალადევის მეტ-
როს პირდაპირ
ტ. 66-81-01, 93-18-41
იკითხეთ მანანა

ქირავდება
ერთოთახიანი
იზოლირებული ბინა
წერეთლის მეტროსთან
ტ. 96-52-40, 94-05-32

გაზეთ „საქართველო“-ს კომპიუტერული ცენტრი გთავაზობთ
გაზეთების, ჟურნალების, წიგნების დაკაბადონებას, აგრეთვე მცირე-
ტირაჟიანი გამოცემების (5000 ცალამდე), ბეჭდვას რიზოგრაფზე
სწრაფად და ხარისხიანად, თანაც, რაც
მთავარია, მისაღებ ფასებში

8 გვერდიანი A3 ფორმატის შავ-თეთრი გაზეთის დაკაბადონება - 50 ლარი
თითოეულ ფურად გვერდში +5 ლარი.

4 გვერდიანი A4 ფორმატის შავ-თეთრი გაზეთის დაკაბადონება - 12 ლარი
თითოეულ ფურად გვერდში +3 ლარი.

ქართული წიგნის დაკაბადონება 1 ფორმა (16 გვერდი) 13-20 ლარი, სირთულის
მიხედვით

უცხოენოვანი წიგნის დაკაბადონება 1 ფორმა (16 გვერდი) 15-25
ლარი სირთულის მიხედვით

რიზოგრაფზე ორმხრივი A3 დაბეჭდვა 100 ეგზემპლარი 8,5 ლარი
500 ეგზემპლარი 27 ლარი

ჩვენო მისამართია:
თბილისი, თავისუფლების მოედანი, პუშკინის ქ. 5. II
სართული, ოთახი №210. ტელ.: 93-20-36, 93-18-41

მთავარი რედაქტორი
სერგო ჯანაშია

რედაქციის მისამართი:
თბილისი, თავისუფლების მოედანი, პუშკინის ქ. 5
გაზეთის ინდექსი 66447

შ.პ.ს. გაზეთი „საქართველო“
რეგისტრირებულია თბილისის კრწანისის
რაიონის სასამართლოს მიერ. №06/4-444
ტელ.: რედაქტორი: 93-20-36, რედაქცია: 93-18-41

გაზეთი ხელმძღვანელობს
თავისუფალი პრესის პრინციპებით.
გამოქვეყნებული მასალებზე პასუხს
ავტორები აკებენ.